

EURÓPA KULTURÁLIS FŐVÁROSA – PÉCS2010, AVAGY FUNKCIÓBŐVÍTŐ VÁROSREHABILITÁCIÓ MAGYARORSZÁGON 2009-BEN

SZERZŐ: DR. MERZA PÉTER,
FEJLESZTÉSI IGAZGATÓ

Nagyon sokan, nagyon sokszor támadták a pécsi EKF-et. Ez tény. Az is tény, hogy nagyon sok olyan esemény történt az elmúlt három-négy évben, ami okot adott arra, hogy nem a legjobb fényben került feltüntetésre Pécs, nem a valódi munka és a valódi eredmények voltak a közép-pontban, hanem sok esetben fél információk és tévinformációk alapján, egy-egy szakma képviselője a saját szempontjából rávilágított hiányosságokra, hibákra, ezzel párhuzamosan viszont elmaradt a rendszer teljességének a bemutatása, értékelése. Ezekre a körülményekre, tényekre szeretnék rávilágítani röviden, tényszerűen, melyek nem magyarázzák az elmúlt évek történéseit, hanem remélhetőleg rendszerbe helyezik.

EURÓPAI UNIÓS FORRÁSBÓL ÉPÍTKEZÜNK

Az eredeti EKF program fejlesztési programjának elkészítésekor nem finanszírozási- és jogi körülmények-adottságok mentén kerültek megfogalmazásra a célok, hanem szükségletek és igények ideális kombinációja alapján. Ez a gyakorlatban azt jelenti, hogy soha senki nem számolt azzal, hogy a teljes 34,6 milliárd Ft-os beruházási programot az akkor még egészében sem létező, részleteiben pedig egyáltalán nem szabályozott uniós fejlesztési programok között kell megvalósítani. Akkor, amikor a program készült nem volt még Új Magyarország Fejlesztési Tervnek

nevezett Nemzeti Fejlesztési Terv, nem voltak operatív programok, nem voltak akciótervek, városrehabilitációs kézikönyvek, NFÜ (Nemzeti Fejlesztési Ügynökség) kézikönyvek gyakorlatilag minden területre.

Ehelyett született egy döntés, hogy Pécs kap 1 milliárd Ft támogatást arra, hogy uniós terminológiával nagyprojektként (azaz közvetlen brüsszeli döntéshozatal mellett) készítsen elő egy 34,6 milliárd Ft-os kulturális alapú városfejlesztési programot. Időközben kiderült, hogy minden projekt csak akkor valósulhat meg, ha több ezer oldalas megvalósíthatósági tanulmányokkal, költség-haszon elemzésekkel (megtérülési ráta számításokkal), környezeti hatáselemzésekkel sikerül alátámasztani a programot, mert arról soha senki nem beszélt és soha nem volt „téma”, hogy Pécs ezt a programot sokszorosan pályázta: két fordulóban pályázott a magyar városokkal közösen, pályázott Brüsszelben ahol el kellett fogadniuk a pécsi pályázatot az uniós bírálóknak és pályázott minden egyes beruházására, ahol szigorú pontozásos rendszerben kellett bizonyítani, hogy a pécsi program megalapozott és közgazdasági értelemben is van létjogosultsága.

Évekig azt lehetett hallani, hogy már réges-régen építkezni kellene Pécsen, akik azonban ezt hangoztatták bizonyára nem ismerték a fenti körülményeket (mert valószínűleg mi sem kommunikáltuk) és nem tudták, hogy 2008. nyarán

írták ki azokat a pályázatokat, ahonnan végül is ezek a beruházások megvalósulnak (mondanom sem kell, nem brüsszeli, hanem magyarországi jóváhagyású pályázati rendszerben, ún. kiemelt projektként). Pécs heteken belül benyújtotta az első pályázatokat és azt lehet mondani, hogy innentől kezdve már valamennyi érintett fél azon van, hogy a beruházások megvalósuljanak. (Arról nyilván nem beszélünk és ma már senkit sem érdekel, hogy az EKF-nek nem volt gazdája a Nemzeti Fejlesztési Ügynökségnél évekig, aminek időben mérhető a következménye, míg végül a Regionális Operatív Programok Irányító Hatósága és a Dél-Dunántúli Regionális Fejlesztési Ügynökség korrekt hozzáállása révén végül is ma már elmondható, hogy minden pályázatnak aláírt támogatási és kivitelezési szerződése van.)

A NAGYSÁGREND ÉS AZ ELJÁRÁSREND KÉRDÉSE

Fentiekhez szorosan kapcsolódik, attól elválaszthatatlan a projektek nagyságrendjének a kérdése. Gondoljunk bele, hogy mi épült Magyarországon uniós forrásból 2004-es csatlakozásunk óta: közút-vasút, szennyvíz-tisztító, hulladéklerakó, egy-egy kórházbővítés és pár százmillió forintos egyéb városfejlesztési projekt. Tény, hogy a legnagyobb régiós projekt maximum 1,5 milliárd Ft lehetett a 2004-2006.

közötti pénzügyi periódusban (NFT I.), és az is tény, hogy ugyanebben az eljárásrendben épül most 11 milliárd Ft (+ÁFA-ért) a Zsolnay Kulturális Negyed és több mint 8,5 milliárd Ft értékben újulnak meg köztetek. A Pécsi Konferencia- és Koncertközpont 7 milliárd Ft-os projektje minőségében, nagyságrendjében csak a MÚPA-hoz; a Tudásközpont (Dél-Dunántúli Regionális Könyvtár- és Tudásközpont), pedig csak a Szegedi Tudományegyetem Könyvtárához hasonlítható.

Összegezve elmondható, hogy pályázati alapon, uniós forrásból zajlik ma a kivitelezése Közép-Európa legnagyobb barnamezős műemlék-rekonstrukciós projektjének (ez a 35 ezer nm-es Zsolnay Kulturális Negyed); így épül Magyarország legnagyobb zöldmezős kulturális projektje (ez a konferencia központ), legnagyobb egyetem-fejlesztési projektje (ez a tudásközpont), és költségében, nagyságában legnagyobb közterület-fejlesztési projektje, összesen több mint 200 ezer nm-en. Brüsszeli szakemberek szerint is ez az unió kivitelezésben lévő legösszetettebb, arányában legnagyobb kulturális alapú fejlesztési projektje ma Európának.

Akik tervezőként, kivitelezőként, vagy bármilyen más formában részesei az EKF programnak, azok már tudják, hogy mit jelent az ún. Fidic sárga könyves eljárás, melynek városrehabilitációs szempontból Pécs a magyarországi in situ esettanulmánya. Röviden ez azt jelenti, hogy soha, sehol nem épültek ilyen nagyságrendben terek, középületek úgy, hogy a kiviteli tervek a kivitelező megbízásából készülnek el. Az EU-ban bevett gyakorlat, hogy a folyamatok felgyorsítása érdekében, a menet közben a körülmények hatására megváltozó tervezési feltételeknek való egyszerűbb megfelelés érdekében a kivitelező egy ún. tenderterv alapján kerül kiválasztásra, míg a részletes műszaki tartalmat rögzítő kiviteli terv már a kivitelezői keretek között készül (ún. design and build). Magyarországon ennek „hagyományát” az NFÜ teremtette meg a korábbi közműfejlesztési projektek esetében, amikor is a kivitelezőkre bízta a végleges tervek elkészítését.

Sajnos 2006-2007-ben ez a szemlélet uralkodott akkor, amikor a korábban már említett előkészítési támogatást Pécs megkapta. Ekkor döntött el az, hogy a konkrét építészeti alkotások átadásáig fog húzódní - szinte véget nem érő módon - a műszaki tartalmak változásának-változtatásának polémiája, amely amióta a kivitelezők elnyerték a munkákat igen nagyfokú bizalmatlansággal

párosul. Ez - a ma már szerencsétlennek mondható döntés - mind a beruházó részéről, mind pedig a műszaki ellenőr részéről a megvalósulásig olyan többletfeladatokat és felelősséget eredményez, amit uniós forrásból történő finanszírozás esetén véleményem szerint nem szabadna nemhogy előírni, engedni sem. (Aki ma Pécsen jár, már rengeteg „szinte kész” közteret lát, melyek esetében kijelenthető, hogy rengeteg erőfeszítéssel sikerült megmenteni mind a műszaki tartalmat, mind pedig az esztétikumot és minden erőnkkel és tudásunkkal azon vagyunk, hogy az eljárásrend ellenére korrekt színvonalon valósuljanak meg a beruházások.)

AZ EKF BERUHÁZÁSOK ÉPÍTÉSI ENGEDÉLYEZTETÉSE 2008-2009-BEN

Akkor, amikor az elvégzett (sokak szerint el nem végzett) munka mennyiségét vizsgáljuk tényszerűen egy adatot meg kell említeni, ami önmagában jelzi az EKF program koordinációs és hatósági nagyságrendjét: a beruházások 69 jogerős építési engedéllyel, ennek előfeltételeként az egyeztetési és engedélyezési folyamatban mintegy 600 hatósági állásfoglalással rendelkeznek. A két fő engedélyező hatóság a Dél-Dunántúli Regionális Államigazgatási Hivatal és a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal volt. Fel tudja-e mérni vajon külső szemlélő azt az engedélyezési munkát, aminek az eredménye, hogy ma már minden épül (sőt 2009. októberben megkezdődik a megújított köztetek átadása is), más megközelítésben próbált-e már bármilyen fejlesztéssel-beruházással foglalkozó szervezet ilyen mennyiségű engedélyezést menedzselni? A válasz valószínűleg nem.

Pécs esetében nagyon nagy segítség volt, hogy a kormányzattal egyeztetve nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű beruházásként, gyakorlatilag a két engedélyező hatóságnál egyablakos rendszerben sikerült a hatósági engedélyeket és állásfoglalásokat beszerezni. Példa nélküli volt, ahogy minden projekt esetében az engedélyezésben résztvevő szervezetekkel közösen tervezői prezentációkon keresztül, gyakorlatilag hetek alatt sikerült minden engedélyt beszerezni még azokban az esetekben is, ahol budapesti volt az eljáró hatóság. Arról szintén nem sok szó esik, hogy Pécs ezen sikeresen túljutott és semmilyen hatósági előírás-körülmény nem akadályozza ma már a kivitelezést.

KIVITELEZÉSI KÖZBESZERZÉSEK - AVAGY KIS MAGYAR VALÓSÁG A PÉNZÜGYI VÁLTSÁG KÖZEPÉN

Ahhoz, hogy a fenti projektek eljussanak a kivitelezési szakaszba, minden esetben - a beruházás volumenénél fogva - közösségi értékhatár feletti közbeszerzési eljárásokat voltunk kötelesek lefolytatni, amely minden esetben az uniós közbeszerzési szervezetek-hatóságok jóváhagyásával történt. Szintén nem sok szó esik arról, hogy egy-egy többmilliárdos közbeszerzési eljárás dokumentációjának a jóváhagyása hónapokat vesz igénybe, maga a közbeszerzés pedig a meghirdetéstől fogva körülbelül három hónapot vesz igénybe. Összesen tehát egy-egy közbeszerzés lebonyolítása az EKF keretében körülbelül 4-5 hónapot vett igénybe. Pécsnek sikerült úgy lefolytatnia valamennyi közbeszerzési eljárást, hogy azok egyetlen esetben sem végződtek a Közbeszerzési Döntőbizottságánál elmarasztalással, ami azt jelenti, hogy minden eljárás minden szempontból jogszerűen és sikeresen lezajlott. Ez persze nem jelenti azt, hogy a konferencia központ esetében - egy végül jogtalanul ítélt jogorvoslati eljárás miatt - ne szenvedett volna újabb 2 hónapot a szerződéskötés, vagy a tudásközpont esetében szintén ne került volna két hónapba az, hogy megkössük a szerződést azzal, aki jogszerűen megnyerte a közbeszerzési eljárást. Tudomásul kellett vegyük, hogy világgazdasági válság idejében - amikor alig van munka, beruházás - Magyarországon mindig mindent megtámadnak a vesztes felek mindenféle egyéb - részükre szóló, őket büntető - pénzügyi következmény nélkül. Ez esetünkben újabb két hónapot jelentett, amiért természetesen kívülről nézve, a helyzetet nem ismerve Pécs a felelős, holott egyértelmű, hogy ez ellen semmit nem tudott tenni a város.

Szerencsére azonban ma már azt jelenthethetjük, hogy minden épül, Pécs városa szépül és megújult köztetereinkkel méltó módon fogjuk képviselni Magyarországot Európa Kulturális Fővárosaként 2010-ben. A nagyberuházások, pedig egy hosszú távú kulturális alapú városfejlesztési program részeként fokozatosan kerülnek átadásra a 2010. év folyamán úgy, hogy azok szervesen beilleszkedve évtizedekre meghatározzák Pécs város és a régió fejlődési pályáját. ©

PÉCS, AZ EKF ÉS A TÁJÉPÍTÉSZET¹

SZERZŐK: BALOGH PÉTER ISTVÁN,
MOHÁCSI SÁNDOR

Pécs történelmet ír azzal, hogy Magyarország első európai kulturális fővárosa lehet. És történelmet ír azzal is – és itt hadd legyünk szakmailag elfogultak – hogy hazánkban eddig példátlan módon és mértékben látott hozzá városi szabadtereinek megújításához. És az a tény, hogy mindezt szisztematikusan, az építész - tájépítész szakmával szoros együttműködésben, országos, nyílt tervpályázatok formájában indította el, és ezek eredménye alapján vezényli le, magasan fölül helyezi a „pécsi modellt” az általános magyar közterfejlesztési gyakorlatnak. A gondos előkészítés után kiírt tervpályázatok színvonalas anyagai, a győztesek és díjazottak tervei, gondolatai képezik alapját a 4D jelen számának.

ELŐZMÉNYEK

Pécs azt, hogy elnyerhette a címet, más tényezők mellett jól előkészített pályázatának is köszönheti, amelyben kiemelt szerepet kapott a városfejlesztés, amely a kultúrát és a művészeteket nem egyszerűen önálló értéknek, hanem a városias életformák alapelemeinek tekinti, velük segítve elő a város megújítását és részben gazdasági fejlődését is.² Pályázatában Pécs – az európai finanszírozási rendszer sajátosságait kihasználva – jelentős új beruházásokat határozott el, amelyek az „öt kulcsprojekt” néven vonultak be a köztudatba.³ Ezek egyike a „Köztterek és Parkok új-jáélesztése”, amelynek keretében – nagyrészt uniós forrásból származó pénzek felhasználásával – nemcsak a turisták által látogatott belvárosi, frekvenciált területek megújítását tűzte ki célul, hanem a decentrumok (Uránváros, Kertváros, Mezős) fejlesztését is.

A rendszerváltozás során a pozíciójából sokat veszítő – és gazdasági értelemben magára még mindig nem találó – térségben a város fejlesztési lehetőségei beszűkültek. Az évek során olyan beruházási hiány halmozódott fel Pécsen, amelynek nyilvánvaló jeleit az elavult, sokszor elhanyagolt, modern értelemben vett városiaságot nélkülöző közterületein lépten-nyomon észlelhetjük. A folyamat eredményeképpen olyan településszerkezet alakult ki (miként sok más városban is), ahol kevés a találkozási helyként szolgáló közterület: a terek legnagyobb részét a gépjárműforgalom igényei szerint alakították ki, vagy alakították át. A kezdeti stádiumban lévő forgalomcsillapítás tárgyú eszközei esetlegesen és kevésbé esztétikusak, mint ahogy a meglévő kevés utcabútor sem áraszt egyedi és vonzó képet.⁴

Pécsen a kulturális rendezvények köztéri jelenléte hagyománynak tekinthető, a közterületek jelen állapota azonban általánosan leromlott, a terek némely esetben alkalmatlanok a nekik szánt funkciókra, illetve a funkciók meghatározása bizonytalan. Ezért szükséges a terek rendszerének újragondolása és megújítása azzal a céllal, hogy alkalmassá váljanak az Európa Kulturális Fővárosa-eseménysorozat megrendezésére. A program által kitűzött célok megfelelő választ adnak a problémák kezelésére. A közösségi terek „visszaszerzése” alkalmassá teszi a várost a kulturális események befogadására, így a kultúra és a közönség kapcsolatának erősítésére.

A „KÖZTEREK ÉS PARKOK ÚJJÁÉLESZTÉSE” KULCSPROJEKT ÁTFOGÓ CÉLJAI⁵

Közösségépítés, a közterületi kulturális élet fejlődésének elősegítése

A zöldfelületek és közterületek minőségi fejlesztésével és funkcióinak kiteljesítésével olyan terek jöjjenek létre, ahol kulturális események megrendezése méltó színvonalon biztosítható, továbbá amelyek vonzóak a városlakók számára, ahová „érdemes kimenni”. Pécs éghajlati adottságai lehetővé teszik, hogy a szabadtéri közösségi terek márciustól novemberig az emberi találkozások és kommunikáció meghatározó terévé váljanak. Cél, hogy a felújított terek „agóra-funkciót” ellátva a közösségi élet helyszínévé váljanak.

A köztterek városias jellegének erősítése

A városiaság mértékét a település nagyságán túl meghatározza az épített környezet minősége, az épületek mérete és jellege, valamint a közterület hasznosításának módja. Annál városiasabb egy település, minél sokoldalúbban és minél többek által kihasználták a terek. Az utcák és terek átalakításával olyan, elsősorban közösségi használat céljából kialakított tereket kell létrehozni, amelyek alkalmasak egy kulturális életre büszke város változatos közösségi és kulturális funkcióit befogadni.

Települési környezet minőségének javítása, a városra jellemző egyedi építészeti karakter megőrzése

A települési környezet a lakosság mindennapi életvitelének keretét szolgálja: a lehangoló, elhanyagolt települési környezet negatív hatással van az emberek mentalitására, biztonságérzetére. A program megvalósulásával mind a város épített környezete, mind a településterület zöldfelületei

1

2

1-2. kép: Részlet az 573 Kft. „A pécsi belváros észak-déli tengelye” ötletpályázaton díjnyertes pályaművéből (2007)

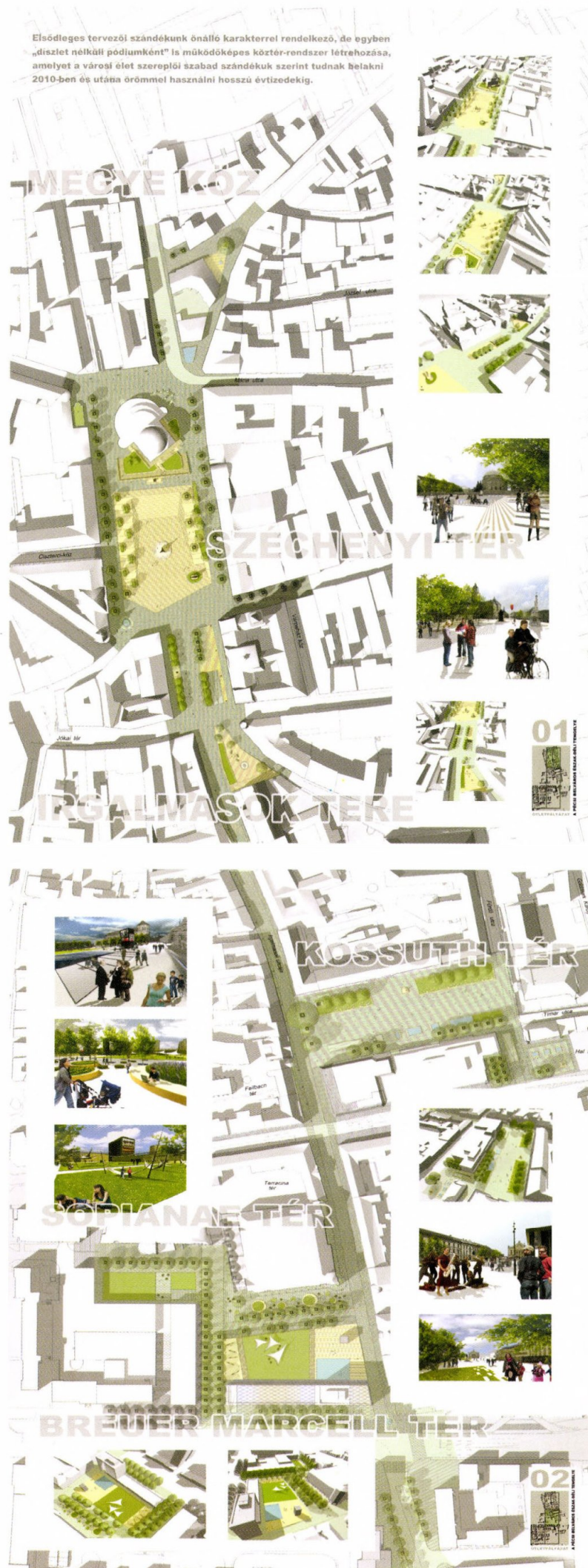
1. Cikkünk készítésénél jelentős mértékben felhasználtuk a Pécs2010 Nonprofit Kft. által készített pályázati kiírásokat és zárójelentéseket.

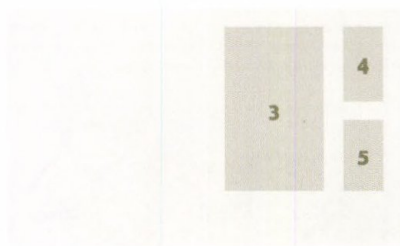
2. 2005. július 14-én Pécs Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlésének 399/2005. (07.14.) sz. határozatával egyhangúlag elfogadta az Európa Kulturális Fővárosa - 2010 (a továbbiakban EKF) program pályázati anyagát

3. Dél-Dunántúli Regionális Könyvtár és Tudásközpont, Pécsi Konferencia- és Koncertközpont, Nagy Kiállítótér - Múzeum utca rekonstrukció, Zsolnay Kulturális Negyed, Közterek, közparkok megújítása I. és II.

4. Részlet az „EKF Városrész közterületeinek megújítása” tervpályázati kiírásából

5. Az „EKF Városrész közterületeinek megújítása” tervpályázati kiírás nyomán

3. kép: Részlet a Pécsépterv Stúdió Kft. „A pécsi belváros észak-déli tengelye” ötletpályázaton díjnyertes pályaművéből (2007)

4-5. kép: Részlet az Archimago Kft. „A pécsi belváros észak-déli tengelye” ötletpályázaton díjnyertes pályaművéből (2007)

megújításra kerülnek. A növekvő zöldfelületnek, létrejövő új vizes felületek létrehozásával javítani kell a város mikroklímáját, csökkenteni a levegő szennyezettségét.

Turisztikai és gazdasági fejlődés

A kellemes, eleven és egészséges városi környezet hozzájárul a Pécsre látogató turisták elégedettségéhez, és közvetve a városban töltött átlagos tartózkodási idő meghosszabbodásához. A megújuló közterületek a turisták tipikus haladási irányából kieső településrészeket kötnek be a város idegenforgalmi területébe. Ezáltal szélesedik a város turisztikai kínálata, amely – a programkínálat hatékonyabb módszerekkel történő megismertetésével együtt – a városba érkező turistákat hosszabb maradásra ösztönzi.

Parkok fejlesztése, megújítása

Pécs város belterületén igen kevés az összefüggő zöldfelület, a városi és városrészi jelentőségű parkok területe. A parkok átalakításánál célul kell kitűzni, hogy minden korosztály számára vonzóan bizonyuljanak, és minél több embert csábítsanak a szabadba. A faállomány és a zöldterületek berendezéseinek javításával, pihenő funkciójuk erősítésével el kell érni, hogy a ma még nemigen használt városi zöldfelületek is parkként funkcionáljanak; rákerüljenek a lakosok mentális térképére.

Játszóterek

Az egyébként is szegényesen berendezett játszóterek száma jelentősen lecsökkent az európai uniós szabványok kötelezővé tételével Pécsen is, hiszen a szabványoknak nem megfelelő játszóterek jó részét modernizálási forrás hiányában egyszerűen leszerelték. A játszótérkultúra megreformálására, új és formabontó játszóterek kialakítására van szükség annak érdekében, hogy több korosztály számára vonzó játszótéri és szabadidős parkok jöjjenek létre.

Az EKF projekt keretében meghirdetett projekteknél általános elvárás, hogy az egyes pályázatokat ne önmagában, hanem az EKF céljainak figyelembe vételével fogalmazzák meg és ezen szempontok szerint kerüljenek értékelésre.

A PÁLYÁZATOK

Az EKF cím elnyerésekor Pécsen egy olyan, többlépcsős (terv)pályázati modell indult el, amelyre – tudásunk szerint – korábban hazánkban nem volt példa. Szerencsés módon találkozott egymással a korszerű, „európai módra” a kultúrára alapozó városfejlesztési szemlélet és a ma már szinte megkerülhetetlen „közösségi tervezés” gyakorlata. Már a kulturális főváros pályázatnak is fontos eleme volt a lakosság bevonása a fejlesztésekbe, a cím elnyerése után pedig kiírásra került az „Én Kulturális Fővárosom” címmel egy lakossági ötletpályázat, melyben a közterületek megújítására várt a város javaslatokat. Több száz pályamunka érkezett, tanúsítva, hogy a szakembereken túl a „civil” városlakókat is élénken foglalkoztatja az EKF és azon belül is a közterek megújításának kérdésköre. A pályaművek – logikusan – teljesen különböző módon ragadták meg a problémákat, a városrészeket átfogó felvetésektől kezdve az aprócska észrevételekig. A legáltalánosabb témák és felvetések voltak: tér- és a térfelszín használat, kerékpáros közlekedés, vizek megjelenése a tereken és az akadálymentesítés.

A második fokozatot a 2007 januárjában kiírt építészeti ötletpályázat jelentette, amelynek célja a belváros Észak-Déli tengelye mentén sorakozó terek jelenlegi és majdani funkciójának, kapcsolódásának, együttműködésének vizsgálata, és a 21. század folyamatosan újuló-változó történéseinek, eseményeinek, kulturális és egyéb rendezvényeinek előre alig látható igényeit befogadni tudó átalakítása volt. Bár olyan pályamunka nem született, amely a térsor minden elemének problémájára meggyőző választ adott volna, a díjazott 6 pályamunka nagyon jó alapként szolgált az összefüggő térrendszer kezelhető részeinek lehatárolásához, és az egyes terek tervezési programjának meghatározásához. Az itt szerzett tapasztalatokat, felvetéseket a város a „Pécs Városközpont” és az „Indóház tér” pályázatok kiírásánál használta fel sikeresen.

A „modell” harmadik lépése a konkrét pályázatok kiírása volt. A kulcsprojektet irányító központ döntése alapján részben országos nyílt tervpályázatokat, részben közbeszerzési pályázatokat

írtak ki. 2007 augusztusa és 2008 májusa között Pécs városa egyedülálló módon hat tervpályázatot írt ki köztér-közpark rendezésére – ilyen soha nem történt korábban hazánkban és erős a gyanú, hogy jódarabig nem is fog (Magyarország 2023 után fog legközelebb kulturális fővárost adni Európának...). Mindeközben a másik négy kulcsprojektre is sikeres építészeti tervpályázatok zajlottak. Olyan példátlan szellemi, szakmai koncentráció jött létre ezekben a hónapokban, amely igen nagy kihívást jelentett az alkotóknak, lebonyolítóknak, értékelőknek egyaránt – és bizonyos értelemben meg is haladta a szakterület „kapacitását” (ez utóbbira az idő előrehaladtával egyre csökkenő számú pályamű a bizonyíték). Azonban minden pályázat sikeres volt, és ezt a tényt a továbbtervezés során létrejött, sok szempontból kontrollált és a sikeres kivitelezői közbeszerzések alapját adó engedélyezési-, majd tendertervek minősége is bizonyítja.

Sajátos, az EU-s projektekben országszerte tapasztalható gyakorlat az ún. „FIDIC sárgakönyv” alkalmazása, amely a beruházások kivitelezési munkálatait nagyon szoros, pontos specifikációkat tartalmazó tendertervi kiírás (a „sárgakönyv”) alapján közbeszerzést, a kiviteli tervek készíttetését is a tender győztesére bízva.⁶ A pécsi tapasztalatok roppant vegyes képet mutatnak: az esetek jelentős részében a kivitelező – általában anyagi, szakmai és garanciális okokból – nem tudott megállapodni az engedélyezési- és tendertervek készítőivel a kiviteli tervek elkészítéséről, és más tervezőre bízta a folytatást. Az eredeti tervező ezekben az esetekben szakfelügyeletet lát el, miközben a projekt – éppen az átállítás miatt – jelentős idővesztéséget számol el, ami fokozott minőségi kockázatokkal jár. A teljes építész-tájépítész szakma egyik legnagyobb feladata a közeljövőben ennek az ún. „design & build” gyakorlatnak az építészeti projektekből való lehetőség szerinti megakadályozása.⁷

A MEGVALÓSÍTÁS

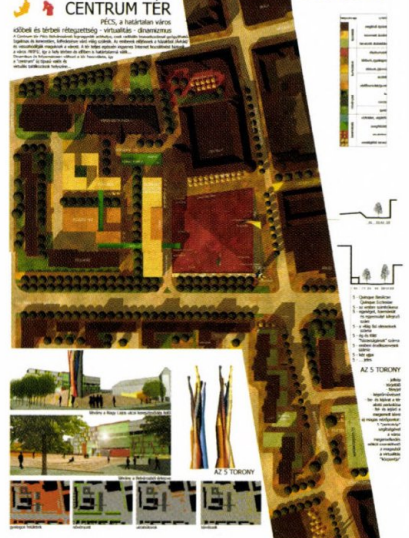
A két ütemben megvalósuló Közterek és parkok kulcsprojekt az alábbi közterületek felújítását tartalmazza:

"A pécsi belváros észak-déli tengelye" - ötletpályázat 1/4
PARLANDO variációk térre és időre

"A pécsi belváros észak-déli tengelye" - ötletpályázat 1/4
PARLANDO variációk térre és időre

2007 A PÉCSI BELVÁROS
észak-déli tengelye ötletpályázat

"LEGYEN EGY HELY AZ OTTHON ÉS A NAGYVILÁG KÖZÖTT"
Manuel Castells

Első ütem: Pécs-Tettye városrész közterület megújítása I., Pécs-Uránváros főterének és kapcsolódó közterületeinek tervezése, Pécs-Megyer városrész központi területének és kapcsolódó közterületeinek rendezése, Köztársaság tér megújítása, Pécs világorökségi pufferróna (Kórház tér), Rókus sétány megújítása, Diana tér megújítása. Második ütem: Pécs-Tettye városrész közterület megújítása II., Pécs város központjának megújítása, Pécs - EKF városrész közterületeinek megújítása, Pécs - Kelet központi területeinek megújítása, Pécs - Indóház tér és környéke rendezése.⁸

Az első ütem keretében⁹ megújuló 7 pécsi közterület kivitelezőjével Pécs Megyei Jogú Város Önkormányzata 2009. március 27-én Vállalkozási Szerződés írt alá. Vállalkozók a Szerződésekben a 2009. november 2-ai határidőt vállalták a kivitelezési munkálatok befejezésére - az elkészült közterek a lapzártai időpontjában folyamatos átadás alatt állnak. A második ütem EU-s pályázati dokumentációja 2009. február 13-án került benyújtásra. A projektet a Közreműködő Szervezet 2009. március 27-én fogadta be. A beruházás kivitelezőinek kiválasztása megtörtént, a munkálatok folyamatosan zajlanak. ©

- 6** A FIDIC sárgakönyves tender mérnöki műtárgyak létesítésére született és első sorban arra is alkalmas
- 7** A kérdésről ld. bővebben Bardóczi Sándor: Még 100 nap maradt a Széchenyi térre c. cikkét - <http://www.epiteszforum.hu/node/14023>
- 8** http://www.pecs2010.hu/p/kulcsprojektek/kozterek_es_parkok_ujjaelesztese
- 9** A projekt az Európai Unió társfinanszírozásában, az Európai Regionális Fejlesztési Alap támogatásával valósul meg, a megítélt támogatás összege 2. 135. 524. 663 forint.

PÉCS – TETTYE VÁROSRÉSZ KÖZTERÜLET MEGÚJÍTÁSA

TETTYE VÁROSRÉSZ KÖZTERÜLETEI ÉS KÖZHASZNÁLATÚ TERÜLETEINEK MEGÚJÍTÁSA. A REKREÁCIÓS CÉLOKAT SZOLGÁLÓ TETTYE PARK ÉS AZ IDE VEZETŐ GYALOGOS KAPCSOLATOK KIALAKÍTÁSA.

A HELYSZÍN BEMUTATÁSA

A Tettye az egyik legérdekesebb városrésze Pécsnek, fekvése gyönyörű, közel van a belvároshoz. Ennek ellenére a turisták nem fedezték fel a területet, mert a belvárosból nem vezet a Tettye irányába esztétikus, felújított, a gyalogosforgalom számára kedvező közlekedési útvonál. A város idegenforgalmának fellendítése érdekében szükséges a városrészbe, illetve a városrészen keresztül esztétikus gyalogosövezetek kialakítása, amely lehetőséget biztosít a turisták számára a terület felfedezésére, valamint a Mecseki Parkerdő megközelítésére. A környék bekapcsolása az idegenforgalomba lehetővé tenné egy „grinzingi” típusú, vendéglátásra és turizmusra specializálódó helyi gazdaság kialakítását is.

Tettye városrész

Az ipar fejlődése nagyobb arányúvá vált a XV. században, ekkor indult látványos fejlődésnek a Tettye utca, Majorossy Imre utca, Felsőmalom utca környéke – elsősorban az itt fakadó Tettye patak bővizű forrásának köszönhetően. Ezt a területet „Malomszeg”-nek nevezték, mivel itt húzódtak sorban a korabeli gabonaárló-, lőpor-, papírmalmok, valamint a tímárok és tabakosok malmjai. Jelentős céhük volt az aranyműveseknek, akik királyi megrendelésre is dolgoztak. A pécsi ötvösök híre is kiváló volt.

A Tettye városrész hosszú évtizedeken keresztül volt a város legelhanyagoltabb területe: szanalása több évtizeden keresztül napirenden

volt, de szerencsére forráshiány miatt nem történt meg az ország egyik „történelmi külvárosának”, a török korban kialakult és településszerkezetét a mai napig megőrző városrésznek az elpusztítása. A fejlesztések azonban évtizedeken keresztül elkerülték. A rendszerváltást követően lassú, spontán rehabilitáció indult meg, amelynek keretében megkezdődött a városrész épületállományának megújulása. A kedvező folyamatok ellenére a településrész lakossága még ma is nagyrészt idős és viszonylag szegény. A városkép jellegét megőrzendő igen szigorú szabályozási terv készült annak érdekében, hogy a városrész megújulása során a településkép megőrizze egyedi arculatát.

Tettye park

A park teljes területe 4,5 ha. A felső Tettye-fennsík délnyugati sarkán áll Szatmári György pécsi püspök XVI. század elején épített reneszánsz nyaralókastélyának romja. Jelenleg e romok között működik a tettyei szabadtéri színpad. A színpadhoz 250 férőhelyes nézőtér tartozik, mely jelenleg a nyári időszakban van felállítva.

A park déli része alatt, a karsztforrás vizéből kivált forrásmézőkőben található a Tettye barlang. Magyarországon jelenleg csak három ilyen jelentős kiterjedésű felszín alatti üregrendszer ismerünk. A tetarátágatok által lefűződött természetes üregeket a történelem során bányászattal összekötötték, néha még lakások céljára is használták az üregeket. A barlangot befogadó kőzet az üledék felhalmozódás és a kiválás folyamatának

eredményeként nem homogén, a felette található kőzettér tehát nagyobb mértékű terhelést, időszakos vagy tartós vizesedést nem visel el. Jelenleg is található olyan leszakadás a téren, mely a csapadékvíz kimosó hatásaként alakult ki.

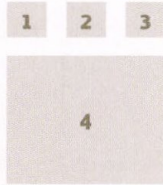
Havihegy

A hegy a földtörténeti újkor miocén időszakában keletkezett szarmata mészkőből. Elsősorban elpusztult mészvázú tengeri élőlények felhalmozódott maradványai hozták létre a kőzet anyagát. A miocén kor óta a Mecsek folyamatosan emelkedett ki a tengerből.

A Havihegyi kegykápolna 300 éve hozzátartozik Pécs látképéhez. A kápolnát az 1690-91. évi pestis járvány elmúltával, hálából Havas Boldogasszony tiszteletére emelték a hívek. A pécsi polgárok vállukon vitték fel az építőköveket az Ágoston térről a hegyre. A Pécs oltárának is nevezett Havas Boldogasszony kegykápolnája régi Pécs ódon hangulatát idézi, de innen nyílik a legszebb kilátás a mai városra is.

Ágoston tér

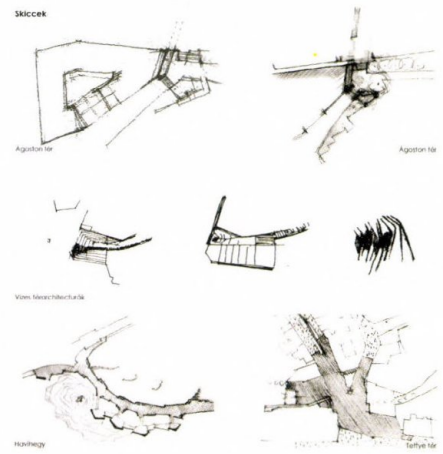
A magyar Báncsa nembeli István esztergomi érsek, aki 1252-ben kapta meg a bíborosi kálapot, 1256-ban itáliai remetecsoportokból szervezte meg az ágostonos remeték rendjét. A Szent Ágoston rendi szerzetesek ittléte a XV. század elején bizonyított. A rendház bizonyos nyomok alapján, a mai Szt. Ágoston plébániatemplom helyén állott.

1. kép A Szent Vince utca (2008, FORRÁS: TERVPÁLYÁZATI KIÍRÁS)

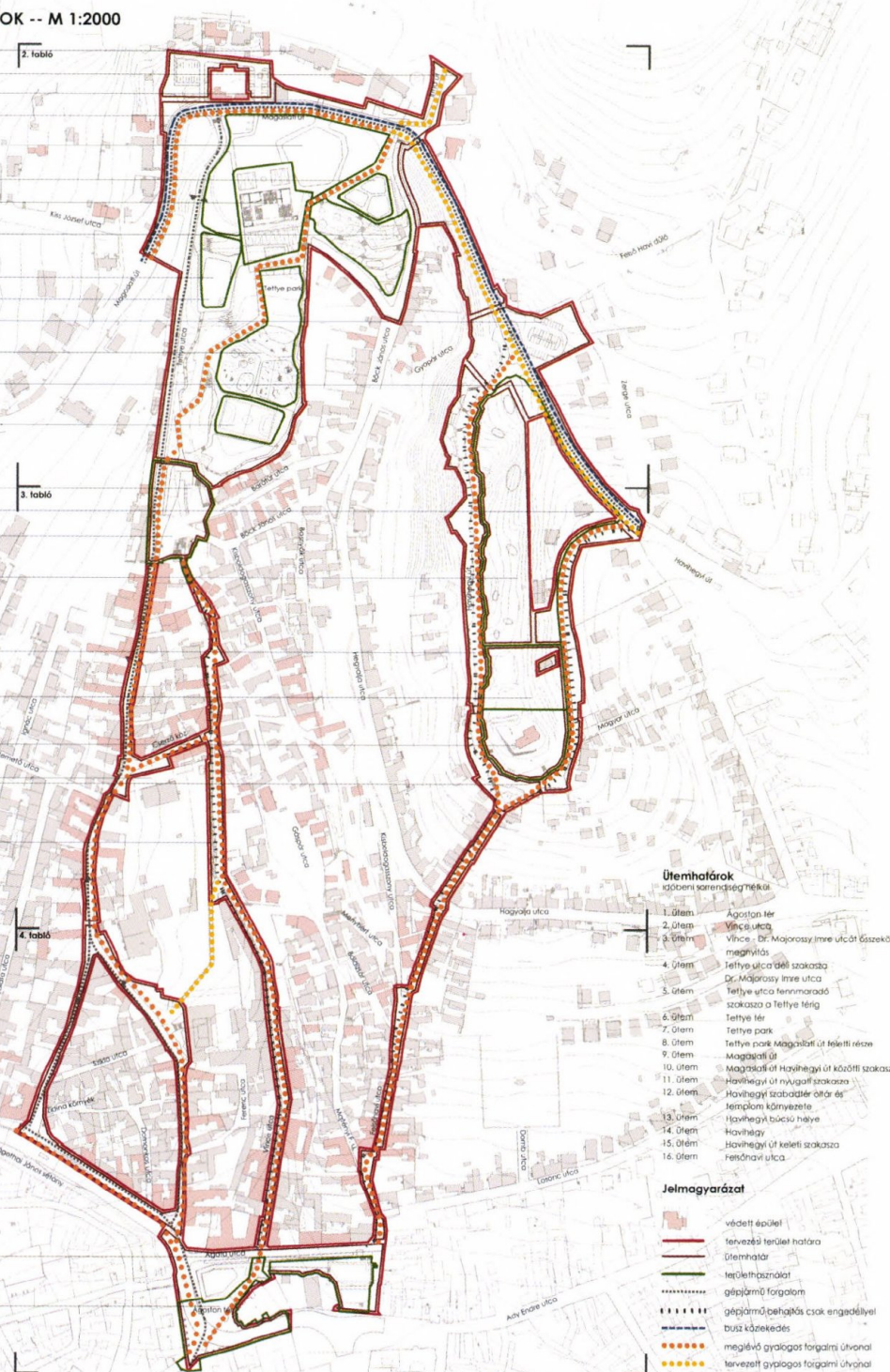
2. kép: A Tettye park madártávlatból (2008, FORRÁS: TERVPÁLYÁZATI KIÍRÁS)

3-4. kép: Funkcióelemzés, ütemezés és közlekedési kapcsolatok az 573 Kft. győztes pályaművéből

FUNKCIÓK_ÜTEMEZÉS_KÖZLEKEDÉSI KAPCSOLATOK -- M 1:2000

- 2. labló
- parkerád
- parkoló
- buszmegálló
- wc
- ózspark
- játszótér
- kutyafrissítő
- műemléki környezet, szabadideli színpad
- gastronómia rendezvények lehetséges helyszíne
- ózspark
- játszótér
- Tettye park parkoló
- kocsiparkoló játszótér
- buszmegálló
- sportterület
- wc
- kerekágyú utvonali
- városi tér
- közpark
- Havihegy
- kiálló sétány
- havihegyi búcsú helyszíne
- templom környezete, szabadideli övezet
- kerekágyú utvonali
- sétáló utca
- emlékkert
- kápter

- Ütemhatárok**
időbeni sorrendiség szerint
1. ütem Agoston tér
  2. ütem Vince utca
  3. ütem Vince - Dr. Majorossy Imre utcát észekbő megújítás
  4. ütem Tettye utca déli szakasza
  5. ütem Dr. Majorossy Imre utca
  6. ütem Tettye park
  7. ütem Tettye park Magyarsági út feletti része
  8. ütem Magyarsági út
  9. ütem Magyarsági út Havihegyi út közötti szakasza
  10. ütem Havihegyi út nyugati szakasza
  11. ütem Havihegyi szabadideli övezet
  12. ütem templom környezete
  13. ütem Havihegyi búcsú helye
  14. ütem Havihegyi út keleti szakasza
  15. ütem Havihegyi út keleti szakasza
  16. ütem Fehérvári utca
- Jelmagyarázat**
- védelte épület
  - tervezési terület határa
  - ütemhatár
  - területbeosztás
  - gépjármű forgalom
  - gépjármű parkolás csak engedéllyel
  - busz közlekedés
  - meglévő gyalogos forgalmi utvonali
  - tervezett gyalogos forgalmi utvonali

PÉCS-TETTYE VÁROSRESZ KÖZTERÜLET MEGÚJÍTÁSA TERVPÁLYÁZAT

1

TERVEZÉSI PROGRAM

A tervezés fő elemei a Tettye park, a Havihegy, az Ágoston tér és ezek fő kapcsolati tengelyei. Feladat az adott közterületi hálózat kialakítása a történeti sajátosságokat figyelembe véve, az EKF program szellemiségéhez illeszkedő XXI. századi színvonalú terv elkészítése. Az önkormányzat célja, hogy a teljes tervezési terület rekonstrukcióját végrehajtsa, de a terület nagysága miatt ezt ütemezve fogja végrehajtani. A terveknek ütemezhetőnek kell lenniük a nagyobb terület-egységek határán. A tervezési terület elsősorban az önkormányzati és egyéb intézményi tulajdonban lévő területek. A tervezési területbe bevonhatók magántulajdonú ingatlanok is, amelyek a város szabályozási terében közterületként szabályozottak, de a terveknek ütemezhetőnek kell lennie ezen telekhatárok mentén, hogy a terv megvalósulását ne befolyásolják a tulajdonviszonyok. Az érvényes helyi építési szabályzattól és szabályozási tervtől indokolt esetben el lehet térni, de az eltérés okait és szükségességét indokolni kell.

A környezetalakítás komplex szemléletét követeli meg a Kiíró, mely a beépített és a be nem épített területek együttes vizsgálatán alapul, figyelembe véve a meglévő művi és természeti értékeket. A Kiíró fontosnak tartja a társzművészetek, képzőművészet megjelenítését, akcióterületek, attrakcióterületek létrehozását, a közösségi szinterek erősítését.

Tettye park

A terv fő célja a park turisztikai, közösségi, szabadidős és kulturális funkcióinak erősítése, figyelemmel a környezeti adottságokra és a terület történeti sajátosságaira. A tervezésénél az értékes növényállomány megtartása, megóvása fontos szempont. További fontos szempont, hogy a park az évszakonkénti eltérő igényeknek a jelenleginél jobban megfeleljen.

Havihegy

Innen nyílik az egyik legszebb kilátás a városra, ennek a látványnak a bemutatása és az erre épülő funkciók megteremtése az elsődleges cél. Lehetőség nyílik a Havihegyi út gépjárműforgalomtól mentesülő szakaszán, a Gyopár utca és a Felsőhavi utca között panoráma sétány kialakítására. A látványra épülő ma is népszerű korzófunkció kielégítéséhez szükséges a gyalogosfelület kialakítása, pihenők, padok telepítése. A parkolási igényeket kielégítésére a tervező tegyen javaslatot. A terület kiemelkedő eseménye a havihegyi búcsú. A búcsúhoz szervesen hozzátartoznak az árusok sátrai, kirakodó vására, ennek helybiztosítására figyelemmel kell lenni. A kápolna mellett szabadtéri miséket is szoktak tartani, ehhez alkalmas környezetet kell megfogalmazni. Ehhez kapcsolódóan az oltár helyét a kápolnától északnyugatra lévő sziklánál kell kialakítani.

Ágoston tér

Elosztó, találkozási pont a belváros, a keleti városrész, a Tettye és a Havihegy között. A teret alkalmassá kell tenni a gyalogos tengelyek összekapcsolására, meg kell oldani a gépjármű- és a gyalogos forgalom együttes kezelését. A rendezésénél figyelembe kell venni a már meglévő térelemeket (romok, gyalog út, emlékmű, kút, forrás), adottságokat. A téren a pihenő és közösségi érintkezés felületeit ki kell alakítani.

Közlekedési tengelyek, utcák, forgalomtechnika, egyéb szempontok

A tervezési terület közlekedési rendszere alapvetően nem változik, összhangban Pécs város közlekedésfejlesztési koncepciójával és szabályozási tervével. A terület vonatkozásában Magaslati út, a Kálvária utca és a Tettye utca maradnak a gépjármű-közlekedés fő útvoalalai. A Kiíró szándékai szerint a lakóutcákban is megmaradna a kétirányú, jelenlegi forgalmi rend. Cél a gazdaságos és időben jól ütemezhető megvalósítás. ©

BÍRÁLATI SZEMPONTOK

A város győztes EKF pályázatában megfogalmazott köztér átalakítási, átértelmezési vízió minél magasabb szintű megvalósítása,

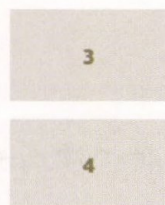
- A Tettye karakterének megőrzése, erősítése, illetve annak hiteles továbbépítése,
- Az építészet, a kerttervezés és a társzművészetek együttkezelése, a művészi téralakítás,
- A koncepció és az alkalmazott eszközök célja és minősége, valamint a beavatkozástól várható hatások, utóélet mibenléte,
- A terület adottságainak minél jobb kihasználása,
- A közlekedési és parkolási kérdések megoldásának színvonala,
- A környezethez illő utcabútorok, játszótéri elemek kialakítása.

EREDMÉNY

A tervpályázatra mindössze 8 pályamű érkezett be, és került elbírálásra. A pályaművek vegyes színvonalúak voltak. Elgondolkodtató, hogy a nagyon érzékeny és szerethető helyszínre miért nem érkezett nagyobb számú pályázat.

A pályázat sikeres volt. Sikeres a megszokott értelemben is, mivel az első díjas pályamű az ajánlások figyelembe vételével és kisebb módosításokkal alkalmas a megvalósításra, és annak színvonala magas. Sikeres volt a pályázat azért is, mert a győztes pályamű stratégia koncepcionálási kérdésekben részben hiánypótló munkát is elvégzett: a fejlesztésekkel kapcsolatos kérdésekben irányt mutat, stratégia célokat határoz meg, és ezek megvalósításához eszközöket javasol. Az első díjas pályamű egyben igazolta is a kiírás bírálati szempontjainak helyességét, különösen az első számú szempontot, mely éppen a köztéri fejlesztések elv-szerűségét és eszmeiségét, a város győztes EKF pályázatában megfogalmazott céloknak való megfelelést jelölte meg elvárásként. Ugyanakkor e tekintetben az első díjas pályaműnek a beadott pályaművek között nincs alternatívája. A BB ennek kifejezésére úgy döntött, hogy a pályaművek között megjeleníti a színvonal béli különbséget azzal, hogy az első díjat a két harmadik díj követi. A két pályamű értékes megoldásokat tartalmaz, melyek a továbbtervezés során figyelembe vehetők.

A konkrét köztéri fizikai beavatkozások tervezhetősége mellett a pályázatokról általában elmondható, hogy csak nagyon kis részben foglalkoztak a fejlesztések más útjaival, így közösségépítő projektek, a public-art megnyilvánulásainak lehetőségeivel. Remélhető, hogy a projektgazda még felismeri ezen eszközök jelentőségét, és a köztéri fejlesztésekkel való kapcsolatukat, valamint hogy ennek nyomán a továbbtervezéseket megelőzően elkészíti a szükséges tanulmányokat, koncepciókat. Ez esetben a győztes pályamű alkalmas lehet arra, hogy befogadja a koncepció elemeit,

KÖVETKEZŐ OLDAL KÉPEI

3-4. kép: A Tettye Park és a Panoráma sétány terve az S73. Kft. győztes pályaművéből

hiszen e tervet éppen ezen szemlélete emelte a mezőny fölé.

A BB a munkája során folyamatosan szembesült azzal a kérdéssel, hogy a Tettye köztéri újrafogalmazását a turisztikai szempontok, vagy a helyben élő emberek elvárásainak kell megfeleltetni – miben áll a területen a rejtőzködő potenciálok stimulálása. A problémakör a pályázatokban is több síkon jelenik meg. A BB véleménye szerint e kérdést tisztázni szükséges. A Tettye bármennyire is érdekes hely az idegen ember szemével, tömeges turisztikai célponttá alakítani nem volna helyes, így ennek megfelelően a beavatkozások turisztikai jelentőségével is mértéktartóan kell bánni. Olyan turisztikai orientáció és egyben városban belüli érdeklődés megteremtése volna helyes, amely alapvetően kirándulós, sétálós jellegű. Ehhez azonban meg kell oldani a terület könnyű és motiváló elérését. Kívánatos az olyan elérés kialakítása, amely a terület magas pontjaira érkezik, de az autótól független, és így arra ösztönöz, hogy a feljutott kiránduló a hegyről lefelé, a városrészt bejárva jusson vissza a városba. A cél tehát nem az, hogy a forgalom egyes pontokra összpontosuljon, hanem hogy a területen átszüremkedjen. Ez a terület egészét értékelheti fel. Ugyanakkor a Tettye közterületei vonzóvá kell váljanak az ott élők számára, életterület kiegészítve. Ezzel a terület identitása erősödik, a tulajdonhoz való viszony termékenyvé tehető, a befektetési kedv stimulálható.

A pályázatok zöme nem foglalkozott a fejlesztések EKF jelentette keretével, egy kívülálló bíráló számára nem derülne ki a pályázatokból, hogy pályázata bármiféle kapcsolatban áll az Európa Kulturális Fővárosa programsorozattal. Fontos szempont a fejlesztések fenntarthatóságának biztosítása, amely a kulturális fejlesztések átgondolását tette szükségessé. Több pályaműben elburjánzottak a kulturális beruházások, amelyek üzemeltetési és fenntartási kérdéseire nem születtek megnyugtató válaszok.

A műemlékvédelemmel kapcsolatosan fejlesztési szempontból kívánatos lenne a magyar műemlékpolitika átgondolása, a vélt/valós

eredeti állapot konzerválása, hasznosíthatóság szempontrendszerének összehangolása, az utóbbi szempont erőteljes felértékelése.

A Szathmáry rom esetében a BB azon megoldásokat tartotta jónak, ahol a rom hasznosul, továbbá eredeti részei változatlanul megtarthatók. A győztes pályázat e tekintetben is a legjobb megoldást adta, ahol a hasznosítás egyben olvasható beleépítést jelent. Az állandó – tehát nem ideiglenes eszközökkel létrehozott – beleépítés azért is előnyös, mert így a tribün építmények alatt hasznosítható terek keletkeznek, amiben a szükséges funkciók is elhelyezhetők. Az is előnyös, ha a romba ágyazott színház szakít az egyirányú színpad-nézőtér viszonytal, mert ez a rom téri adottságait jobban kihasználja, s mert így nem csupán a színház kihelyezéséről van szó, hanem olyan helyszínről, mely maga is kreatív „színház csinálásra” inspirál.

A területen elhelyezett vendéglátó funkciók tekintetében több érdekes megoldást tartalmaznak a pályaművek. A BB azokat a megoldásokat tartotta jónak, amelyek vagy a domborzati viszonyok adottságaihoz igazodtak, vagy pedig térfal hiányokat pótoltak.

Ajánlások

A BB a kiírónak javasolja, hogy a tervezési szerződést az első díjas pályamunka szerzőivel kösse meg. Javasolja továbbá, hogy a tervezési megbízás során a díjazott, illetve megvételben részesített pályamunkák alábbi elemeit a programba emelje be:

- Az 1-es sorszámú, III. díjas pályaműben (és korábbi munkaanyagokban is) javasolt, az Ágoston térről a Havi hegyre vezető kábelkocsit, vagy hasonló más megoldást, mert ez a területen a kívánatos kiránduló használatot motiválja mind a városban belül, mind pedig a városlátogatók esetében.
- Az 1-es sorszámú, III. díjas pályaműben a felső Tettye teret a Havi hegygel összekötő erdei gyalogos rámpát.
- Az 5-ös sorszámú, III. díjas pályaműben

a Vince utca keleti és nyugati irányú megnyitásait, gyalogos kapcsolatokat, valamint a Majorossy utcai irodaház mellett, a Ferenc utca északi oldalán az ipari épület tömegének kiszabadítását, megmutatását.

A BB javasolja a győztes pályaműben a továbbtervezés során az alábbi változtatásokat:

- A burkolt felületek mérséklését a Tettye park területén.
- A szükséges parkoló kapacitás kiépítését, melynek alapját képezheti több, a parkoló funkciót jobban megoldó pályamű, vagy a helyzet további elemzése.

VÉGEREDMÉNY

I. díj:

4. sz. pályamű
S73 Kft

Dr. Balogh Péter István, Mohácsi Sándor, Dévényi Márton, Gergely Antal, Gyüre Borbála, Hómann János,
Pécsi Máté, Pintér Klára Katalin, Radics Mónika
A díj összege: bruttó 5.000.000 Ft

II. díj:

Nem került kiosztásra

III. díj:

1. sz. pályamű
EKHO Építész Műterem Kft.
Emódi-Kiss Tamás
A díj összege: bruttó 2.000.000 Ft és
5. sz. pályamű
Gettó József, Gellér István
A díj összege: bruttó 2.000.000 Ft

Megvételben részesült pályamű:

3. sz. pályamű
Bachman & Bachmann Kft.
Bachmann Bálint, Rohoska Csaba, Szósz Klaudia ©

A 4. SZÁMÚ PÁLYAMŰ MŰSZAKI LEÍRÁSA
(S73 KFT., MOHÁCSI SÁNDOR)**Bevezetés**

Elsődleges célunk az emberek általános környezeti igényeinek a kiszolgálása, legyenek bár tükék, vagy egyszer idelátogató vendégek. Pályamunkánk a meglévő szabályozási tervet tekintve kiindulási alapnak – teszi ezt úgy, hogy a Pécs településfejlesztésében szerepet játszó gazdasági és politikai erők számára képes legyen e városrész szabadtér-rendezésében korszerű, haladó alternatívát, irányadó jövőképet felkínálni. Mindehhez kiemelten szükséges meghatározni a Tettye – Havihegy városrész szabadtereinek egységes koncepció szerinti fejlesztési irányát. Az alábbiakban a tervezési feladat egyes helyszíneinek településépítészeti, építészeti, tájépítészeti, urban design rétegeit tárgyalja a leírás. Ezek az egymástól nem elválasztható, egymással szöveteszerű összefüggésben lévő rétegek együtt alkotják a Tettye és a Havihegy kiemelkedően gazdag és egyedi fizikai karakterét.

Pályamunkánk minden tervezési szinten olyan megoldásokat fogalmaz meg, amelyek megvalósítására – egészében vagy ütemeiben – 2010-ig lehetőség van, és képes az EKF programsorozata után is gerince maradni a Tettye városrész szociológiai és fizikai megújulásának.

Tervezési alapelveink:

1. Realitás
2. Megvalósíthatóság (finanszírozás, kivitelezés, fenntartás)
3. Természetes egyszerűség
4. Időtállóság

Stratégiai szint

Jelen közterület-fejlesztési projekt nem lehet szimplán közjóléti beruházás. Itt hagyományos városépítészetről, mai tartalmát tekintve településrész-rekonstrukcióról, településrész-fejlesztésről beszélhetünk. A város gazdasági organizmusának, városmarketingjének anyagilag is profitálni kell a fejlesztés által katalizált kedvező gazdasági folyamatokból. A közterület-fejlesztés környezetében megjelenő ingatlanérték-növekmény egy részének a projektet finanszírozó város kincstárba kell visszajutnia. Ehhez a környezetben a fejlesztések fizikai megkezdése előtt Önkormányzati Telekbank létrehozása szükséges.

A városnak tudatosan meg kell határozni a városrész-fejlesztési gazdasági program fő elemeit, céljait. Egy olyan adottságokkal és potenciállal rendelkező

városrész esetében, mint a Tettye túl kell lépni a hagyományos, „szakági szemléletű” infrastruktúra-fejlesztésen (közút, közmű). Ez a terület kiemelt idegenforgalmi értékkel, lakosság megtartóerővel rendelkezik (rendelkezik), ha a fejlesztések megvalósításakor a „Mennyiség” mellett egyenlő hangsúlyt fektetnek a „Minőségre” is. Ha ez nem sikerül, a projektek könnyen „elhibázhatják” legnagyobb célközönségüket, a pécsi gyökerekkel rendelkező, fiatal értelmiségi családokat.

Az EKF egyik megoldandó problémája a vendéglátás, szállásadás. Ez a Tettyén csak szórt, finom eszközökkel épülhet a programba. A terület ingatlanállományából városi felvásárlással létrehozható egy újszerű, fejlődést generáló szállásadó hálózat. A pályázat útján kiválasztott szereplők olyan szállásadó-vendéglátó házakat hozhatnak létre és üzemeltethetnek az EKF ideje alatt, amelyek a terület egyedi karakterét nem zavarják és mégis új életet hoznak a településrészbe.

A jellemző telekstruktúra és beépítés megtartása a hangulat megőrzésének egyetlen helyes útja. A terület zöldfelületekkel tagolt – az udvarok azonban kicsik, a tömbök kiterjedése kis léptékű, és csak pár tömbbelsőben nincs egybefüggő zöldfelület. A zöldterületek szigetzerűségét e területen ez okból problémának tekinteni nem lehet. A zöld szigetek kapcsolódása, mikroklíma-módosító növényzet megjelenítése más tájépítészeti eszközökkel lehetséges (pl.: fatelepítés, páratartalom növelés felszíni vízarchitektúra alkalmazásával). A tömbbelső kezelés – kapcsolódva az építészeti fejlesztéshez – zöldfelületi szempontból egységes kell legyen. Tanulmányok a zöldfelületi mutatók növelésén fáradoznak, miközben itt más típusú életforma alakítható csak ki: lakás egy ötödik szobával a szabad térben. Új zöldfelületek teremtése nem itt szükséges, de az itteni lakóterület fejlesztésével párhuzamosan kell végbemennie (park és parkerdő rekonstrukció, kőbánya rekultivációja).

A terület közlekedési szempontból gyűjtőúttal nem feltárt. Ez – a településrész léptéki sajátosságai miatt – így helyes. Nem szükséges a minibusz közlekedés megteremtése sem, mert főlegesen terhelő környezetszennyezési forrást jelentene. A városrész adottságai egy Nyugat-Európában egyre divatosabb „autó nélküli” vagy „csökkentett autóhasználatú” lakóövezet kialakításának igénye felé mutatnak. A belváros gyakorlatilag 15 perc alatt elérhető. A terület autóforgalmának a lakosok célforgalmát kell kiszolgálni, nem gerjeszthető átmenő forgalom.

Nem képzelhető el az elektromos, távközlési és informatikai vezetékek légvezetéként való

kiépítése. Szükséges a pécsi címerrel ellátott, a környező burkolattal burkolható aknafedlapok kihelyezése. A kapcsoló szekrények süllyesztve, arculatilag a műemlék jellegű környezetbe kell, hogy illeszkedjenek. A területen a karakterhez illeszkedő víznyelőrácok építése szükséges. A közműépítés e fenti szempontokból adódó többletköltségét többszörösen ellensúlyozza a csak így elérhető turisztikai bevételi lehetőség. Ezért a város önkormányzatának mint katalizáló szervezetnek a felelősége kiemelkedő – fontos azonban hogy a város „csak” katalizáljon. A már meglévő erőket kell úgy csoportosítani, hogy azok reakciója és a létrejövő eredmény pozitív tulajdonságokat hordozzon.

Ágoston tér

Pályázatunkban a téren egy olyan építmény felállítását javasoljuk, ami képes a jelenleg leromlott teret, pozitív előjellel, az emberek mentális térképére visszahelyezni. A tér történelmi téri viszonyai is megteremthetők ezzel. A tér északnyugati sarkán elhelyezkedő építmény a tér felől tolóajtón keresztül, nagy felületen megnyitható. A tömb a tér nyugati részét két kisebb egységre osztja. A városközponthoz közelebbi tér fő eleme a kút és az egységes kőburkolat. A Vince utca torolatánál a Tettye patak és a tér egymásráhatását fogalmazza meg a jelenlegi, „örvénylő” térkialakítás. Az Ágoston téri romok méltó környezetének kialakítása romkonzerváló felfalazásból, illetve a jelenlegi terepszint fölé, és az északi bejáraton keresztül történő megközelíthetőség biztosítása mellett a templom eredeti padlószintjéig történő zúzottkőfeltöltésből áll.

Tettye utca – Majorossy utca – Karmelita köz

A három utca javaslatunk szerint forgalmi egységet alkot. A Majorossy utca észak felé, a Tettye utca dél felé történő egyirányúsításából adódik a kisebb forgalmi terhelés; így lehetőség nyílik párhuzamos utcai parkolóhelyek kialakítására. A volt Kesztyűgyári irodaépület felújítása időszzerű. Javasoljuk a létesítendő mélygarázs Vince utcai bejárata felől megközelíthető garázsrészen lévő parkolóhelyek értékesítését a rehabilitációval a területre érkező új lakosok körében. A toronyház földszinti megjelenése, felújítása nem kellően orientáló, burkolati anyaghasználatával hamis érzéseket próbál meg elérni. Amíg a toronyház ott áll a Tettye szövetében, addig architektúrájának őszintén vállalni kell eredeti építészeti szemléletmódját. „Közeledése” a szövethez lehetetlen, ezért csak azzal alkotott kontrasztja hordozhat esztétikai minőséget. ©

RÉSZLETES HELYSZÍNRAJZ -- M 1:500

A Tettye park

A park fél évszázados története és a kálvária felújításának során a helyi közösségekkel együttműködésben az új terület ökológiai állapotát vizsgálták meg. A park felújításának célja a zöldterület minőségének javítása és a környezeti feltételek optimalizálása. A felújítás során a meglévő értékeket megőrizték, és a parkot modernizálták.

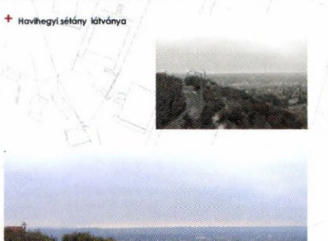
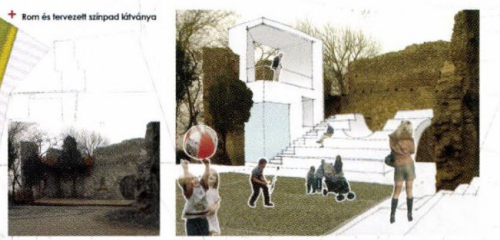
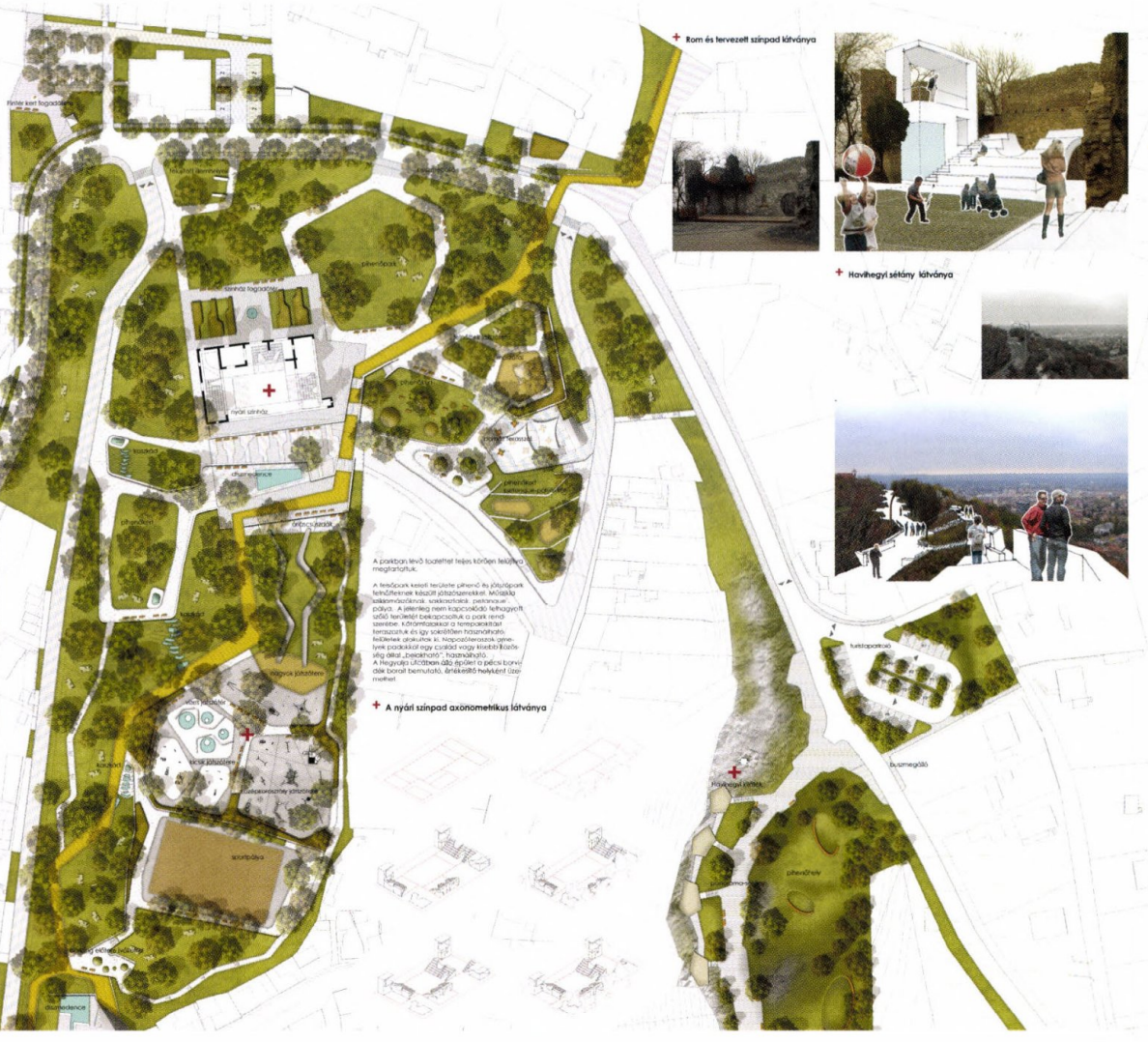
A park közepén a Tettye-tó van az önműködő szennyvíztisztító üzemmel. A park felújításának célja a zöldterület minőségének javítása és a környezeti feltételek optimalizálása. A felújítás során a meglévő értékeket megőrizték, és a parkot modernizálták.

Játszótér és kaskád látványa

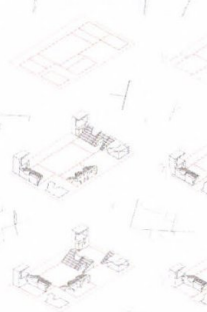

A városk községek a nyílt térség helyszínén. A városk községek a nyílt térség helyszínén. A városk községek a nyílt térség helyszínén.

PÉCS-TETTYE VÁROSRESZ KÖZTERÜLET MEGÚJÍTÁSA TERVPÁLYÁZAT

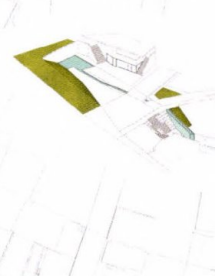

A nyári színpad axonometrikus látványja

RÉSZLETES HELYSZÍNRAJZ -- M 1:500

Tettye tér axonometrikus látványja

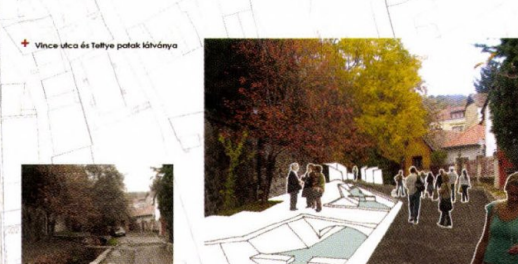
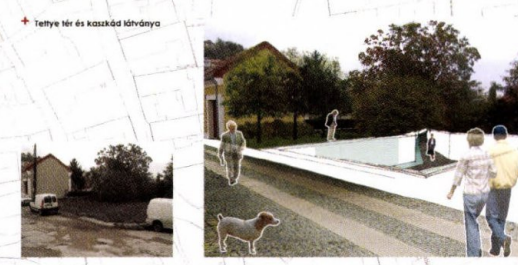
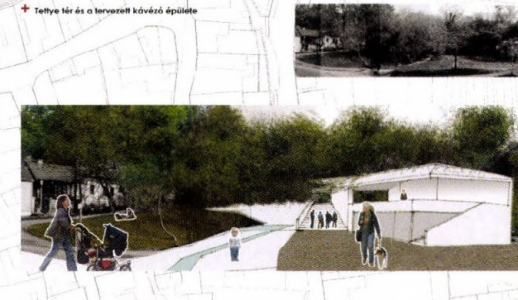
Tettye tér

Pályamunkáiban a Tettye tér elképzelt szívet képezte a városk községek között. A park környékén Tettye parkjának felújítása.

Panorámá sétány

A Havhólygi sétány a városk községekben a városk községekben a városk községekben. A Havhólygi sétány a városk községekben.

PÉCS-TETTYE VÁROSRESZ KÖZTERÜLET MEGÚJÍTÁSA TERVPÁLYÁZAT

Vince utca

Ez az utca a völgy mélyvonalával esik egybe, léte a pataknak köszönhető. A településrész megújításának szintjétől a mikrokörnyezeti designig minden szempontból egyértelmű, hogy a patak részleges felszínre hozatalát meg kell oldani. Az utca feladata nem más mint a településrész „fő-utcájává” válás, és a minőségi kapocs megteremtése a felújított Ágoston tér és a Magaslati úti lakóterület között. A víztáplálás állandó vízhozammal történik, a feles vízmennyiséget felszín alatti vezeték hordozza. A patak kőburkolatú mederben folyik. A nyugati oldalról döntött köfelület, keletről erős szegélykövel jelölt mederfal tereli a vizet a kis gátakhoz és az így kialakuló zubogókhoz. A széles szegély alatti világítás este is kiemelt szerepet ad a víznek. A gyalogosan a járdáról, gépjárművel a patakon keresztül hidakon közelíthető meg a nyugati oldali házak telke. A patak kívánatos vízigénye napi minimumon 45 m³, míg optimális esetben 100m³. Ez a mennyiség a patak vízhozamát és a város léptékét tekintve is elenyésző mennyiség, amely sétatempójú áramlást biztosít a Tettye tértől az Ágoston térig.

A világítás kettős: a kandeláber-magasságú fénypontok csak derítik az utcát és így kiemelkedően tud érvényesülni a víz alatti reflektorokkal megvilágított patakmeder és a kaszkádok sora. A sétaút pár pihenőpadot is kínál, de mivel nem célja, hanem csak útvonala annak, továbbhaladásra ösztönöz. A környező utcákban a valamikori forrásokról, amelyek a Tettye patak kiépítése miatt elapadtak, érdemes kőtáblával és ivókúttal megemlékezni.

Tettye tér

Koncepciónkban ez a tér az egyik központi identitáshordozó elem a Tettyén. A terület a városrész geometriai, utcaszerkezeti és domborzati értelmében is a központban van. Ez az a hely, ahol az épített szövet „örvényszerűen” találkozik a természeti közeggel. A térfalak jelenleg hiányosak. A terep zavart. A terület leromlott állapotú. Az északkeleti, nagy szintkülönbségű terepszakadást is rendezve egy kávézót építettünk, a koncepció szerint a felső szinten fedett-nyitott teraszal. Az alsó szint téri kapcsolata a külső térrel nagyon intenzív az üvegfelületeken keresztül.

Tettye park

A park két fő eleme a terepi - domborzati adottságok és a kifejlett növényállomány olyan érték-ként kezelendő az átalakítás során, amely nem sérülhet. A park burkolati rendszere és berendezési tárgyai azonban amortizálódtak, cserére

érettek. A fás növényállomány ritkítandó, a cserjeszint ifjító metszéssel újraéleszthető.

Az automata öntözés alapfeltétele egy mai városi, intenzív zöldfelület rekonstrukciójának. A vízpótlás segíti a fenntartást és sokkal tágabb fajgazdagságot tesz elérhetővé - a terület terhelhetőségének növekedése mellett. A park fás állományának sűrűsége túlzott, a cserje- és gyepszint teljes felújításra szorul. A cserjék közül a szubmediterrán klíma és hangulat figyelembevételével elsősorban a látványos szoliterként, hangsúlypontként működő telepítések és az erre alkalmas fajok javasoltak.

A parki burkolati rendszerek többszintűek. A gyermekjátékoszterek és sportpályák gumiörlemény burkolatúak, a főtengely kőburkolatú, míg a park másodrendű sétautjai térkő burkolatúak. A park kapcsolatát a Tettye térhez az az átmenő sétaút adja, ami települési értelemben a belvárost a mecseki parkerdővel is összeköti.

A korcsoportos játszótér korcsoportok szerinti területegységeként különül el. Az egy parki terejten belüli játszószerkek egy korosztálycsoporthoz köthetők. A park vizes játszószerkekkel bővült. A terejtek szélén padok adnak lehetőséget a szülői felügyeletre, pihenésre. A kaszkádrendszerekben megjelenő víz az átmenő fő sétány közvetlen környezetében három helyen is díszíti, emeli a parki kép színvonalát. A szobrászművész által formált vízköpő kutakból előtörő víz a meredek terepalakulatok és kőburkolatú pengefalak között képződő medencéket tölti fel.

A romok környezete a nyári színház helyszíne. Az ideiglenes rendezvénytereket annyira köti egyfajta identitás, hogy csak nagyon nehezen tudnak kitörni ebből. Ezért olyanná kell alakítani az építészeti és parki környezetet, hogy egész évben alkalmas legyen rendezvények lebonyolítására, de program nélkül is működő parki attrakcióvá tudjon válni. Ehhez állandó architektúrára van szükség, ami nem sérti hanem építi, kiemeli a rom jelentőségét.

Javasoljuk a valamikori püspöki villa tömegének megjelenítését úgy, hogy a történelmi romoktól kellő építészeti távolságot tartsunk.

A felső park keleti területe pihenő- és játszópark felnőtteknek készült játszószerkekkel. Műszikla sziklamászóknak, sakkasztalok, petanque pálya. Itt is az ember, mint humán szereplő dönt, hogy fenntartja-e ezeket a rendszereket vagy nem; juttat-e időt a közparki közélet ilyen formájának,

vagy otthon marad a televízió képernyője előtt. A parkok étellel való megtöltése emberi étellel, közélettel ezen a humán tényezőn múlik elsősorban. Azon, hogy a közösség értő vezetői létrehívják-e egy önkormányzati finanszírozású akciócsoportot, ami folyamatos programszervezéssel kel versenyre az egyre nagyobb fokú közönnyel. Tematizált, gyermek-, ifjúsági-, hallgatói-, fiatal házaspáros-, családost-, idős közönséget célzó programok megszervezésére van szükség, a személtelődő versenytől a növényfelismerésen keresztül a mászókamászó versenyig.

Panoráma sétány

Ehhez a helyhez nem kell, vagy szabad sokat hozzátenni. Talán annyit, hogy a vendég és az ide látogató a panorámában gyönyörködhesse és ne arra kelljen figyelnie, hogy milyen minőségű a burkolat, amin halad. A természeti képződmény és a városkép ilyen megjelenése miatt a „keves gesztus” alkalmazása mellett döntötünk. A sétány feladata az, hogy mint látványos panorámasétány épüljön be az emberek mentális térképébe. A sziklák erodációja miatt azonban szükséges olyan kis platók építése, amelyek pontosan jelölik meg a kilátási pontokat.

Havihegyi park

A hegy déli irányba kinyúló orma kitett helyzetben van. A természetes sziklagyepes vegetáció extenzív fenntartással erősíthető és védendő. Ez a hely a meditáció helye. Nem annyira városi, világi, mint inkább egy belsőbb, mélyebb világgal kapcsolat teremtéséhez hozzájárulni képes hely.

Felsőhavi utca

Az Ágoston teret és a Havihegyi kápolnát összekötő tengelyt négy fészület és egy Szűz Mária szobor díszíti. Ezen a terepergincen haladó utca nagy lejtése miatt szép panoráma tárul fel dél felé. Az utca burkolatát a házakhoz közelebbi 2-3 méteres zónában olaszlépcsős rendszerben kialakított lépcsőfokok teszik könnyebben járhatóvá. A növénykazettákban szubmediterrán, illóolajokban gazdag növények alkotják a cserjeszintet, a telepített fa mandula. ©

A 4. SZÁMÚ PÁLYAMŰ BÍRÁLATA

A pályamű olyan erős stratégiai alapon nyugszik, amely biztosítja, hogy a pályázat a továbbfejlesztés során se térjen el az ott megfogalmazott céloktól, továbbá számos ajánlást fogalmaz meg

- a stratégiai gondolkodás a fejlesztések területén,
- városrész-fejlesztési célok megfogalmazása és megvalósulásuknak elősegítése szabályozási és egyéb ösztönző rendszerek felállításával (pl. tettyei vendéglátás, ipari épületek loft-lakásként való hasznosítása, ingatlan-növekményi illeték bevezetése, fizetővendéglátás elterjesztése, ezáltal a helyi lakosság jövedelmi viszonyainak javítása),
- pécsiség kifejezése (pl. aknalapok), public-art megjelenítésének elősegítése,
- felhívja a figyelmet az önkormányzat felelősségét a fenntarthatóság biztosítása terén, különösen a humán tényezők fontosságára, folyamatos közösségépítő programok biztosításának szükségességére (ami infrastrukturális beruházások finanszírozási igényeinek töredékéből megvalósítható, fejlesztő hatása azonban sok esetben vetekszik vele).

A tervezett park rekonstrukciók, a Tettye tér, a Tettye park és a Havihegy városszerkezeti beágyazottsága gyalogos és gépjárműforgalmi kapcsolatai mintaszerűek, de szintbeli parkolásra nem ad javaslatot. A Bástya utca felőli gépkocsi forgalmat helyesen szünteti meg. A Vince utcán lehozott patak szellemes keresztmetszeti kialakítsa kis és nagy vízhozam esetén is folytatását képezi a Tettye park vizes látványosságainak, kaszkádjainak.

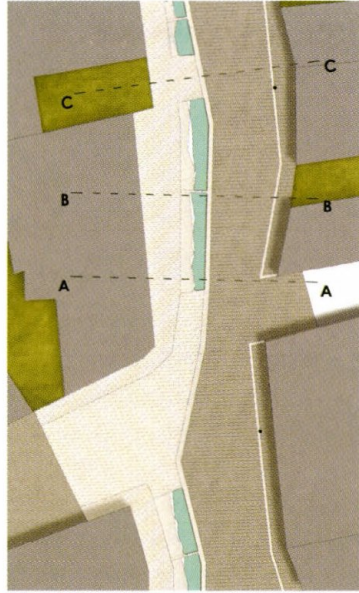
Külön érdeme a javaslatnak, hogy egyensúlyi helyzetet talált a parkok kötött funkcionális területei, berendezése és a tiszta zöld felületek között. A Tettye park belső gyalogútjainak vonalvezetése kultúrált, a köztük lévő hierarchiát a burkolati anyagokkal is egyértelművé teszi. Az így leburkolt gyalogfelületek szélességi méretei eltűntek.

Attraktív és az adottságokhoz finoman illeszkedő a havihegyi kilátó sétányra adott megoldása. Kiemelkedő a Szatmáry palota romjainak kezelésére adott javaslata, az alternatív színház kialakításának megoldása.

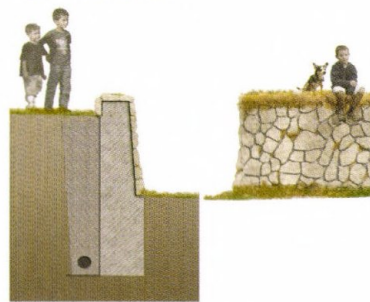
Megoldásai részletesen kidolgozottak, konkrétak, így egyértelműsíthető javaslatainak megvalósíthatósága.

A Bíráló Bizottság a pályaművet I. díjban részesítette.

VINCE UTCA RÉSZLETE -- M 1:200

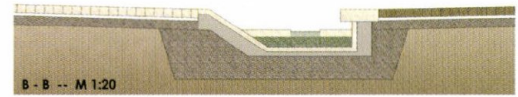
RÉSZLETRAJZOK -- M 1:20

PÉCS-TETTYE VÁROSSRÉSZ KÖZTERÜLET MEGÚJÍTÁSA TERVPÁLYÁZAT

A - A -- M 1:20

B - B -- M 1:20

C - C -- M 1:20

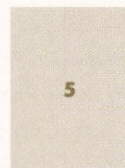
NÖVÉNYTÁRSULÁSOK ÉS JAVASOLT NÖVÉNYEK

Szilvagyepék, cserjések növényei

Amygdalus communis - Mandula
Betula vulgaris - Sósárbabolyka
Cornus mas - Húsos som
Corylus avellana - Mogyoró
Cotinus coggygria - Cseresznye
Crataegus monogyna - Egerbűcs galagonya
Laburnum anagyriotes - Aranyeső
Ligustrum vulgare - Fagyas
Prunus spinosa - Kőlény
Prunus lauro-cerasus - Törpe mandula
Rosa canina - Vadrózsa

5. kép: Részletek az 573 Kft. győztes pályaművéből

AZ 1. SZÁMÚ PÁLYAMŰ MŰSZAKI
LEÍRÁSA (RÉSZLETEK)
EMÓDI-KISS TAMÁS, EKHO ÉPÍTÉSZ
MŰTEREM KFT.

Koncepcionális rétegek

- Határozott karakterű, egységes közterület-burkolati hálózat
- Forgalmiszervezés: a gyalogos és kerékpáros forgalom előnyben részesítése, elválasztott kerékpárút kialakítása, biztonságos, izgalmas vonalvezetésű, jól bejárható gyalogos felületek, a gépkocsiútvonalak kijelölése, parkolás rendezése
- Zöldfelületi rendezés: a parkok új kertészeti elemekkel való karakterizálása, utcákban térfalképző és látványjavító fasorok, környezeti érték növelő növénytelepítések
- Kulturális csomópontok a kiépülő utcahálózatra telepítve a terület életre keltésére
- Meglévő elemek újragondolása, a kiírásban szereplő elemekkel, további új elemekkel való kiegészítés segítségével történő egységes struktúra kialakítása, a tervezési terület egészén az adott helyek és a belőlük kialakuló teljes egység komplex szemléletű rendezése, tematizálása, funkcionális és megjelenésbeli meghatározása

Padkák és szegélyek nélküli utca

A városrész kis laksűrűsége, kis forgalmú, meredek és keskeny utcái szinte kínálják magukat arra, hogy itt visszaállítható legyen a gépkocsi dominanciája előtti állapot, amikor a városlakó ember maga lakta be a teret. A szabályos vezetésű útpályák helyett aprózott, tört vonalú burkolatvezetés az emberi ösvény, gyalogút és szerkút analógiájára. Másik fontos elem a víz, a Vince utca karakterét az ott ismét felszínre hozott patak adja. A Tettye parkban pedig fontos eleményelemként lesz jelen.

Kultúra

A Tettye megújított utcái, terei mellé közösségi helyeket kapcsolnánk, melyek az utcák-terek gyülekező-pihenő csomópontjai, a lineáris vonalak sűrűsödései. Ezzel gazdagabb, többretegű szisztéma jön létre. Ezek a helyek egyenes hálózatként fednék le a területet, a Tettye

bejárására csábítanak. Alapfunkciójuk kulturális, közösségi, némi gasztronómiai kiegészítéssel.

Várható önmagán túlmutató hatás

A kulturális projektelemek inspirálói lesznek további (már magánbefektetői) beruházások megindulásához, a környék idegenforgalmi felértékelődésének, ami természetesen fogja az épületállomány felújítását, megújulását is maga után vonni. A tervezett intézmények a vendéglátási kiegészítő funkcióval, konferenciateremmel és üzletekkel bevételtermelő helyek, minimum önfenntartó működéssel (a helyiségek üzemeltetésre bérbe adhatók).

Ágoston tér

A templom mellett parkban a meglévő elemeket megtartva, rendezve, növénykiültetéssel a zöldfelületi karaktert erősítve olyan tér alakul ki, amely a belvárosból érkezőt barátsággal fogadja, látva, hogy széles térségre ért. A városfal melletti körúton haladók számára a templom iránypontként funkcionál, a házak zárt térfala a külváros felőli oldalon e helyen megszakadva a park zöldjével kiemeli a tornyot, majd a térfal a templomon túl folytatódik.

Havihegy

A Havihegy több történeti és hagyományos funkcióval rendelkezik: a templom, a kilátás vonzotta séta, a búcsú. A hegy mindezek mellett különleges fekvésű és morfológiai adottságú hely, természeti terület. Ezért koncepciónk szerint itt ezt helyezni kell előtérbe, úgy, hogy a szükséges utak kialakításával a természeti környezet hangulatát megtartsuk, miközben a gyaloglás, sétálás és kerékpározás saját igényeit kielégítjük. Ezek a hegy mindennapi megélésének formái.

Tettye tér

A palota fedetlen romjelleget a színház szükséges funkcióinak biztosításával sem vesztené el, az új építmények kívülről inkább falakként, belülről az eredeti kiépítést magyarázóan jelennének meg annak helyein. Anyaguk a meglévő kőfalak anyaga, de más formában felhasználva. ©

AZ 1. SZÁMÚ PÁLYAMŰ BÍRÁLATÁNAK KIVONATA

A pályamű az általánosan megfogalmazott, a pályázati kiírásban rögzített előírásoknak eleget tesz, teljes körűen törekszik a tartalmi követelmények teljesítésére. A térség közötti közlekedését jól fejleszti tovább, jól ismeri fel és kezeli a parkolás megoldatlan problémáit. A közlekedési problémák kezelésére hasznos, speciális, egyéni megoldási módot javasol a Felsőhavi utca és a Havihegyi dombtető között tervezett kábelkocsi vonal kialakításával.

A park burkolatrendszerének kialakítására javasolt egységes öntött beton burkolat erősen vitatható anyaghasználatot jelent. Olyan technikai megoldást választ, ami a hazai gyakorlatban nem bizonyította alkalmasságát. Jól ismeri fel a Tettye park lehetőségeit és a felmerülő lakossági igényeket. Általánosságban elmondható, hogy a Tettye park túlhalmozása funkciókkal a zöldfelületi arányok jelentős csökkentését jelenti. A műszaki leírásban megfogalmazott elméleti célok visszafogottabb fejlesztésekkel jobban elérhetőek lennének. A Tettye park és Havihegy közötti gyalogkapcsolatot példamutatónan teremti meg, de a Havihegy természeti térségét is túlhalmozza létesítményekkel.

Gondolatébresztő megoldásai, színvonalas megoldásai alapján a zsűri a pályaművet III. díjban részesítette. ©

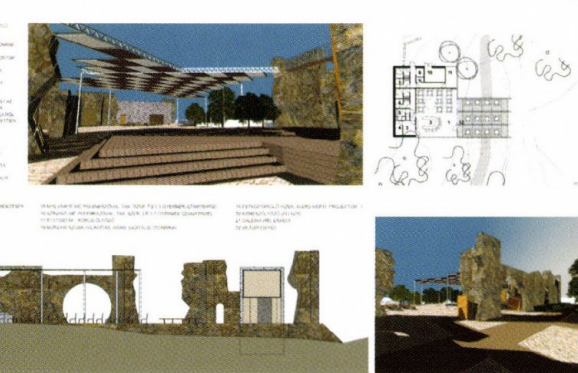
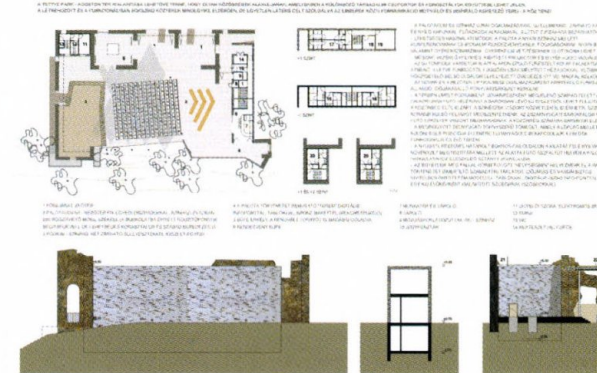
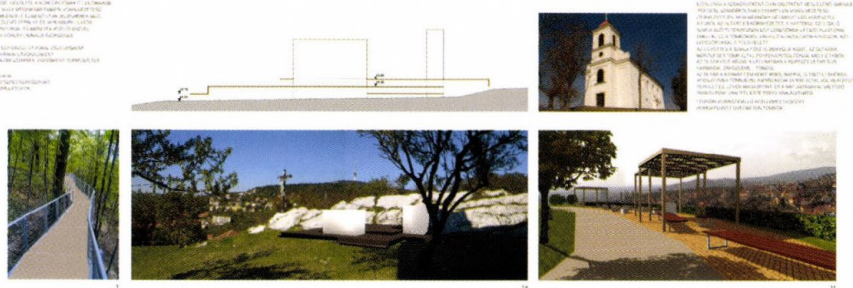
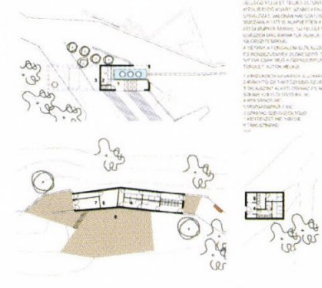
6

7

6-7 kép: Részletek az Ekho Építész Műterem Kft. III. díjas pályaműéből

- 1. A terület előzetes állapotának felmérése, a meglévő épületek, terepszint, zöldterületek, közlekedési csomópontok, szomszédos utcák és épületek helyzetének megfigyelése.
- 2. A terület felmérése, a meglévő épületek, terepszint, zöldterületek, közlekedési csomópontok, szomszédos utcák és épületek helyzetének megfigyelése.
- 3. A terület felmérése, a meglévő épületek, terepszint, zöldterületek, közlekedési csomópontok, szomszédos utcák és épületek helyzetének megfigyelése.
- 4. A terület felmérése, a meglévő épületek, terepszint, zöldterületek, közlekedési csomópontok, szomszédos utcák és épületek helyzetének megfigyelése.
- 5. A terület felmérése, a meglévő épületek, terepszint, zöldterületek, közlekedési csomópontok, szomszédos utcák és épületek helyzetének megfigyelése.
- 6. A terület felmérése, a meglévő épületek, terepszint, zöldterületek, közlekedési csomópontok, szomszédos utcák és épületek helyzetének megfigyelése.
- 7. A terület felmérése, a meglévő épületek, terepszint, zöldterületek, közlekedési csomópontok, szomszédos utcák és épületek helyzetének megfigyelése.
- 8. A terület felmérése, a meglévő épületek, terepszint, zöldterületek, közlekedési csomópontok, szomszédos utcák és épületek helyzetének megfigyelése.
- 9. A terület felmérése, a meglévő épületek, terepszint, zöldterületek, közlekedési csomópontok, szomszédos utcák és épületek helyzetének megfigyelése.
- 10. A terület felmérése, a meglévő épületek, terepszint, zöldterületek, közlekedési csomópontok, szomszédos utcák és épületek helyzetének megfigyelése.
- 11. A terület felmérése, a meglévő épületek, terepszint, zöldterületek, közlekedési csomópontok, szomszédos utcák és épületek helyzetének megfigyelése.
- 12. A terület felmérése, a meglévő épületek, terepszint, zöldterületek, közlekedési csomópontok, szomszédos utcák és épületek helyzetének megfigyelése.
- 13. A terület felmérése, a meglévő épületek, terepszint, zöldterületek, közlekedési csomópontok, szomszédos utcák és épületek helyzetének megfigyelése.
- 14. A terület felmérése, a meglévő épületek, terepszint, zöldterületek, közlekedési csomópontok, szomszédos utcák és épületek helyzetének megfigyelése.
- 15. A terület felmérése, a meglévő épületek, terepszint, zöldterületek, közlekedési csomópontok, szomszédos utcák és épületek helyzetének megfigyelése.
- 16. A terület felmérése, a meglévő épületek, terepszint, zöldterületek, közlekedési csomópontok, szomszédos utcák és épületek helyzetének megfigyelése.
- 17. A terület felmérése, a meglévő épületek, terepszint, zöldterületek, közlekedési csomópontok, szomszédos utcák és épületek helyzetének megfigyelése.
- 18. A terület felmérése, a meglévő épületek, terepszint, zöldterületek, közlekedési csomópontok, szomszédos utcák és épületek helyzetének megfigyelése.
- 19. A terület felmérése, a meglévő épületek, terepszint, zöldterületek, közlekedési csomópontok, szomszédos utcák és épületek helyzetének megfigyelése.
- 20. A terület felmérése, a meglévő épületek, terepszint, zöldterületek, közlekedési csomópontok, szomszédos utcák és épületek helyzetének megfigyelése.
- 21. A terület felmérése, a meglévő épületek, terepszint, zöldterületek, közlekedési csomópontok, szomszédos utcák és épületek helyzetének megfigyelése.

PECS TETTVE VÁROSRESZ KÖZTERÜLET ÉS LÚZPARK REKONSTRUKCIÓ TERVPÁLYÁZJÓBT

PECS TETTVE VÁROSRESZ KÖZTERÜLET ÉS LÚZPARK REKONSTRUKCIÓ TERVPÁLYÁZJÓBT

AZ 5 SZÁMÚ PÁLYAMŰ MŰSZAKI LEÍRÁSA (RÉSZLETEK) (Gettó József, Gellér István)

Ágoston tér

A közelmúltban helyreállított tér meghatározó eleme a túlsúlyos forgalmi jelleg. Egyértelmű veszteség, hogy eltűnt a térről az emberi jelenlét közvetlensége és ezzel a teljes tettyei háttéroldal emberközelsége. Elsőrendű feladat - nézetünk szerint a tér humán karakterének visszaállítása, elsőként az Ágoston rendi kolostor és környezetének értelmezhető térként való megjelenítése. Az orangerion üvegház a helyreállított kolostorrom transzparens lehatárolását szolgálja. Tartalmában kapcsolódik a kolostorkert világához.

A Szent Vince utcai felvezetés

A Szt. Vince utcai felvezetés létrehozását tekintjük az egész projekt leginnovatívabb elemének. Páratlan, az EKF után vissza nem térő lehetőségnek, a sok évszázados várostörténet élő megjelenésének. Felfelé haladva a tettyei beépítés még ma is érintetlen, intakt állapotban van jelen, elég jó, bemutatható állapotban; ennek bejárására való felhívás a kialakított Vince utcáról biztosítható lesz. A kis létesítmények sokfélesége jellemzi: kiemelendő a kesztyűgyári épületek hasznosítása (szállodák egységes homlokzatokkal), a kesztyűgyári tömb mélységbeli megnyitása (a régi kesztyűgyári épület térbeállításával), növényzet telepítése és hangsúlyos megjelenítése, egyedi utcabútorok, utcai objektumok (malomkerék, zenélő kút) és a Tettye-patak hídjainak elhelyezése.

A Havihegy

A nagysziklától a zarándoktemplomig terjedő szakasz a teljes pécsi városkép domináns, páratlan értékű helye, városkontúr és táji háttér - ennél több: városszimbólum, mint a négytornyú dóm. Vizuális sérülékenysége közismert, különösen a kontúr érinthetetlen! Vizuális jellemzője a vonaljelleg, mely a létesítendő havihegyi Sétányban jelenik meg. Ennek a vonalnak funkciókkal való

feltöltése legyen a cél, - (kilátósor, többcélú tartózkodási helyek, templomkörnyék méltó kialakítása, misézőhely). Misézőhely, oltár: A hívek a templom és a szikla közötti térségen helyezkednek el. Az oltár orientációs pontja a sziklán álló kereszt.

A Tettye Park

A felső Tettye tér az Ágoston térről felvezető tengely végpontja, a Magaslati út felől érkezés célpontja. Szerepe a térkompozícióban a megérkezés élmény kifejezése. Ennek az élménynek a statikus jelleg felel meg. Meghatározó elemei a nagy vízszintes gyepfelület, a tettyei rom és az északi oldalon határoló monumentális sziklafal. Az alsó Tettye tér, a fentivel szemben, lejtős, tagolt felszínével és használati elemeivel, funkcióival, mozgásra ösztönző. Karakterének fenntartása kívánatos és fejlesztendő. A tér állapota a fentivel szemben elhasznált, felújításra szoruló. Hiányzik a térről a spirituális elem; a kissé vad mentalitást regulázó spirituális hangulati tartalom. Ezt kívánná pótolni az általunk török kútnak nevezett objektum. Azzal a szereppel is, hogy a felvezető tengely szerepű útnak adna erőteljes, attraktív vizuális hangsúlyt.

Tájépítési, kertépítési koncepció és javaslat

Evidencia, hogy a táj és a növényzete teljes megőrzését és ennek megerősítését tartjuk feladatunknak. Ezt bizonyítja, hogy javaslataink miatt egyetlen fát sem kell kivágni a Tettyén és a Havihegyen. Tesszük ezt azért is, mert tudjuk, hogy a fák, a növényzet hosszú időn át akklimatizálódott életközösség, és pontosan megfelel a klimatikus viszonyoknak, talajadottságoknak. Ezért ellene vagyunk minden eklektikus növénytelepítésnek, tájépítési, parkosítási divatnak. ©

AZ 5. SZÁMÚ PÁLYAMŰ BÍRÁLATÁNAK KIVONATA

Az EKF szempontokat figyelembe véve jó tereket, tengelyeket, sétányokat és kiszolgáló létesítményeket javasol a terv. A javasolt forgalmi rend szervesen összeköti a fontosabb zónákat, illetve behálózza a Tettye városrész közterületeit. Ágoston tér - Vince utca - Felsőhavi utca rendezésére tett javaslat jó megoldás. A terv grafikai minősége kiemelkedő. A tervezett épületek formavilága nem igazodik a Tettye adottságaihoz. (Pl. Piros Rózsa loggia az Ágoston téren, mely a 30-as évek olasz építészetét idézi.)

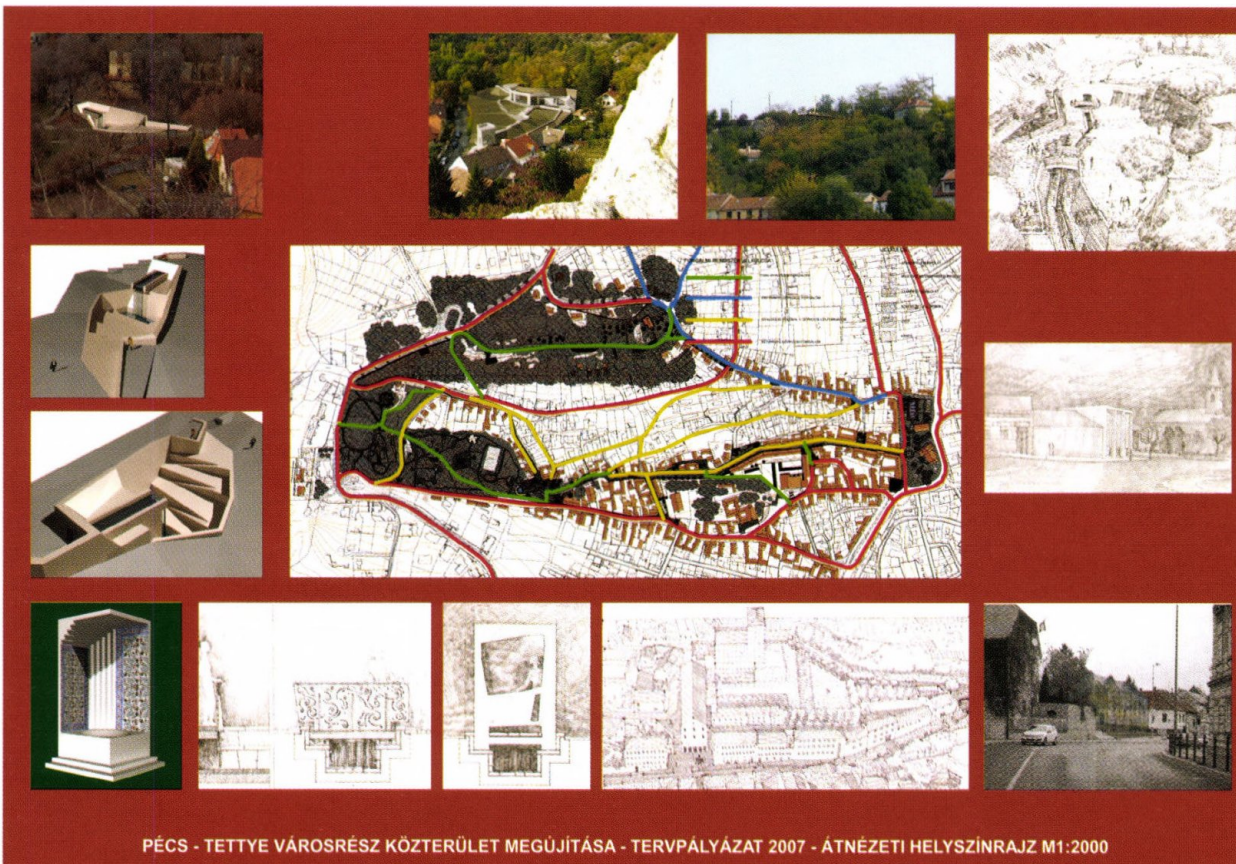
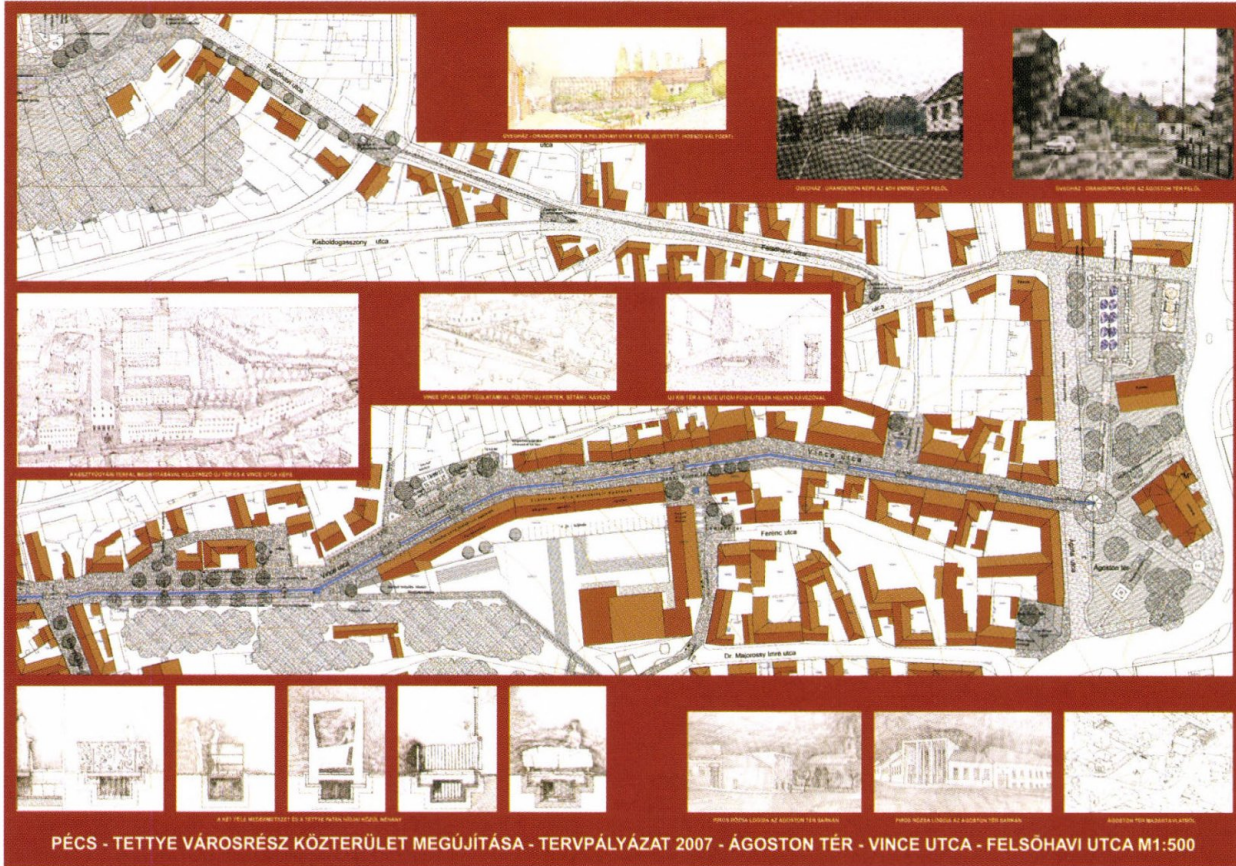
A Vince utca szépen kapcsolódik a Tettye parkhoz. Az egységes térburkolat jó lehetőség a többcélú használatra. Nem mondható el ugyanez a következetesség a Tettye park kialakításáról. Az „új útszakasz” kijelölése a parkban véletlenszerűen érinti a „Tettye tér”-nek nevezett játszótérrel, a felső platón pedig elbizonytalanodik. Jobban sikerült ellenben a meglévő játszótér felújítása és a dombháttan kialakított kávézó-pihenőkert, a felhagyott szőlőterület helyén, úgyszintén a romkert aljában az új vízesés szobor építmény.

A pályaművet a markáns, karakteres, az EKF szellemiségére reagáló javaslati, és elsősorban a Vince utca kapcsolatainak érzékeny alakítása miatt III. díjban részesíti. ©

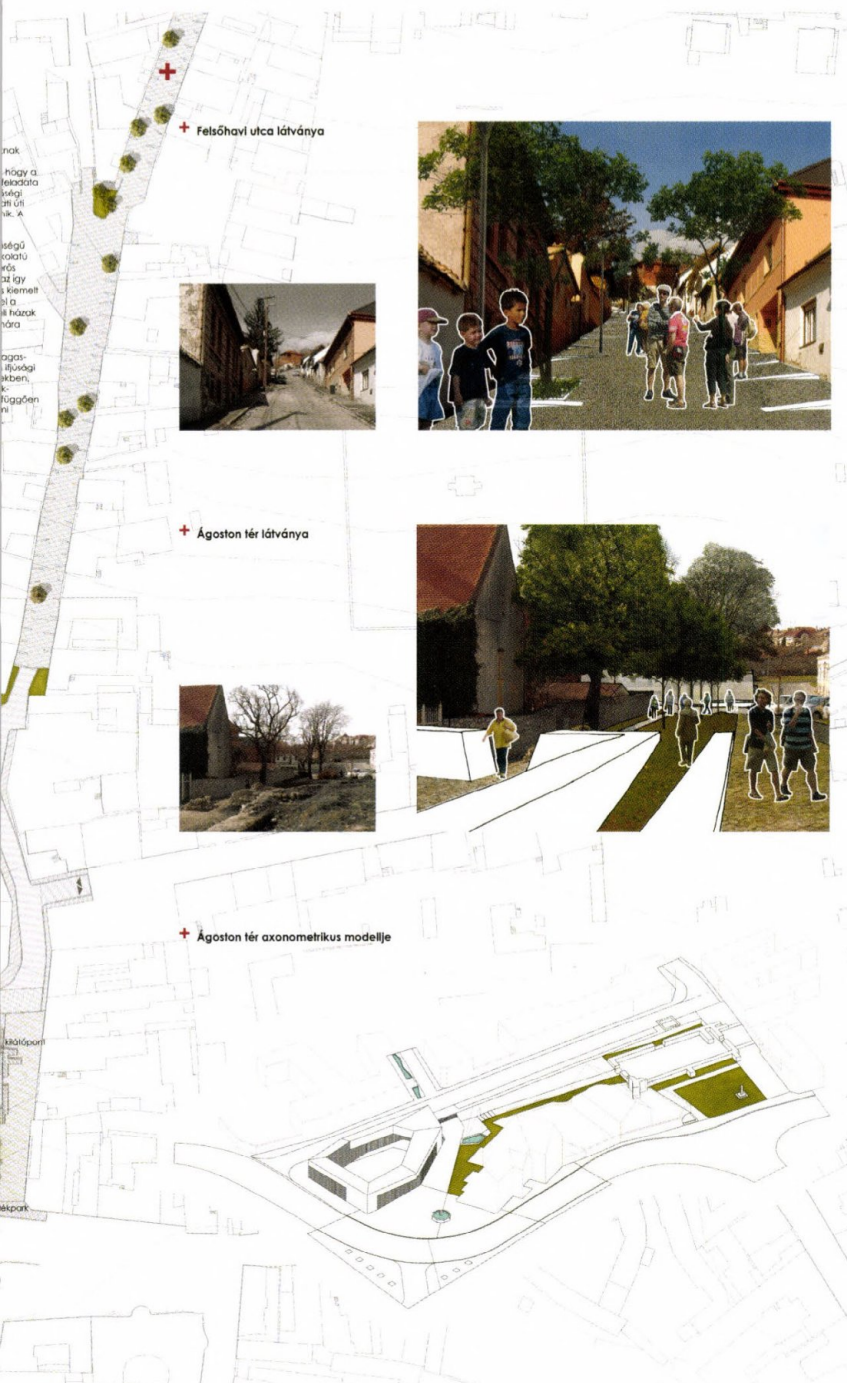
8

9

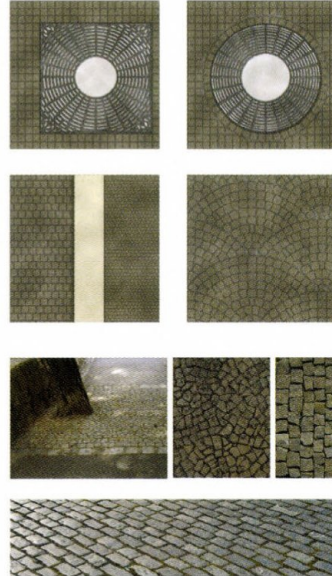
8-9. kép:
Részletek Gettó
József és Gellér
István III. díjas
pályaművéből

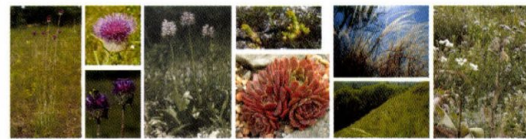

BURKOLAT RÉSZLETEK -- M 1:20

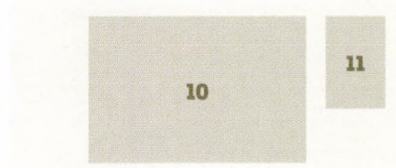
KÖZTÉRI BÚTOROK

Szilágypark növényválasztása a Tettőn
 Arctostaphylos - Tavaszi hérics
 Aster graveolens - Csillag díszlila
 Campanula medium - Harcsa lobok
 Dianthus barbatus - Nigella
 Echinops ritro - Szögcsigolya
 Felicitas - Kék csigolya
 Geranium
 Hesperis matronalis - Esti szőlő
 Rudbeckia hirtens - Szeplős napvirág
 Salvia pratensis - Mezei kakukkfű
 Sedum spectabile - Szőlőgyökér
 Stipa pennata - Anatóliai rétcséber

Vízparti és vízpartimellőrt növények

Alnus glutinosa - Vízpartipálma
 Salix caprea - Vízpartipálma
 Carex lasiocarpa - Vízpartipálma
 Phragmites australis - Vízpartipálma
 Typha latifolia - Vízpartipálma
 Scirpus palustris - Vízpartipálma
 Sagittaria arifolia - Vízpartipálma
 Najas - Vízpartipálma
 Lemna - Vízpartipálma
 Spirogyra - Vízpartipálma
 Chara - Vízpartipálma
 Vallisneria spiralis - Vízpartipálma
 Sagittaria arifolia - Vízpartipálma
 Najas - Vízpartipálma
 Lemna - Vízpartipálma
 Spirogyra - Vízpartipálma
 Chara - Vízpartipálma
 Vallisneria spiralis - Vízpartipálma

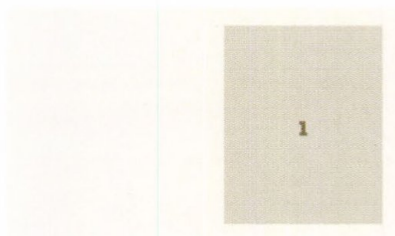
Kérdésekre adott válaszok határideje:
 2007. szeptember 10.
 Pályaművek postára adásának határideje:
 2007. november. 05. 24.00
 Pályázat eredményének kihirdetése, a díjak átadása:
 2007. december 05-ig
 Pályaművek nyilvános bemutatása:
 2008. január 05-ig
 Díjazásban nem részesült pályaművek visszaadása:
 2008. február 05-ig

A pályaművek díjazása
 A pályaművek díjazására és megvételére bruttó
 10 000 000 - Ft áll rendelkezésre.
 A díj legnagyobb összege: bruttó 5 000 -e Ft
 A díj legkisebb összege: bruttó 1 000 -e Ft

10. kép: Részletek az s73 Kft. győztes pályaművéből

PÉCS – URÁNVÁROS FŐTERÉNEK ÉS KAPCSOLÓDÓ KÖZTERÜLETEINEK TERVEZÉSE

URÁNVÁROS, ILLETVE AZ URÁNBÁNYÁSZ TÉR ÉS KÖRNYEZETÉNEK, MINT NYUGAT-PÉCS FŐTERÉNEK A MAI IGÉNYEKNEK MEGFELELŐ ÁTALAKÍTÁSA, RENDEZÉSE, MELY SORÁN A TERVEZŐ TEKINTETTEL VAN URÁNVÁROS EGYSÉGES ARCULATÁRA, TÖRTÉNELMI ÉS VÁROSFEJLŐDÉSBN JÁTSZOTT SZEREPÉRE, JELENTŐSÉGÉRE.

1. kép: A Lépték-Terv Tájépítés Iroda győztes pályaművének vizsgálati tervlapja

A HELYSZÍN BEMUTATÁSA

Pécs a szocializmus idején jelentős politikai, társadalmi és gazdasági szerepet töltött be. A város gazdag történelmi öröksége, felsőoktatási intézményei, múzeumi és az itt élő művészek tevékenysége nyomán a Dél-Dunántúl kulturális központja is lett. Emellett magán viselte a szocialista városfejlődés meghatározó jegyeit: a szén-, majd uránbányászat és az erre épülő szolgáltató szektor extenzív növekedését, melynek lakosságnövelő és koncentráló hatása a nyolcvanas évek közepéig tartott. A növekvő város először a határain fekvő kistelepüléseket olvasztotta magába, majd elsősorban a bányászatban dolgozók tömeges lakásigényének kiszolgálására, a korábban nem hasznosított peremterületeken emelkedtek több hullámban új lakótelepi városrészek – köztük Uránváros is.

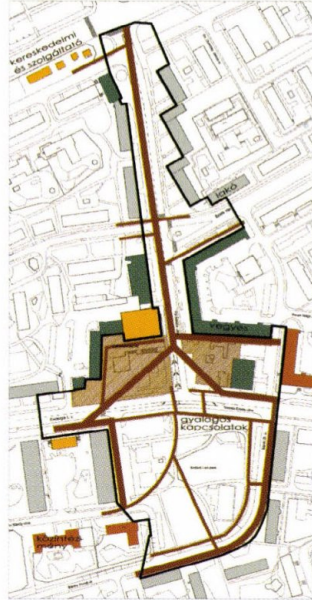
Uránváros Pécs történelmi városmagjától nyugati irányban elhelyezkedő lakótelep, mely 1955 és 1974 között épült. A városrész Pécs-Nyugat alközpontja, amelyet családi házas, és egykori szőlőskertekből lakóterületté vált városrészek vesznek körül. A városrészközponti szerepkört erősíti a szolgáltató funkciók magas reprezentáltsága, az épületek magassága, tömege. Uránváros elhelyezkedése, fekvése és földtani adottságai miatt lett a lakótelep-építés egyik frekvenciált területe. A városrész a Makár domb déli lábánál viszonylag kis lejtésű területen helyezkedik el. Uránváros az egykori munkahely, a lakótelep létrejötte előtt már kialakult történelmi városközpont és az akkori kor meghatározó közlekedési módjának tekintendő vasút által bezárt háromszögben található. Gerincúthálózata egy fordított „T” alakot formál. A városrész kapujának az Ybl Miklós utca északi torkolata tekinthető, mely egyenesen bevezet a városrész központjába.

Az úthálózat, valamint az itt levő egyedi épületek két nagyságrendileg hasonló méretű terejedést határolnak le. Ezek a terek képezik a városrész és egyben Nyugat-Pécs központját. Az Ybl Miklós utca nemcsak bevezető út Uránvárosba, hanem egyben választóvonal is. Az utcától Nyugatra a hagyományos építésű lakóépületek dominálnak, keletre pedig a házigyári technológiával készült épületek a meghatározóak. A kvázi főtér presztízse, a városi szövetben való jelentősége az 1990-es évek második felére lecsökkent. Ennek egyik fő oka, hogy az Uránváros nyugati végében egymás után nyílt meg több bevásárlóközpont, áruház, melyekkel szemben a főtér kis és közepes kereskedelmi egységei nehezen tudták felvenni a versenyt. A tér funkciói fokozatosan megváltoztak, és ma már a kereskedelem helyett a szolgáltató egységek (vendéglátó egységek, rekreációs egységek, pénzintézetek, stb.) dominanciája jellemzi.

VIZSGÁLATOK

Zöldfelület vizsgálata

Épületek funkciójának és gyalogos irányok vizsgálata

Konfliktusok

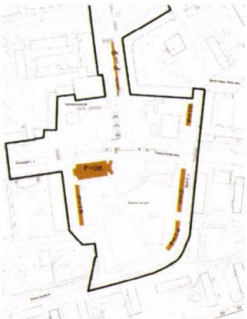
Park

Burkolatok

Berendezések

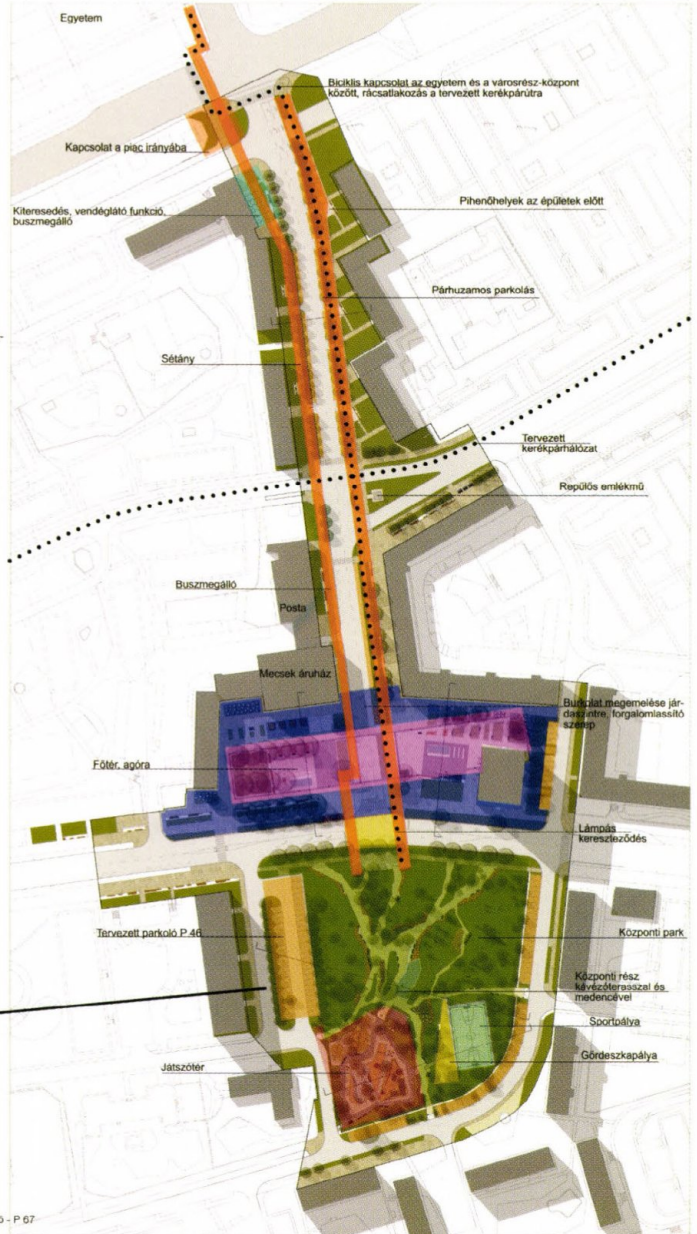

Meglévő parkolók
Szállárd Leo park és az Uránvárosyás tér közvetlen környezetében a meglévő parkolószám 90 db

Tervezett parkolók
Ezen a területen 121 db parkolóhelyet alakítottunk ki, melyből 4 db mozgássérült. Az Ybi M. út mentén a jelenlegi párhuzamos parkolást megtartottuk

ÁTTEKINTŐ TÉRKÉP

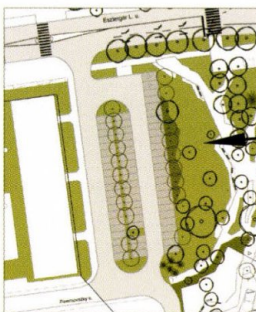

II. ütem – a gyalogos zóna kibővítése

Egy alapos vizsgálatot követően elkészíthető a gyalogos forgalom kiterjesztése az Ybi Miklós utca egy részére, ami a rendezési terv módosítását igényli és egy nagyobb költségvetésű fejlesztés lenne. Ezért jelen pályázatunkban egy funkcióterv keretében felvázoljuk a gyalogos zóna kiterjesztésének lehetőségét, ami társuló céllalant kiújítható. Az első ütem pozitív hozadéka lehet, hogy felfoldi kereskedelemi-szolgáltató funkciókat, ami gazdasági alapot is teremt az Ybi Miklós egy szakaszának kezeltésére, a gyalogos zóna kiterjesztésére.

JELMAGYARÁZAT:

- főforgalmi út
- lakóút
- forgalmi út
- gyűjtő út
- lakóút célforgalommal
- tervezett gyalogos zóna

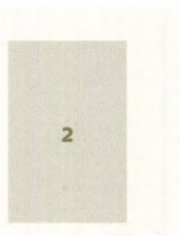

Parkoló bővítés
Igeny esetén a parkoló a fenti szerkezettel tovább bővíthető - P 67

Koncepció

- Koncepcióknak alaptörvénye a meglévő hiányosságok, káros jelenségek kiküszöbölése és a kedvező adottságok kihasználása mellett egy korszerű közterület kialakítása, mely funkcionális és esztétikai szempontból egyaránt megfelel a mai igényeknek.
- A 6-os út mentén lévő egyetem és piac forgalmát gyalogos és kerékpáros sétányon összeköti az Uránvárosyás térről, azon keresztül a Szállárd Leo parknál.
- A kerékpárút rákötése a Kőrösi Csoma – Eplők útja nyomvonalon tervezett kerékpárút hálózattal.
- A Uránvárosyás tér két részének illetve a Szállárd Leo park összekötésének, átjárhatóságának erősítése.
- A meglévő karakterek megőrzése mellett, kreatív városimázt alakító közterület megújítás, a kereskedelem-szolgáltató funkciók megerősítése.
- Egy távlati elképzelés megalapozása, ami a sétáló, gyalogos zóna kiterjesztését teszi lehetővé az Ybi Miklós út Kőrösi Csoma S. és Eplők útja közötti szakaszán.

2. kép:

Környezetrendezési
helyszínrajz a
Lépték-Terv
Tájépítész Iroda
győztes
pályaművéből

Uránváros főtere három nagyobb, részben önálló térrészre tagolható:

Az Ybl Miklós utca – Dr. Veress Endre utca – Dr. Berze Nagy János utca által határolt terület.

Ezen a térrészen található a városrész két emblemikus épülete: a 17 emeletes lakóház, valamint az egykori uránbánya vezető rétegének otthont adó, és a földszintjén kereskedelmi egységeknek helyet biztosító „U” alaprajzú épület. A tervezési területnek ez a része 5331 m² alapterületű. A tér jellegében kifejezetten nagyvárosias jellegű, szökőkút, nagyfokú burkoltság, előregegett, tönkrement ülőalkalmasságok, hiányos növényzet jellemzi.

A volt Mecsek Áruház előtti teresedés (Uránbányász tér).

A tér a volt Mecsek Áruház, most Mecsek Pláza előtere. A házak földszintjén üzletek működnek, melyek megtartása, megújítása, színvonaluk növelése a városstervezés eszközeivel is erősítendő. A teret, a még épen álló padokat főként két korszaltá nyepesíti be: az egyik az idős bányász, a másik a most beköltöző, több esetben már kisgyermekes fiatal. A lakótelep megépülésével költöztek be a '60-as évek végén a bányászok, ők itt is öregedtek meg, nyugdíjas éveik hétköznapjait itt töltik. Ma ők a 70 év körüliek csoportját alkotják, egyre fogyó létszámban.

Szilárd Leó park

Az Esztergár Lajos, Dr. Veress Endre, Bánky Donát utcák által határolt területen levő park, területe mintegy 13 hektár. Faállománya megőrizendő érték. A parkban főként a közparki funkciót kell erősíteni, hiszen a városrész sajátja, hogy a 4 - 7 emeletes lakóházak között kisebb, intimebb parkok, szökőkutak létesültek. Ezek főként az őket övező házak lakóit szolgálják ki, gyermekjátsszók, védett zöldfelületek. Ezzel szemben a Szilárd Leó park a közösség, a városrész egyetlen közparkja. ©

TERVEZÉSI FELADAT

A tervezési terület északnyugati határát a volt Mecsek Áruház épülettömbje képezi. Az Ybl Miklós utca két oldalának felújítását a 6-os út torkolatáig szükséges megtervezni. Az utca jelenlegi forgalmi rendje változatlan formában megmarad. A kerékpáros közlekedés útvonalai a terek megoldásánál a mellékletben kiadott kerékpárút térképét vegyük figyelembe. A tervezés során megoldandó feladat a tér kivezető útszakaszainak a megtervezése, különös tekintettel az Ybl Miklós utcára, melyet a 6-os útig kell kivezetni.

Fontos szempont, hogy a növényállomány tervezésénél a jelenlegi értékes, árnyat adó faállomány ne csökkenjen, inkább törekedni kell annak minél szélesebb körű kiterjesztésére a teljes tervezési területen. Mivel a területen több tömegközlekedési útvonal is áthalad és várhatóan az autóbusz-közlekedés mértéke nem csökken, a megálló számát és méretét, esetleges áthelyezését is a feladat része, de a jelenleginél kevesebb nem lehet. A terület adottságai miatt várhatóan nem lehet lényegesen több parkolóhelyet kialakítani. Parkolóház létesítésére, illetve mélygarázs kialakítására, sem helyszíni, sem pénzügyi keret nem áll rendelkezésre.

Az Ybl Miklós utca – Dr. Veress Endre utca – Dr. Berze Nagy János utca által határolt terület.

Gondoskodni kell arról, hogy a tér központi elemét képező vízfelület továbbra is megmaradjon, a növényzet és a burkolt részek közötti összhang létrejöttön. Kívánatos a térrészt határoló épületek földszinti üzletei, vendéglátó egységei számára a kitelepüléshez szükséges terület biztosítása. A tér árnyas részei kedvelt találkozási pontok, idősek számára pihenő-beszélgető helyek. A tér közepén álló szökőkút működése csak időszakos, de ennek ellenére megújítása cél, és feladat is.

A volt Mecsek Áruház előtti teresedés (Uránbányász tér).

A tér tervezésénél mindkét említett társadalmi réteg „kiszolgálását” meg kell oldani, olyan felületek, pihenőhelyek, stb. kialakításával, amelyek alkalmasak a társadalmi közeledésre, a kommunikáció elősegítésére. A több évtizedes növényállomány megővására fokozott figyelmet kell fordítani, esetlegesen, a helyszíni adottságokhoz mérten növelni lehet. Tervezői feladat a mintegy 5000 m² alapterületű térrész burkolatának újratervezése, a zöldfelületek lehetőség szerinti megtartásával, vagy növelésével.

Szilárd Leó park

A pályázat célja a park megújításával az, hogy a közösségi lét tereit kiterjessze olyan nagy, egybefüggő zöldterület megújításával, amely a városban példaértékű lehet. Tervezési feladat a park teljes újragondolása, sétálóút-hálózat tervezése: utcabútorokkal, közvilágítással, locsolóhálózattal, ivókúttal, játszótérrel, sportterülettel.

A tervezési feladat egészével kapcsolatban elvárás:

- A terek legyenek a közösségi élet agóra jellegű színterei a mindennapokban, de biztosítsanak intímabb „találkozóhelyeket” is.
- Biztosítson elsőbbséget a gyalogos-kerékpáros forgalomnak a tereken, figyelembe véve a városrész szerkezetét, a települési szövetben betöltött szerepét.
- Vizsgálja a tömegközlekedés és a tereket határoló

funkciók parkolási szükségleteit, annak megoldása kötelező feladat.

- Fontos, hogy a térrészen közösségi funkciót kiszolgáló művészi színvonalú berendezések helyet kapjanak (padok, asztalok, információs pont, irányjelző táblák stb.)
- A meglévő képzőművészeti alkotásoknak a téren kell maradniuk.
- A tervezési terület teljes területén javaslatot lehet adni olyan fejlesztésekre, amelyek a magántér bevonásával ösztönözhetik a kulturális és művészeti tevékenységeket.
- A tervpályázat javaslatánál Pécs szabályozási terve előírásainak figyelembe vétele kötelező, esetleges eltérésnél a módosítási igényt a műleírásban jelezni és indokolni kell.
- A tervezők tegyenek javaslatot a köztereken történő ideiglenes árusítás engedélyezésével, vagy tiltásával kapcsolatban. Amennyiben ennek a funkciónak a létét szükségesnek, és megtartandónak találják, megoldása megtervezendő.

Bírálati szempontok

A Bíráló Bizottság a pályaművek elbírálásakor a következő szempontokat fogja érvényesíteni:

- Kreatív, érdekes, városimázs-alkotó terek létrehozása;
- A kerttervezés és a társzművészetek együttkezelése, a művészi téralakítás;
- A meglévő karakterek, értékek megőrzése;
- A meglévő környezet adottságainak figyelembe vétele;
- A sajátosan Pécshez köthető anyagok, növények, megoldások, stb. használata;
- A terv megvalósíthatósága és gazdaságossága. ©

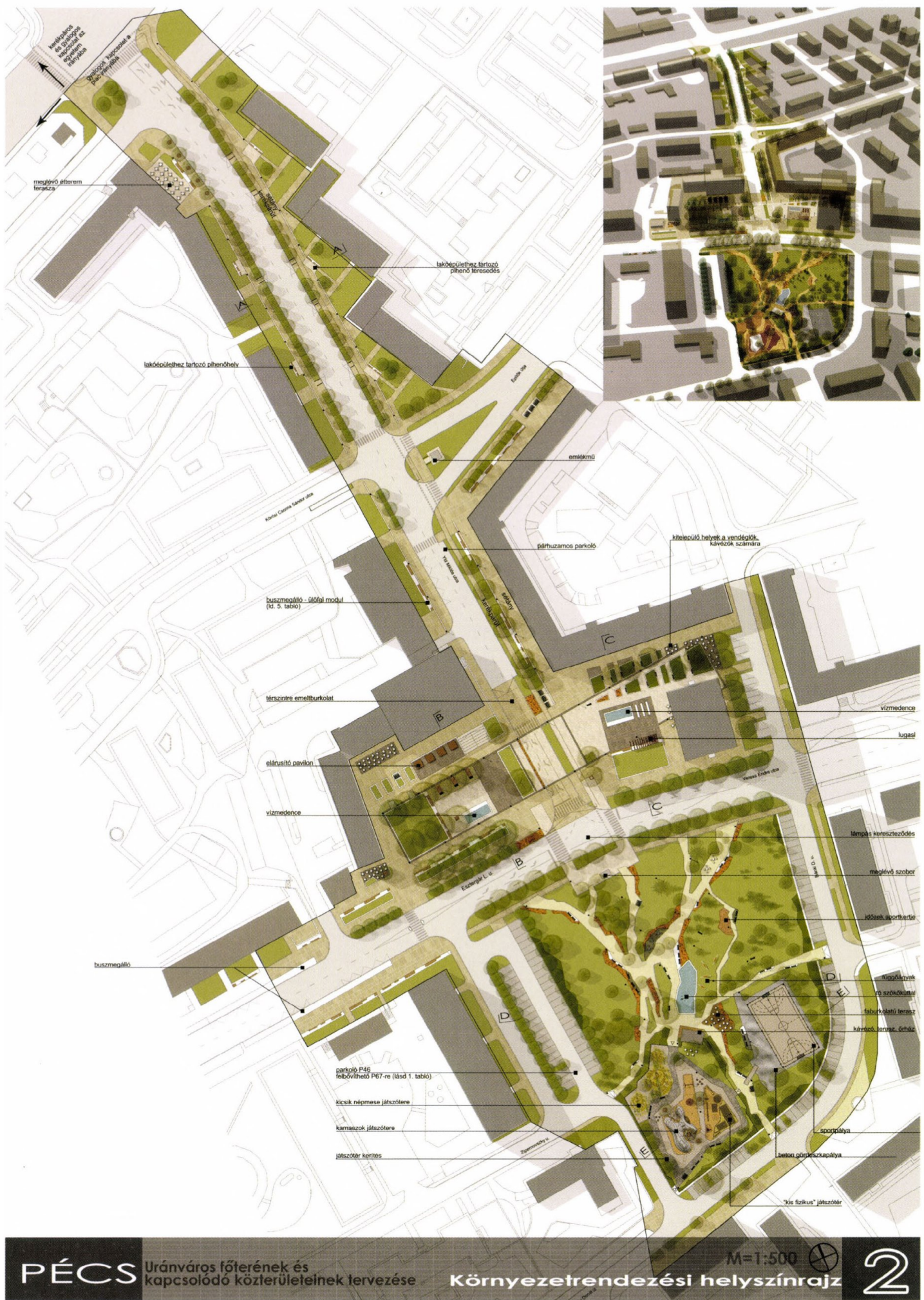
EREDMÉNY

Az általános szempontokról, a tervpályázat és a bírálat tanulságairól

A megadott határidőig összesen 14 db pályamű érkezett be a lebonyolító székhelyére. A kiírásból következően kevés pályázó tett Uránváros teljes területét érintő javaslatot a városstervezet átalakítására, ami azt bizonyítja, hogy a térsor tervezett megújítását követően is működőképes a terület városstervezeti beágyazottsága. Ugyanakkor kisebb beavatkozásokat javasoltak az egyes pályaműnkék. Például a 11. pályamű javaslatára szerint az Ybl Miklós utca déli szakaszának forgalma egy későbbi ütemben a környező utcákkal kiváltható. Ezt a javaslatot a város közlekedésfejlesztési tervének felülvizsgálata során lehet ténylegesen mérlegelni.

Helyes volt:

- A tervezési feladatnak, mint térsorozatnak az értelmezése,
- A PARK - városnegyedi színű pihenő, reprezentatív funkciókkal, kisebb sport és közparki területként való kezelése,
- A kettős városi tér - értelmezés, amely részben és fokozatosan válhat szorosabb egységgé, és amelynek nyugati oldala a faállomány miatt is inkább marasztaló jellegű, míg a 17 emeletes épület előtti tér rendezvényterékként működhet.

PÉCS

Uránváros főterének és kapcsolódó közterületeinek tervezése

Környezetrendezési helyszínrajz

M=1:500

2

A kettős tér I. ütemben – feltehetően ez valósulhat meg 2010-re – leginkább az északi térfal mentén kapcsolható össze gyalogosan és funkcionálisan, még akkor is, ha az Ybl Miklós utca egyre nagyobb része kiemelt burkolatúvá válik. Kérdés, hogy az Ybl Miklós utcát milyen hangsúlyozottsággal kell tovább vezetni a Szilárd Leó park irányába, hiszen az autóbusz megállónál és a rendelőnél mindenképpen szükséges az átkelő. A két járda kettős átvezetése a csomópont működését túlbonyolítja.

A határoló épületek téri funkcióit csak stimulálni lehet. Az Uránbányász téren kedvező hatású lehet valamiféle vendéglátó funkciót helyezni a térre is. A 17 emeletes és a többi épületek 70-80-as évekbeli karakterét megőrizve a térhasználat, és a funkciók megfelelő mértékben gazdagíthatók, nem szükséges nagymértékű átépítés.

Az Ybl Miklós utca funkcionális szerepére jellemző, hogy:

- Térfalait tekintve észak-déli irányban két jól megkülönböztethető részre tagolható,
- Nyugati oldalán egyértelműbb a továbbvezetés az Egyetem irányában, és itt kapcsolódik a működő piachoz, ahol valamiféle építmenyi, építészeti kapuzati elem létrehozása kívánatos, körülötte megfelelő köztéralkítással,
- A keleti oldal kevésbé „irányított”, inkább tartozik a mögöttes lakóterülethez, ugyanakkor teresedései megállító, találkozó helyekké válhatnak.

A Bíráló Bizottság fontosnak tartotta az egyensúlyi helyzetet a terek és parkok berendezettsége és a várható térhasználatok, zöldfelületek és burkolatok között. A körforgalmakra tett tervi megoldásokat a Bíráló Bizottság nem tartotta jó megoldásnak, erre itt sem megfelelő terület nem áll rendelkezésre, és azért sem, mert ez a megoldás a gépkocsi forgalom dominanciáját erősíti. A parkoló korlátozott elhelyezési lehetősége mellett jó megoldás volt az Esztergár Lajos utcától délre a parkoló észak-dél irányú átforgatása, és a Bánki Donát út mellett új parkolók létesítése. ©

VÉGEREDMÉNY

Díjazásban részesült pályaművek

1. díj

11. sz. pályamű

Lépték-terv Tájépítész Iroda

Szakács Barnabás, Jáger Tünde, Szabó Franciska, Tóth Eszter

és a Közlekedés Kft. – K. Boda Ilona

Kő Boldizsár

A díj összege: bruttó 1.500.000 Ft

2. díj

8. sz. pályamű

Grabner Balázs, Terhes Dénes, Burmeister Zsuzsa

A díj összege: bruttó 1.400.000 Ft

Rangsorolás nélküli 3. díj

1. sz. pályamű

Garten Studio Kft.

Szloszjár György, Salgó Borbála, Kontra Dániel

A díj összege: bruttó 800.000 Ft

és az 5. sz. pályamű

MALUS Bt.

Almás Balázs, Gergely Antal, Bócs Beatrix

A díj összege: bruttó 800.000 Ft

Megvételben részesült pályaművek:

3. sz. pályamű

Ekho Építész Műterem Kft.

A megvétel összege: bruttó 500.000 Ft

MŰLEÍRÁSOK, BÍRÁLATOK

A 11. PÁLYAMŰ MŰSZAKI LEÍRÁSA

(Lépték-terv Tájépítész Iroda, Szakács Barnabás)

Bevezető gondolatok

Az általános rehabilitáción belül a zöldfelület- és szabadter rehabilitációnak kitüntetett szerepe van. A döntően magántulajdonban levő lakásokkal szemben a közterületek továbbra is állami és önkormányzati tulajdonban maradtak, ahol fennáll a központi beavatkozás lehetősége. Ugyanakkor éppen az öröklakások túlsúlya miatt a lakótelepek mobilitása alacsony, nem fenyegeti a magyarországi telepeket olyan nagyarányú elnéptelenedés, szlömösödés, mint ami például Németországban és Franciaországban tapasztalható. A lakótelepi lakások várhatóan hosszútávon elfogadható lakás-alternatívát jelentenek a társadalom széles rétege számára. A lakótelepi lakások hosszú távú versenyképességének feltétele a lakóérték szinten tartása, vagy lehetőség szerinti növelése.

A zöldfelület-megújítás költséghatékony, rövid időn belül látványos változást eredményez.

A magas zöldfelületi aránnyal, jó zöldfelületi struktúrával és beállt növényállománnyal rendelkező telepeknél a biológiai kondicionáló hatás jelentős, mely a felújítás során tovább fokozható. A zöldfelületek megújítása együtt jár a környező lakások lakóérték növekedésével, mely fokozza versenyképességüket.

Fontos feladat a rekreációs kínálat bővítése, minden korosztály számára. Mivel az építés óta jelentősen megváltozott a telepek társadalmi összetétele, a kialakítás nincs összhangban a mai igényekkel.

Mivel a telep teljes szabadter rendszere egyszerű, egy ütemben nem rehabilitálható, meg kell találni a felújítás és fenntartás során az egyes szabadter- és zöldfelületi elemek hierarchiáját.

Az uniformizált építészeti karakterű telepeknél az igényesen kialakított szabadtereknek fontos identitásnövelő, karaktert adó szerepük van. Ezt fokozhatja a változatos tereprendezés, terepplasztika. A gyalogos és gépkocsi közlekedés harmonikus kapcsolatának megteremtése a terek működőképességét növeli. A funkcióknak megfelelően kell kialakítani, izolálni a tartózkodásra kijelölt

tereket, területeket, melyek között megfelelő átlátásokat, vizuális kapcsolatokat kell biztosítani. A funkciókat a napfényes/árnyékos területeknek megfelelően kell csoportosítani. A felújított közterületek csak igényes burkolatok és berendezési tárgyak alkalmazása esetén felelnek meg hosszútávon a mai követelményeknek. Bár Pécsen a vandalizmus nem olyan nagyarányú, mint például a fővárosban, a strapabíró, vandálbiztos berendezési tárgyak alkalmazásával növelhető a terület élettartama. A lakótelep szabadtereinél is tapasztalható az épületekre jellemző uniformizáltság, az udvaronként azonos kialakítású pihenők, játszótérek, berendezési tárgyak. A zöldfelület felújításánál ennek strukturálása szükséges, az udvarokat, játszótéteket egyéni karakterrel kell ellátni.

Vizsgálat

A Szilárd Leó Park és az Uránbányász tér egy jól megtervezett, kedvező térbeli adottságokkal rendelkező lakótelep központi része, ugyanakkor ma mégsem felel meg a korszerű közterületekkel szemben támasztott követelményeknek. Az uniformizált épületállományú lakótelepen különösen fontos egy karaktert, identitást adó központi tér megléte. A mészkő és aszfalt burkolatok sok helyen hiányosak, repedezettek, a berendezési tárgyak sivarak, lepusztultak.

A terület ugyanakkor számos előnnyel rendelkezik. Bár az épületállomány előregedett, a környező lakóterületek téaránya, zöldfelületi ellátottsága még mindig nagyon kedvező. Az intézményi ellátottság jó, az Uránbányász téren a földszinti helyiségek funkcióváltása a városi karaktert erősítheti. A növényzet a téren és a parkban jó állapotú, a beállt állomány kondicionáló hatása jelentős.

A lakótelepeken a kamasz korosztály számára hiányoznak leginkább a szabadidő eltöltéséhez szükséges felületek. A lekötetlen fölös energiák gyakran vandalizmusban öltenek testet. Így a speciálisan kamaszok számára kialakított játszótérek, sportpályák, gördeszka parkok létesítésével csökkenthető ez a probléma.

Az idős korosztály aránya jelentősen megnövekedett a telep létesítése óta, így a számukra is biztosítani kell a pihenő és rekreációs felületeket.

Koncepció

Koncepciónk alaptörekvése a meglévő hiányosságok, káros jelenségek kiküszöbölése, és a kedvező adottságok kihasználása mellett egy korszerű közterület kialakítása, mely funkcionális és esztétikai szempontból egyaránt megfelel a mai igényeknek.

A 6-os út mentén lévő egyetem és piac forgatógát gyalogos és kerékpáros sétányon összekötni az Uránbányász térrel, azon keresztül a Szilárd Leó parkkal.

A kerékpárút rákötése a Körösi Csoma S.-Építők útja nyomvonalon tervezett kerékpárút hálózattal.

Az Uránváros tér két részének illetve a Szilárd Leó park összekötésének, átjárhatóságának erősítése.

A meglévő karakterek megőrzése mellett, kreatív, városimázzst alakító közterület megújítás, a kereskedelmi- szolgáltató funkciók megerősítése.

Egy távlati elképzelés megalapozása, ami a sétáló, gyalogos zóna kiterjesztését teszi lehetővé az Ybl Miklós út Körösi Csoma S. és Építők útja közötti szakaszáig.

Közlekedés, parkolás

A zöldterületi koncepcióhoz csatlakozva a tervezési terület fókuszpontját képező Uránváros tér és Szilárd Leó park körüli utcák átmenő gépjármű forgalmának csillapítását tűztük ki célul. A forgalomcsillapítás mellett a parkot határoló lakóutcákban a parkolóhelyek megtartását, lehetőség szerinti bővítését is biztosítottuk. A zöldfelületi, térrendezési átépítésekkel együtt javasoljuk az útfelület járdaszintre való felemelését, és díszburkolattal való átépítését. Első ütemben az Ybl Miklós utca két oldalán tervezett gyalogos terek vonaláig, aminek forgalomlassító szerepe lenne, de a gyalogos forgalom csak a jelölt átkelőhelyen működhet az Ybl Miklós utca gyűjtőút minősége miatt.

Egy második ütemben, a funkcióterv szerint javasoljuk a forgalom átalakítását, ezáltal a gyalogos zóna kiterjesztése válik lehetővé az Ybl Miklós út Körösi Csoma S. és Építők útja közötti szakaszáig. Az Ybl Miklós utca Keleti oldalán a gyalogjárdától zöldsávval elválasztva önálló kerékpárút kiépítését javasoljuk.

Az Esztergár L. u. – Ybl Miklós utca csatlakozási csomópontjában új gyalogátkelőhelyet és kerékpáros átvezetést terveztünk, a biztonságos átközlekedés érdekében a csomópont jelzőlámpás forgalomirányítását javasoljuk.

Egy alapos vizsgálatot követően elképzelhető a gyalogos forgalom kiterjesztése az Ybl Miklós utca egy részére, ami a rendezési terv módosítását igényli és egy nagyobb költségvetésű fejlesztés lenne. Ezért jelen pályázatunkban egy funkcióterv keretében felvazoljuk a gyalogos zóna kiterjesztésének lehetőségét, ami távlati célként kitűzhető.

Növényalkalmazás

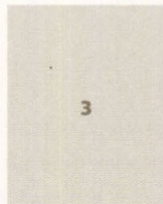
Az identitásteremtésben fontos szerepet kap a karaktert adó, funkcionális egységként eltérő növényalkalmazás. A növények alkalmazásával tehetőek barátságosabbá, emberibbé a bejáratok. A zöldfelületek megfelelő tértagolását a cserjefelületek biztosítják. Lakótelepek esetében törekedni kell a könnyen fenntartható, de igényes növényzet kialakítására. A talajtakaró cserjék alkalmazásával kiküszöbölhetőek az áttaposások. Szintén talajtakaró cserjékkel célszerű beültetni a „hulladék”, zárványszerű közlekedési felületeket, melyek nehezen fenntarthatók, ugyanakkor funkcionális részei a zöldfelületi rendszernek.

Köztéri bútorok

A tervezett utcabútor alapformája a téglatest. Síkjinak megmozgatásával alakult ki a különböző helyszíni adottságokhoz méretezett, változatos köztéri bútor, ami egyéb tárgyakkal kombinálva (hirdetőtábla, irányjelző oszlop, kandeláber, szemetes stb.) változatos, de mégis egységes megjelenésű. Ez különböző méretben több helyen megjelenik, végig az Ybl Miklós sétányon, az Uránbányász téren át a parkban – de a tervezési területen kívül is alkalmazható. Anyaga lehet műkő minőségű csiszolt felületkezelte beton, vagy különböző felület-megmunkálású természetes kő – mészkő, gránit.

Kortárs művészeti alkotások elhelyezésének lehetőségei

A művészi alkotások témájára szeretnénk javaslatot adni, amit majd külön pályázat során kell megrendelni az erre alkalmas alkotótól. Az uránbányászatról elnevezett városrész környező utcái

3. kép: Az Ybl Miklós utca és az Uránbányász tér terve a Lépték-Terv Tájépítész Iroda győztes pályaművéből

fizikusok, tudósok neveit képviselik. Ebből kiindulva, a tudományosságot összeházasítva a művészetrel, mozgó, akár az emberek által mozgatható műalkotásokat javasolunk – akár olyanokat, amelyek fényeffektusokkal teremtik meg a szemlélő számára a mozgás illúzióját. Néhány neves alkotó nevét ide idézzük Alexander Calder, Naum Gabo, Vlagyimir Tatlin, Moholy-Nagy László stb.

Ybl Miklós sétány

Ez az utca úgy gépkocsi-, mint gyalogos a forgalom szempontjából a gyűjtőút szerepét tölti be. Összeköti az egyetem és a piac forgatagát az Uránbányász térrel, azon keresztül a Szilárd Leó parkkal. Feltárva és rácsatlakoztatva a teljes központi részt a tervezett kerékpárút hálózatra, egy leágazással összeköttöttük a Szilárd Leó parkot az egyetemmel. A sétány mentén minden lakóépület bejárához kiteresedést terveztünk, egységes ülőfelületekkel. A sétány burkolatarchitektúrája összhangban van az Uránbányász térrel. A jelenlegi lakóházak előtti konténeres hulladékgyűjtést megtartottuk, azonban a meglévő omladozó falakat elbontanánk, és helyére a tároló két oldalára új falakat építenénk.

Az Uránbányász tér

Elsődleges szerepe a kiírásban is megfogalmazott agóra-jelleg biztosítása, eleget téve intimebb találkozóhelyek kialakításának is. A két térrész összekapcsolása fontos szempont volt, amit a közlekedési koncepcióban ismertetett módon két ütemben javasolunk. Első ütemben az Ybl Miklós utat a Mecsek áruháztól a tér szintjére emeltük, díszburkolattal ellátva. Az autósforgalmat lassítja, így biztonságosabbá válik a két térrész közötti kapcsolat. Ugyanakkor a gyalogos forgalom továbbra is csak kijelölt gyalogátkelőhelyen történhet. Ezért hosszabb szakaszon növényssával határoltuk az utat. A burkolat architektúrájában jelöltük a két térrész összetartozását. A burkolatok anyagát különböző módon megmunkált és különböző árnyalatú mészköben jelöljük meg, világosszürke gránittal kombinálva.

Az Uránbányász tér felújításával vélhetően funkcióváltás következik be, a földszinti helyiségekben több lesz a kitelepülést is igénylő szolgáltatató funkció, ami jótékony hatással lesz egy pezsgő központ kialakítására.

Uránbányász tér meghatározó eleme a 17 emeletes pontház. Fontosnak tartottuk az épület és a tér kapcsolatának erősítését.

Árusító pavilonok

Egységes stílusú, puritán vonalvezetésű, funkcionálisan és esztétikailag igényes, praktikus építmények telepítését javasoljuk, melyek alkalmasak újságos-, zöldseges-, virágárus-, pavilonoknak, illetve az alkalmi árusok is kibérelhetik ezeket.

A Szilárd Leó park

A Szilárd Leó parkban egy gazdag rekreációs kínálatú pihenőparkot kialakítása volt a cél, ahol minden korosztály megtalálja a szabadidő eltöltéséhez szükséges zöldfelületeket. Mivel a park közvetlen közelében található óvoda és bölcsőde, fontosnak tartottuk egy változatos, igényes játszótér komplexum kialakítását. Az útvonalhálózat, térszerkezet kialakításánál a lakótelepre jellemző szigorú, merev rend fellazítását kerestük: a lakosság fejében élő oldottabb jelleg, „parkos, kanyargós” úthálózat átértelmezésével próbáltunk egy olyan rajzolatot létrehozni, ami egyedi karaktert ad a parknak ugyanakkor nem öncélú, teljes mértékben kiszolgálja a tervezett funkciókat. A töredezett hatást egyenes vonalakból képeztük, tehát kitűzhető, megépíthető.

Központi rész - tó és kávézó

A park központi részét a vízfelület és egy tervezett nyári kávézó, vendéglátóhely adja. A kávézó épületét multifunkcionális szereppel lehet felruházni. Az épület helyet ad kávézóknak, mosdónak, ugyanakkor egy ór számára is biztosítható hely. Üzemeltetési döntés kérdése, de javasoljuk egy gondnok, ór alkalmazását, aki a terület felügyeletét ellátja, a játszótér nyitvatartási rendjét ügyeli, és a szükséges karbantartási teendőket jelzi.

A park szerkezetében és működésben egyik legkedvezőbb kerti elem a vízfelület kialakítása. A tó 10%-ának megfelelő területet külön lehatárolt medencében vízinövényekkel ültetünk tele – a tó víztömegét 24 órás lassú folyamatos szivattyúzással átnyomjuk a növényekkel teliültetett medence aljába. A növények gyökérzete által sűrűn behálózott, megfelelő rétegrenden keresztül átszűrődve a víz megtisztulva visszajut a tóba. Így biztosítható a víz jó minősége, illetve így védhető ki a gyors eutrofizáció.

Idősek „játszótere”

A idősebb korosztály számára a pihenőfelületek mellett egy még ritkán alkalmazott szabadtéri tevékenységre alkalmas funkciót terveztünk. Ez elsősorban a különböző testrészek megmozgató „játszó” eszközökből áll, ami kültéren, friss levegőn nyújt lehetőséget mozgásra.

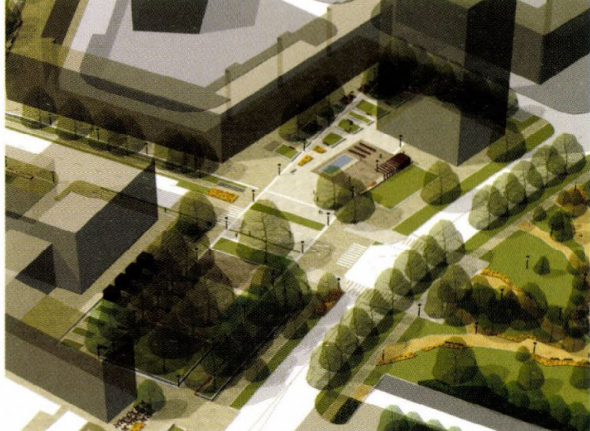
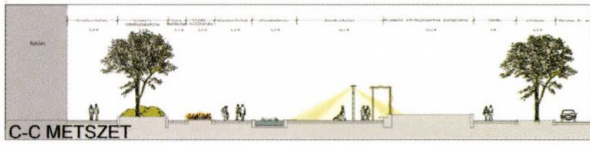
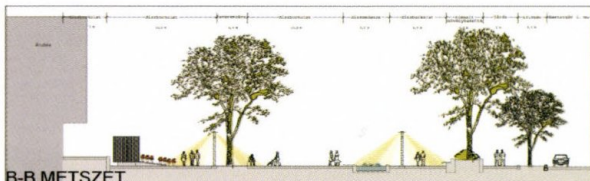
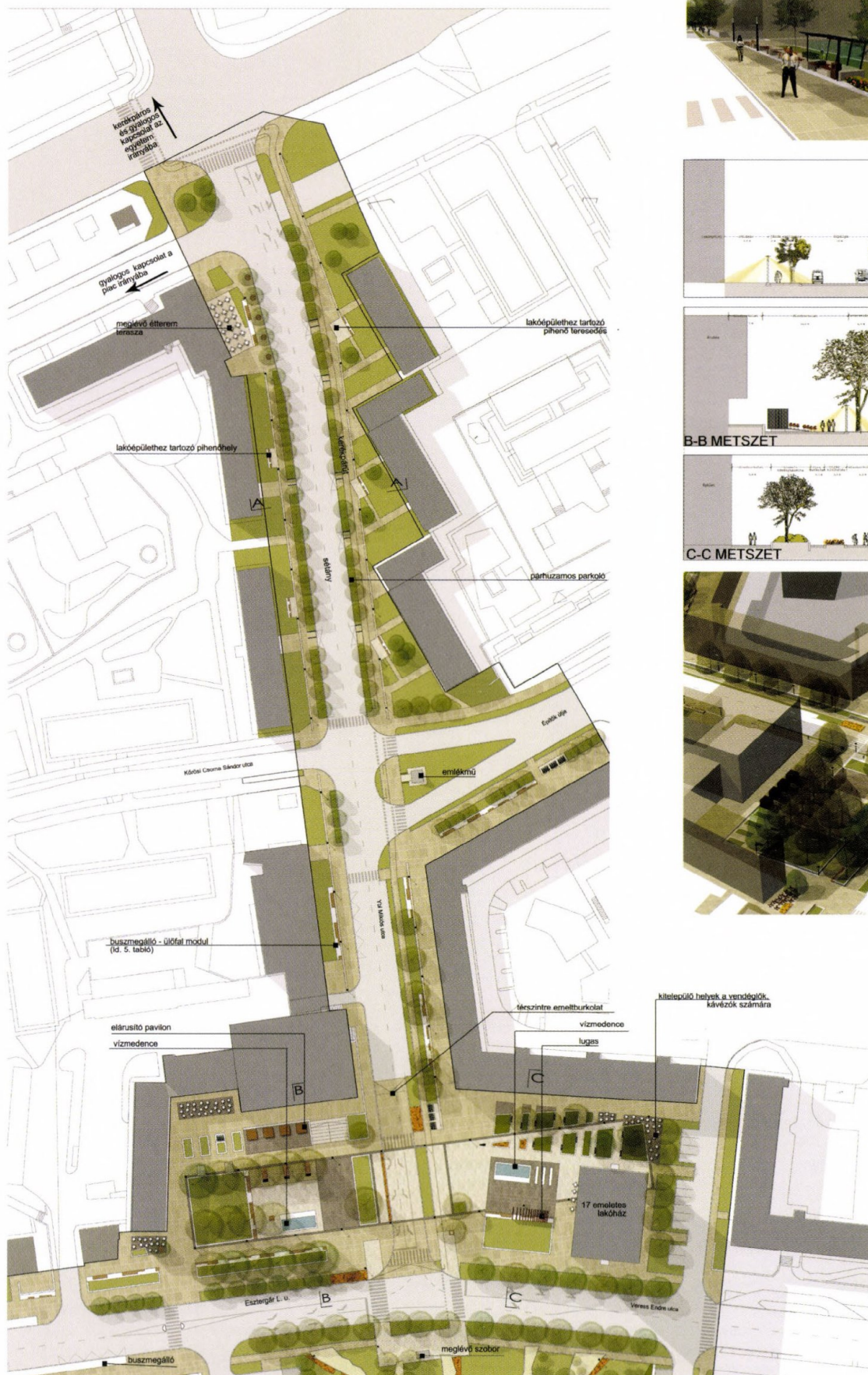
Kis fizikusok játszótere

A gyerekek az itt felállított játszóeszközökkel játszva, kísérletezve, élményszerűen ismerkedhetnek meg természettörvényekkel, s csodálkozhatnak rá arra, hogy tényleg: a Világ érdekes! Az egyes játékok mellett kis tábla magyarázza el, hogy egyes játékokban a fizika mely részterületeinek törvényszerűségeit fedezhetjük fel.

Népmesejátszóter

Játszóterünkhöz két baranyai mondát vettünk alapul: Patkó Bandi legendás baranyai betyár, s Mátyás király, a világ királyának történetét. Mindkét monda különleges személyiségeket jelenít meg: az egyik Patkó Bandi, szegény sorból küzdött az igazságért s boldogulásért, s közben számos zavaros helyzetbe keveredett – érzelmi s indulatai viharaival is harcolnia kellett; a másik Mátyás király, a megálmodott ideál, a bölcsök bölcsé, az egész világ leendő királya. Küzdelmeiket, sorsuk mondában ábrázolt íve-vonalát jeleníti meg a két körszerkezetben elhelyezett játszótéri elem együttes: Patkó Bandi labirintusa, s Mátyás király dombja.

©

Uránbányász tér

YBL MIKLÓS SÉTÁNY

Ez az utca úgy lépkezik, mint gyalogos a forgalom szempontjából a gyűjtő szerepét tölti be. Cseveket az egyetem és a piac forgalmát az Uránbányász térről, azon keresztül a Széld Léó parkot.

Felhívja és összekapcsolja a teljes központi részt a tervezett kerékpárút hálójára egy lezárással összekötött a Széld Léó parkot az egyetemmel. A sétány mentén minden lakóterület bejáratához kiterjesztés lesz, egyenes utókezeléssel. A sétány burkolatfelfelújítása összhangban van az Uránbányász térről.

A jelenlegi lakóházak előtti konténeres hulladékgyűjtést megtartottuk, azonban a meglévő omiaszó fasakat elbontatunk, és helyére a tartó két oldalára új fasakat építünk.

AZ URÁNBÁNYÁSZ TÉR

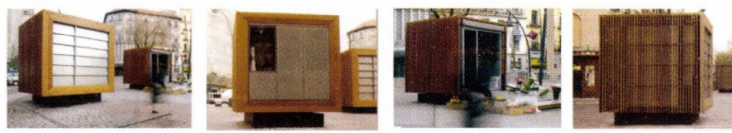
Először a közterület a kiterjesztés a megfigyelhető agóra jelleg biztosítása, eleget téve a minél több lakóterület kialakításának is. A két térrel összekapcsolás fontos szempont volt, amit a közlekedési koncepcióban ismertettük, minden két útomban javasoltuk. Először az Ybl Miklós utat a Mecsek áruházzal a tér színterét emeljük, díszburkolattal ellátva. Az autóforgalmat lassítja, így biztonságosabbá válik a két térrel központi kapcsolat. Ugyanakkor a gyalogos forgalom továbbra is csak kijelölt gyalogútkörnyéken történhet. Ezért hosszabb szakaszon növényzettel határoltuk az utat. A burkolat architektúrájának jelölés a két térrel összekapcsolását.

A burkolatok anyagait különböző módon megmunkált és különböző árnyalatú mészkőben jelöljük meg világosszürke gránittal kombinálva.

Az Uránbányász téren egy a környező lakótelepek számára identitást jelentő központi tér kialakítása volt a cél, ahol a város funkciókat elsősorban a térre koncentrálnak.

Az Uránbányász tér felújításával világhírű funkcióváltás következik be a földszinti helyiségekben több lesz a kávézókat is igénybe szolgáltató funkció, ami jóleső hatással lesz egy pezsgő központi kialakítására.

Uránbányász tér meghatározó eleme a 17 emeletes pavilon. Fontosnak tartottuk az épület és a tér kapcsolatainak erősítését. A tervezett burkolatok alkalmasak arra, hogy a környező vendéglők nyíltan ártalokat és szívetek helyezzenek ki.

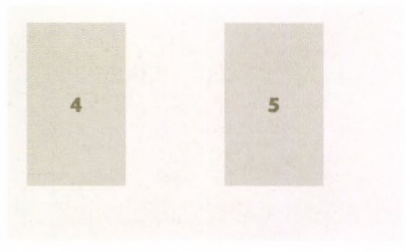

ÁRUSÍTÓ ÉPÜLETEK

Egyenes stílusú, puritán vonalvezetésű, funkcionális és esztétikailag igényes, praktikus építmények telepítését javasoltuk, melyek alkalmasak kávézó, zöldséges, virágüzem, péksütemények, illetve az akkori áruházi is kibővíthető szektort. Ehhez egy meglévő példát mutatunk be, de formatervező művészt bevonásával a helyi hangulathoz megfelelő tárgyat tervezhetjük. A lényege, hogy a „szűrt-üzlet” jelleg fenntartásával egy üzletes, puccsán tárgyakkal szemléltetve is értékes, kortárs formavilágnak megfelelő darab legyen.

Tervezési koncepció

2010-ben Pécs lelti Európa Kulturális Főváros, ezzel összefüggésben a város központi területeinek fejlesztésére is sor került. A városban ma a városrendezési koncepcióval, a tér funkció megjelölések, használati érteleme szerint, a jelenlegi állapotokhoz képest a jövőben a város központi területeinek fejlesztésére is sor került. A városban ma a városrendezési koncepcióval, a tér funkció megjelölések, használati érteleme szerint, a jelenlegi állapotokhoz képest a jövőben a város központi területeinek fejlesztésére is sor került.

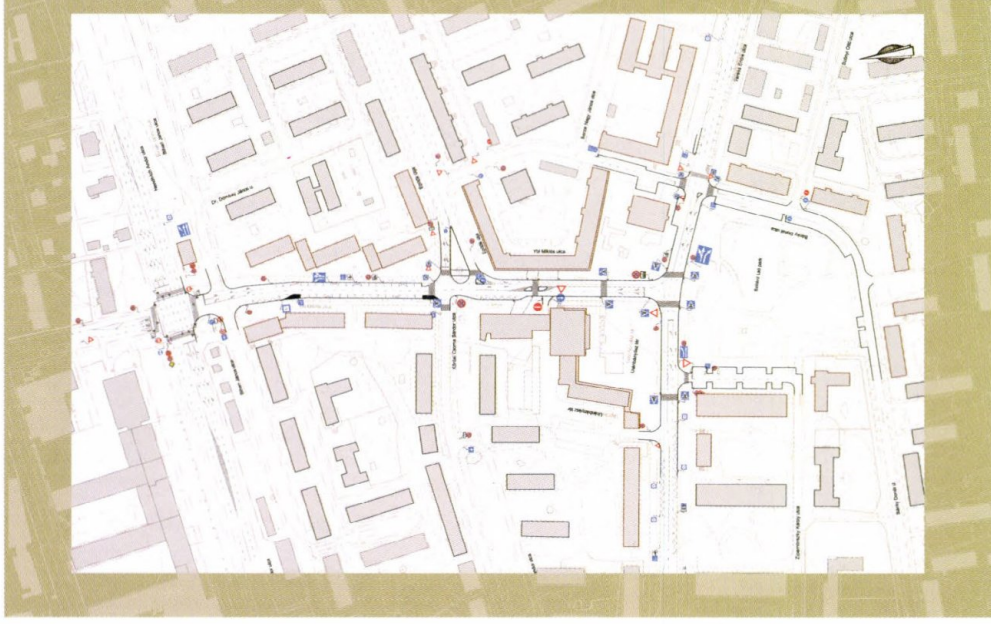
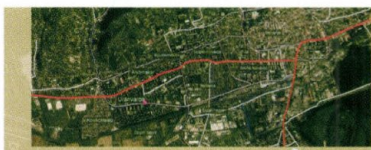

4-5. kép: Részlet Grabner Balázs, Terhes Dénes, Burmeister Zsuzsa II. díjas pályaművéből

Forgalomtechnika

A tervezési elvű fázisban az utatérnyit a parkban található kiegészítő elemek, amelyek megjelölése elvárt az új utatérnyit. Ezáltal nagyobb hely állhat rendelkezésre a Mészáros utca felől érkező forgalom számára, illetve a parkban található kiegészítő elemek megjelölése elvárt az új utatérnyit.

Zemerecsy Károly utcán, Youthpark felől a Szilárd Leó park felől érkező forgalom megjelölése elvárt az új utatérnyit. Ezáltal nagyobb hely állhat rendelkezésre a Mészáros utca felől érkező forgalom számára, illetve a parkban található kiegészítő elemek megjelölése elvárt az új utatérnyit.

A 11. SZÁMÚ PÁLYAMŰ BÍRÁLATA

A pályamű egyik legfőbb erénye az a városrendezési szemlélet, amellyel a konkrét tervezési terület és a tágabb környezet összefüggéseit kezeli és a koncepcióalakítás kiindulópontjává teszi.

Az Ybl Miklós utca Uránbányász téren átvezető szakaszának forgalomcsillapítása, majd ennek második ütemben az Építők útja - Körösi Csoma Sándor utca vonaláig való ki-terjesztése a zsűri által támogatott koncepció. A ma még két önálló élettel élő térrész egy térként való kezelése a terv fő erénye. A Szilárd Leó park kapcsolatát a jelenleginél kedvezőbben oldja meg az Uránbányász térrel, amellett, hogy a park funkcionális tagolása a környezet igényeihez illeszkedik. A gépjármű közlekedés vonatkozásában csekély beavatkozást javasol, kivéve az előremutató forgalomcsillapítást az Építők útja - Esztergár utca közötti szakaszon.

Az Ybl Miklós utcának az Uránbányász tér melletti megemelés a gyalogos tér szintjére további közlekedési hatósággal való egyeztetést igényel, de a tervi javaslat működőképességét nem kérdőjelezi meg. Legfeljebb időben később valósulhat meg a két térrész egyesítése. A gyalogos és kerékpáros közlekedési rendszerre vonatkozó javaslatai helyesek, jól elemzi és ismeri fel a környezeti összefüggések alapján a meglévő és prognosztizálható

irányokat és ezekre a tervben konkrét javaslatot tesz. Ennek elemei a kerékpáros - gyalogos kapcsolat az egyetem és a városrész-központ között, és a csatlakozás a meglévő és tervezett hálózati elemekhez.

A terv meglévő zöldfelületi elemekre épít, ezek védelmét a tervi javaslat biztosítja és továbbfejleszti. Az egyes közterek funkcionális tagolását és összekapcsolását jól oldja meg. Az Ybl Miklós utca átépítésére tett javaslat az adottságokat figyelembe veszi, de a meglévő beépítés adta lehetőségeket nem használja ki, nem javasol lakóépületekhez tartozó intim pihenőhelyeket, ezeket az út menti gyalogos utakhoz kapcsolja.

Az Uránbányász tér egységes szemléletű átépítési javaslata a terv egyik fő erénye. A tér mai agóra-jellegét megtartja, de igényesen átépítve. A színvonalas, részletes javaslatok ellenére kevés a térhasználat lehetősége. Ugyanakkor a köztéri bútorokra adott javaslata időtálló, jól illeszkedik a kertépítészeti koncepciójához, egységes „imázsértékű” téralakítást eredményez.

A Szilárd Leó park hangsúlyozottan más szemléletű felújítási javaslata tükrözi a két térrész használatának különbözőségét. A park funkcionális tagolása jó,

a környezeti kapcsolatokat is biztosítja. A parkolóhelyeket növelni képes anélkül, hogy ez a park növényállományának jelentős sérelmével járna. Különösen kiemelkedő a tematikus játszótérre adott javaslat: népmese - játszótér, kis fizikusok játszótér, kamaszok játszótér, idősek játszótér, amelyek megvédésére, őrzésére is ötletet ad egy kávézó kialakítási javaslatával összekapcsolva.

A terv a kiírás szempontjainak megfelelő. Az ezeken túlmutató javaslatai, mint az Ybl Miklós utca déli szakaszának gyalogos elsőbbségű alakítása, pedig feltétlenül megvizsgálandók a továbbtervezés során. A pályamű a bírálati szempontok alapján a legtöbb támogatandó, felhasználható javaslatot adta.

A Bíráló Bizottság a pályaművet I. díjban részesítette. ©

Uránbányász tér

Szoborkert

A park bejárata

Díszló

- Az Uránbányász tér központi szerepének kihangsúlyozása, nagyvonalú, elegáns és tagolt főtér tervezésével.
- A Szilárd Leó park funkcionális újraértelmezése, rekreációs tevékenységek kialakítása minden korosztály számára.
- Meglévő növényállomány tagolása, fasorok rendezése.

Térszerkezet és kapcsolódások

A téralakítás fő irányultsága a Nendtvich Andor utca felől indul az Ybl Miklós utca vonalában a Szilárd Leó park felé. A tér folyamatosan nyílik, az intim térrészletektől indulva haladunk a letisztult sétányon keresztül a megújult Uránbányász térre, ahol a zárt térfalak megnyitásával rálátást biztosítottunk az épületekre, ezáltal kialakult egy jól tagolható központi teresedés.

Pihenőterek

Az Ybl Miklós utca ezen szakaszán társasházak találhatóak. Az épületek előtt létrehoztunk kisebb teresedéseket, melyek a pihenő funkció mellett helyet biztosítanak ideiglenes kiállítóhelyeknek. A lakóházak közötti földszintes szolgáltatató épületeknél funkcióváltást és kiülőtérzszak kialakítását javasoljuk. A konténereket a rendezett, esztétikus megjelenés érdekében az út mentén, burkolt felületen elhelyezett zárható tárolószekrényekbe helyeztük el.

Sétány

Az Ybl Miklós utca Építők útja és Uránbányász tér közötti szakaszán, a tengelyelhelyezés miatt lehetőség nyílt mindkét oldalon fasorral szegélyezett sétány kialakítására. A faveremrácsba telepített, oszlopos fák között egyedi tervezésű, kétoldali támlás padokat helyeztünk el. A posta bejáratát rendeztük, az épület előtt a homlokzat osztásához igazodva fasor telepítését javasoljuk. Az Építők útja mentén a járdában lévő növényeket kazettába rendeztük, az utcaszakasz a sétányhoz hasonló térköburkolatot kapott.

Uránbányász tér

A fő térszervező elvünk a két térrész architektonikus összekapcsolása volt. Az így kialakuló megnövelt területen különböző funkciókat helyeztünk el. A Mecsek Áruház korábbi lépcsőjét elbontottuk, helyette egy olaszlépcső

A 8. SZÁMÚ PÁLYAMŰ LEÍRÁSA
(GRABNER BALÁZS, TERHES DÉNES,
BURMEISTER ZSUZSA)

Koncepció

A tervezési folyamat során Uránváros társadalmi, gazdasági, kulturális és környezeti potenciálja, növekedési feltételeinek megteremtése volt a cél. A térképzési koncepciónk célja volt továbbá, olyan önmagukban is teljes értékű teresedések létrehozása, amelyek lehetőséget teremtenek a kulturális élet köztéren való megjelenésének, illetve megélésének. Uránváros a szocializmus kulturális örökségének egyik legszebb, legjobban megvalósult európai példája. Megőrzése és bemutatása Pécs életében is kulcsszerepet játszhat, ehhez azonban szükség van a környezet megfelelő stílusú rendezésére.

Tervezési alapelvek

- A szerkezeti egységek között a kohézió megteremtése, az elemek felfűzése egy központi tengelyre.
- Irányultságok, hangsúlyok megteremtése, térképzés.
- Az épületek és közvetlen környezetük közötti harmónia kialakítása.
- A kisebb-nagyobb köztérek megtöltése funkciókkal.
- Színteret biztosítani a közösségi létnek egyéni és közösségi élményekkel átítított helyek tervezésével, melyek alkalmasak a személyes és közösségi identitások kifejezésére, ezáltal az érzelmi kötődés kialakulására.
- Lehetőséget és helyet biztosítani a dinamikus változó kulturális életnek, hogy Uránváros is szervesen bekapcsolódhasson, Pécs Európa Kulturális Fővárosává való átalakulásába.

jellegű lábazatot alakítottunk ki. A növénykazettákkal és lépcsőkkel áthidalt magasságkülönbséget, egyenletes, max 2 %-os lejtéssé konvertáltuk, így a teret magassági értelemben is egységesen lehet kezelni. A tér külső oldalán húzódozó kiemelt kazetták között ezen a térészen is kialakítottunk vörös közúzalelkekkel borított, ideiglenes kiállítóhelyeket, ahol kiemelt fadekkek képezik az ülőfelületeket.

Az épület előtt induló vizes promenád a másik oldalon álló toronyház mellett halad el, vertikálisan is összekapcsolva a két egységet. A sétányon alacsony vízköpő magasságú fűvókákat helyeztünk el, melyek burkolatba süllyesztett, corten lemezből készült felületet kaptak. A promenád mellett 40 cm-re kiemelt növénykazettákban kiállítóteret alakítottunk ki, amely lehetőséget nyújt ideiglenes képző- és iparművészeti, történeti ill. bármilyen kulturális vagy önszerveződő művészeti kiállítás lebonyolítására.

Szilárd Leó park

A park kialakítása követi az egységes térszervező elvet, azonban a nagyobb kiterjedésű zöldfelületek oldják a határozott vonalakat és lágyítják az épített elemeket. Az íves részübe egyenesen bemetsző utak Corten lemezzel borított függőleges falai kapuként jelennek meg a térben. A park optikai középpontjában elhelyezett szoborkert egy interaktív, pihenő, találkozó, kiállítási és játszóhely. Szabályos raszterbe elhelyezett ülőfalak, szoborhelyek és nyírott fák alkotják. Ez a minta a környező virágfelületek kiültetésében is megmutatkozik.

A park nyugati részén lévő terepjáték kettős funkciót tölt be: egyrészt izolálja a „hangos” játszóteret az intim parkrésztől, másrészt a sportpályához kapcsolódóan lelátóként is működik. A labdafogó hálójával körülvett öntött gumi burkolatú sportpálya két oldalán különböző korcsoportú játszótereket alakítottunk ki. A játszóterek fa burkolatú közlekedőfelületei stégszerűen emelkednek a homokfelületek fölé, egyben kerepezik és lehatárolják azt. Az Ybl Miklós út által kijelölt tervezési tengelyt egy speciális kialakítású dísztóval zártuk le. ©

A 8. SZÁMÚ PÁLYAMŰ BÍRÁLATÁNAK KIVONATA

A pályamunkát következetesen átgondolt, nagyvonalú egységességre törekvés jellemzi mind a funkcionális térkapcsolatok, mind az anyaghasználatra, valamint az új térépítészeti elemekre tett javaslatában. A lakóházak közvetlen előterében reális javaslat a virágfelületekkel határolt kiülő teraszok és várakozó helyek kialakítására tett javaslatok. Ugyanígy értékes javaslat az Építők útjától az Ybl Miklós út szegély keleti irányú eltolásával széles járőfelület biztosítása a Mecsek Áruház irányába.

Az Uránbányász tér átépítésére tett javaslatát a vertikális (szökőkutak és lámpasorok) és horizontális (vítükör, ülő dekkek) térelemek összhangja jellemzi. Dicséretes a térkapcsolatokat és a különböző funkciókat, irányulásokat erősítő burkolatarchitektúrája és egységes, csak méretrendjében különböző anyaghasználat. Hiánya a tervnek, hogy a két térrész közötti gyalogos átvezetés nem kap nagyobb hangsúlyt, kőburkolat formájában megjelenő „zebra” kialakításában.

A Szilárd Leó park alaprajzi kialakítását és tartalmi elemeinek helyét is az axiális elrendezés jellemzi, melynek merevségét az itt lévő fák és cserje csoportok részben feloldják. A park optikai középpontjában lévő szoborkert helykijelölése jó, érintőlegesen kapcsolódva a parkot átlósan átszelő kerti utakhoz. Részleteiben is igényes kialakítása figyelemreméltó, ugyanígy a játszó- és labdázó helyek egy egységbe összevont elhelyezése a park nyugati oldalán, dombbal elválasztva a park belső területeitől.

A Bíráló Bizottság a pályamunkát az egységes városkép, a funkcionális és környezeti kapcsolatok reálisan megvalósítható fejlesztési javaslatok alapján minősítette. A Bíráló Bizottság a pályaművet II. díjban részesítette. ©

MI TÖRTÉNT AZÓTA?

Lépték-Terv Tájépítész Iroda, Pécs - Uránváros főterének és kapcsolódó közterületeinek megújítására kiírt pályázatot 2007 novemberében, Pécs - Megyer városrész központi területének és kapcsolódó közterületeinek rendezésére kiírt pályázatot 2008 januárjában nyerte meg. Azt követően irodánk felkérését kapott mindkét terület vázlat-, engedélyezési- és tender terveinek elkészítésére. A szerződés kötés és a munka 2008 áprilisában elkezdődött.

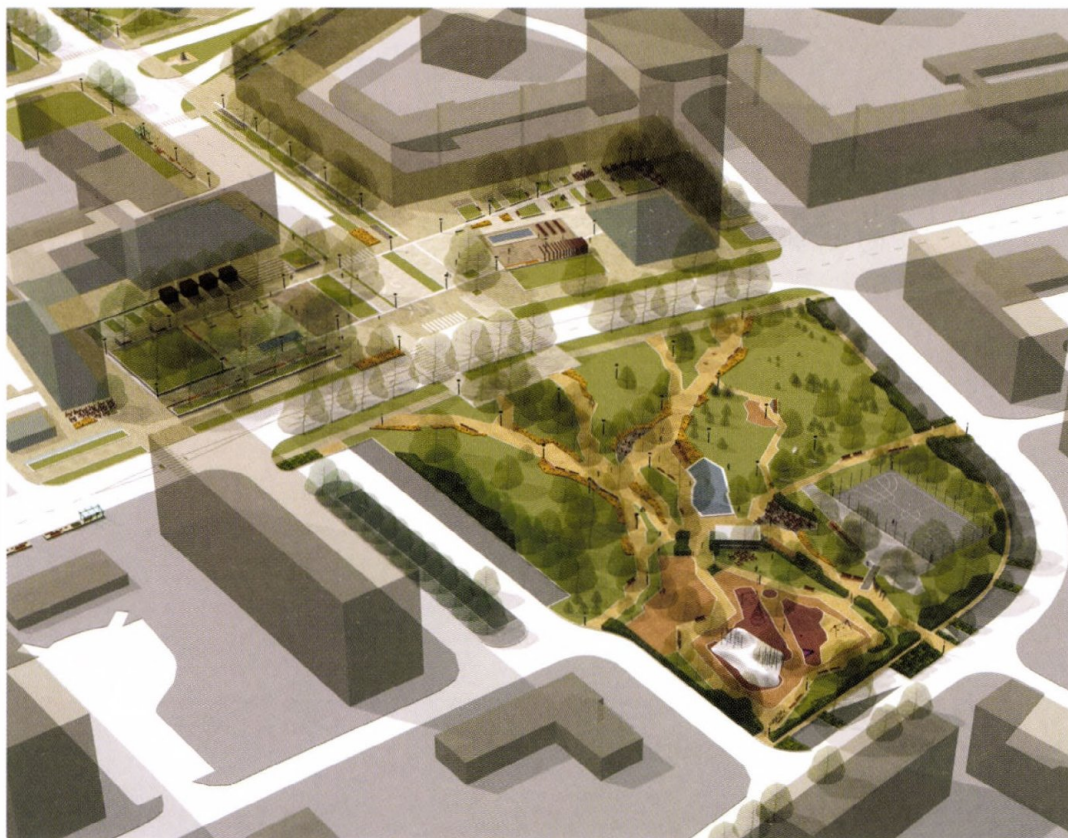
A pályázati anyag, ahogy az lenni szokott, mindkét tér esetében jóval nagyvonalúbb és költségesebb megoldásokat tartalmazott, mint amit a rendelkezésre álló költségkeret megengedett. A vázlat-terv készítésének legkeményebb feladata volt, hogy összhangba hozzuk a tervezési terület méretét, a pályázati anyag fontosabb funkcióit, illetve az anyagok minőségét a megszabott beruházási költségkerettel.

A dolgunkat különösen nehezítette, hogy a tervezési terület méretét csak nagyon keservesen lehetett csökkenteni. Az EKF közterületeinek kiválasztását egy előkészítő tanulmány alapozta meg, ahol a tervezési terület és a hozzá rendelt beruházási költség becslése megtörtént. Pécs városa az ehhez szükséges pénzügyi támogatást ennek alapján nyerte el, így azt tartani kellett. Számos egyeztetést követően vázlat-terv során tisztáztuk a tervezési terület határait és a pályázati anyaghoz képest történt tartalmi változásokat. Ennek eredményeképp az 1 m²-re vetített fajlagos építési költség bruttó 15 - 16.000.- Ft lett. Összehasonlításképpen érdemes megemlíteni, hogy a Budapest belvárosában készült un. „Fő utca program” 150.000.-Ft/m², illetve egy nemrég elkészült, 13. kerületi sétáló utca 85.000.-Ft/m² áron valósul meg.

A jóváhagyott vázlat-tervek után nekiláttunk az engedélyezési tervek elkészítéséhez. Mivel ez a feladat az EKF részeként nemzetgazdasági szempontból kiemelt feladatnak számított, a hatósági egyeztetések lefolytatásához jelentős szervezési segítséget kaptunk a Pécs 2010 Menedzsment Központtól. Erre igencsak szükségünk volt.

Magyarországon a közterületek tervezésével és építésével kapcsolatos szabályozások nagyon szabályozatlanok és ehhez mérten kaotikusak is. Hozzájárult még, hogy 2007-2008-ban több ide vonatkozó törvény és rendelet változott, úgyhogy a kreatív energiánk nagy részét lekötötte ennek a kibogozása. De a sok egyeztetés végül meghozta gyümölcsét, mindkét terület megkapta az építési engedélyt, és megkezdődött a tender tervek készítése.

A tender tervek során lehet szembesülni

4. kép: Uránváros központjának látványterve a Lépték-Terv Tájépítész Iroda győztes pályaművéből

eggyel pontosabban a kiviteli költségek nagyságrendjével, ami azt eredményezte, hogy a terv ötlethalmaza és minőségi szintje tovább csökkent. 2008 nyarára elkészült a szükséges tervdokumentáció, ami alapján kiírták a közbeszerzési eljárást. Ezt mind a két tér esetében a pécsi, azaz cserkúti székhelyű Bayer Center Kft. nyerte és megbízta irodánkat a kiviteli tervek elkészítésével, ami azóta is folyik, szakaszos és folyamatos tervszállítással, helyszíni művezetéssel.

Kiviteli tervek készítése során beleütköztünk abba az ellentmondásba, hogy aminek az anyaga és részletterve a tender terv kiírásában nem volt pontosan meghatározva, azt a kiviteli tervek készítésénél már csak a legolcsóbb megoldással lehetett továbbtervezni. Ebből kiindulva a tender terv a közterületek tervezési folyamatában egy rossz műfaj, mert a kidolgozatlansága lehetőséget ad a kivitelezés során, az alacsonyabb költségű megoldások és a gyengébb minőségű anyagok alkalmazására. A teljes tervezési folyamatát körülölelte a kötöttségekkel való hadakozás egy rendkívül feszített menetrendben, rövid határidőkkel. Az Európai Unió forrásainak felhasználása a Nemzeti Fejlesztési Ügynökség bonyolításában egy nagyon bürokratikus rendszert eredményezett, azonban ennek volt egy pozitív hozadéka is, hogy a kivitelezés során csak nagyon nehezen és indokolt esetben lehetett eltérni a tervektől. De mindent meg lehet magyarázni.

Szakács Barnabás, felelős tervező
2009-10-05

A BÍRÁLÓ BIZOTTSÁG ÖSSZETÉTELE

Bíráló Bizottság Elnök

Getto Tamás Dél-Dunántúli Építészkamara delegáltja

Bíráló Bizottsági Tagok

Tasnádi Péter Pécs Megyei Jogú Város Polgármestere

Virányi István NFÜ delegáltja

Andor Anikó OKM delegáltja

Berényi Mária Magyar Építészkamara delegáltja

Bagoly Attila Pécs MJV főépítész

Gutmann Szabolcs Nagyszében főépítész

Dr. Tóth Zoltán Okleveles építészmérnök

Gömöry János Pécsi Tudományegyetem - Urbanisztika Tanszék

Bíráló Bizottsági póttag

Gergelyné Korompay Judit Magyar Építész Kamara

Bíráló Bizottság szakértői

Dr. Illés Judit Jogi szakértő - hivatalos közbeszerzési tanácsadó

Gonda Tibor PMJV - Alpolgármester

Kablár János Önkormányzati képviselő

Nyögéri Lajos Önkormányzati képviselő

Dr. Schmidt József Közbiztonsági tanács delegáltja

Megfigyelő

EKKE delegáltja

Nemzeti Fejlesztési Ügynökség delegáltja

Sztanics Gábor Pécs2010 Menedzsment Központ Kht.

Farkas László Pécs2010 Menedzsment Központ Kht.

A tervpályázat lebonyolítási időrendje

Tervpályázat meghirdetése: 2007. augusztus 03.

Kiírás árusításának kezdete: 2007. augusztus 03.

Kiírás árusításának vége:

2007. november 14. 12.00

Helyszíni szemle időpontja:

2007. augusztus 31. 11.00

Kérdések postára adásának határideje:

2007. szeptember 10. 24.00

Kérdésekre adott válaszok határideje:

2007. szeptember 21.

Pályaművek postára adásának határideje:

2007. november 14. 24.00

Pályázat eredményének kihirdetése, a díjak átadása:

2007. december 15-ig

Pályaművek nyilvános bemutatása:

2008. január 15-ig

Díjazásban nem részesült pályaművek visszaadása:

2008. február 15-ig

A pályamunkák díjazása

A pályaművek díjazására és megvételére bruttó 5 000 000.- Ft áll rendelkezésre.

A díj legnagyobb összege: bruttó 1 500 -e Ft

A díj legkisebb összege: bruttó 500 -e Ft

PÉCS – MEGYER VÁROSRÉSZ KÖZPONTI TERÜLETÉNEK ÉS KAPCSOLÓDÓ KÖZTERÜLETEINEK RENDEZÉSE

MEGYERVÁROS – MINT DÉL-PÉCS VÁROSRÉSZ KÖZPONTJA – FŐTERÉNEK A MAI IGÉNYEKNEK MEGFELELŐ ÁTALAKÍTÁSA; MELY SORÁN A TERVEZŐ TEKINTETTEL VAN A LAKÓTELEP EGYSÉGES ARCULATÁRA, TÖRTÉNELMI ÉS VÁROSFEJLŐDÉSBN JÁTSZOTT SZEREPÉRE, JELENTŐSÉGÉRE.

A HELYSZÍN ADOTTSÁGAI

A Pécs - Megyer városrész az 1970-es évek közepétől a 1980-as évekig épülő lakótelep, mely jelenleg 50 ezer ember számára biztosít otthont. A városrész mértani központja az Apáczai Nevelési és Általános Művelődési Központ épületegyüttese. Itt találkoznak a városrész fő gyalogos útvonalai, melyek összegyűjtik a lakótelep gyalogosforgalmát és ezek mentén koncentráltan helyezkednek el a lakótelepet ellátó szolgáltató létesítmények. Ezek a tenegyek, délre a Csontváry utca a Napliget irányába, keletre az Esztergályos János utca a FEMA Áruház irányába és északra a Diána téri piac felé.

A tervezési terület Megyer városrész központja, mely a történelmi városmagtól déli irányban elhelyezkedő lakótelep magja. A városrész-központ a Csontváry utca, illetve a környezetében elhelyezkedő lakóépületek által körülölelt közterületek. A terület városrészközponti szerepkörét erősíti a Nevelési Központ, mint oktatási intézmény, valamint a városrészt kiszolgáló egyéb intézményi és kereskedelmi funkciók.

A terület épületeinek állapota a város más területeihez viszonyítva átlagosnak mondható, közterületei erősen lelakottak. Az utcabútorok jelentős része felújításra szorul, egyes elemei jelenlegi állapotukban kifejezetten veszélyesek. Zöldfelületein értékes, megnőtt növényállomány található, mely a gondozás hiánya miatt elvadult, helyenként túlbujánzott. A felhagyott buszpályaudvar területe alulhasznosított, néhány gépjármű-tulajdonos állandó parkolásra használja. A tervezési terület határát alkotó épületekben virágzó és sokszínű kiskereskedelmi egységek találhatóak. A lehatárolt, de a tervezési területet körülölelő, tágabban is értelmezett terület legfőbb értéke a jelentős nagyságú zöldfelület.

A nehéz megközelítés és az alvóváros jelleg miatt Kertváros nem bír különösebb vonzerővel, nem rendelkezik olyan hívogató funkciókkal, vagy karakterrel, amely ide vonzaná akár a város többi részén élő lakosságot, akár a turistákat. De még saját lakói számára sem tartogat a hétköznapi általános funkciókon kívül egyéb olyan tevékenységre alkalmas létesítményeket, amely a városrészt pezsgő élettel töltené meg.

A tervezési terület gyalogosforgalmára két fő irány jellemző, egy észak-déli és egy kelet-nyugati. Északi irányba a Maléter Pál úti buszmegálló és Kertváros északi részének lakóépületei, illetve a Diana téri piac jelentik a gyalogos közlekedés célirányát. A piac és környezete a városrész egyetlen jelentős élelmiszerpiaca, körülötte kisboltok, orvosi rendelő és gyógyszertár találhatóak. Déli irányba a Nagy Imre úti buszmegálló és Kertváros déli részének lakóépületei, illetve a tervezési terület e részén kialakult szolgáltató egységek (SPAR, kisvendéglők, zöldséges) indukálják a gyalogosforgalmat.

Kertvárosban, a városrész megépültével jórészt egy időben jelentős növénytelepítés is történt a lakóépületek, parkolók és utak mentén. Az állomány nagy része meg is maradt, ennek köszönhetően a fák mára kiterjedt lombkoronával rendelkeznek, és többnyire összenőtt növénycsoportokat alkotnak. Ez a nagy mennyiségű növényzet egyrészt kellemes klímát biztosít a lakások és intézmények számára, és jelentős kondicionáló felületet ad a déli városrésznek, másrészt viszont járhatatlanná tesz gyalogutakat, ránő az épületek homlokzatára, a cserjeállomány rendezetlen, átláthatatlan zugokat képez a parkokban és a házak között. ©

VIZSGÁLATOK

Pécs városát a vasúti pálya két egymástól szorosan egymás mellett futó része osztja. A vasúti eszaka található a város nagyobb része, így a városközpont is. A vasúti pálya pedig megteremt egy új, a városi területet teremt. A városrészt jellemzően két részre lehet osztani a közúti kapcsolatok, kereskedelmi és szolgáltatási funkciók elhelyezkedésére. Nagy mértékű egységbe foglalás Kertváros irányából az egykori településrészek felé, mivel az itt lakók nagy részük munkahelyét egy városrészen belül találják, és az egykori városzónák a beáramló új lakókat megvesztik. A közlekedés azonban nagy mértékben nehezíti, hogy mindössze két feljáró járjon a kapcsolatot Kertváros és a többi városrész között. A nehéz megközelítés és az átváltozó jelleg miatt Kertváros nem bír a közlekedési zónákkal, nem rendelkezik olyan funkciókkal, vagy kerettel, amely ide vonzza a lakókat a város többi részére, és a környék felé. De még saját lakó számára sem tartogat a helyi közlekedési funkciók kivételével egyéb olyan funkciókat, amelyek a városrészt vonzóvá tennék.

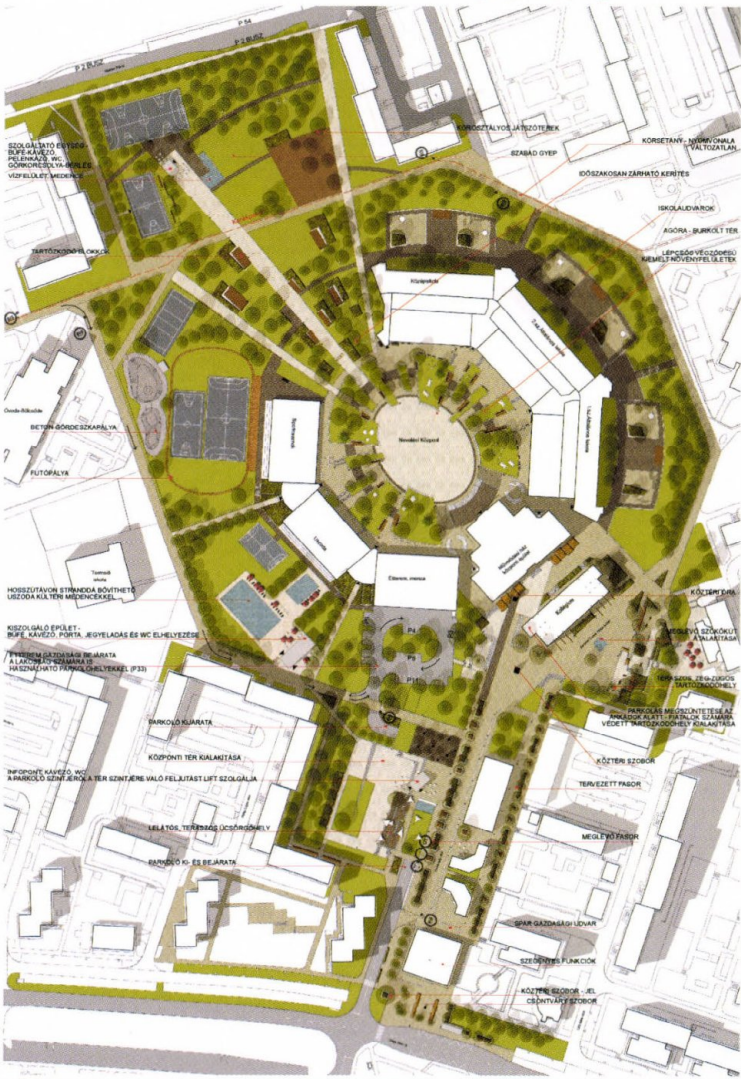
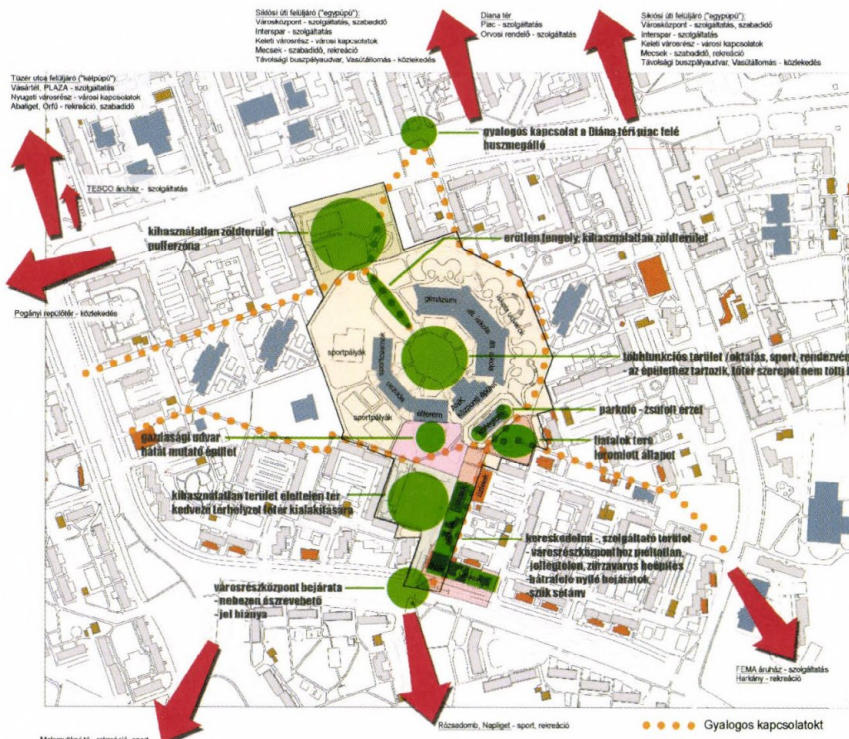
A Névelési Központ nagy létszámú próbái ezen a helyszínen zajlottak, szervezésükben évről évre több olyan rendezvény valósult meg, melyek feloldják a környék életét. De ezek a rendezvények csak a szükséges adottságokhoz igazodva tudnak működni. Változtatható funkciókértelmezés és közlekedési egységeket a programjainak a változtatásai lehetnek.

Építészeti karakteristika problémák:

- Kertváros elvezetői diszpozíciója a 10 emeletes paneli épületekkel
- városrészt közlekedési központ nem épült, bevásárlóközpont a terület szélén, sikertől győztesekkel megközelíthetetlen kerület kialakítása
- nevelési központ a terület szélén épült ugyan a kialakítás, az elhelyezett épület egyrészt funkcionálisan a városrészt adottságok kultúrája és sportolási igényeit is kielégíti, de kapcsolódási pontok a környezeti helyzet miatt "UFO sziget" csak a területen belül megközelíthető az utcai közlekedési viszonyok miatt
- a városrészt jellemzően a közlekedési, a közlekedési és a sportolási funkciók nem egy helyen
- Városi pályaudvar területének hasznosítását, az azt körülvevő épületek nem megfelelően nem építkeztek a területen nem felelnek meg a kor elvárásai a közlekedési igényeknek
- a városrészt jellemzően a közlekedési, a közlekedési és a sportolási funkciók nem egy helyen
- a városrészt jellemzően a közlekedési, a közlekedési és a sportolási funkciók nem egy helyen

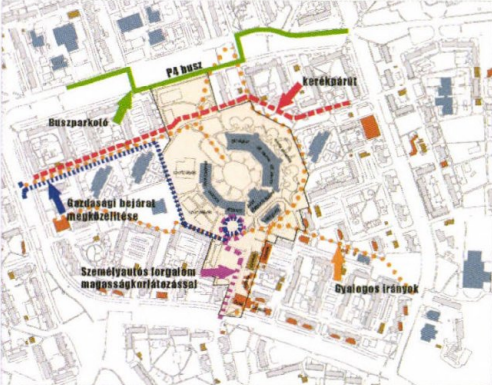
Főbb megfigyelések:

- Kihagyott terület - leromlott körülményű utak, burkolatok
- Jól beült faállomány, elhanyagolt cserje
- Városi parkoló gyalogos zónák, figyelembevétele szükséges (pl. Diana tér páncs felé)
- ANK felületi szintje erősen tengeri, kihagyott terület
- Az ANK központi funkciók területén (parkolás, sport, rendezvény) az épülethöz tartózkodás a Fő utca szélén nem lehetséges
- A közlekedési területi zónák elhelyezkedését
- Közlekedési terület - fűtési terület - leromlott állapot
- Kereskedelmi szolgáltatás épületek - városrészt jellemzően a közlekedési funkciók - jellegű, zűrzavaros helyzetben, határolás, a szűk pályaudvar irányba nyitva bejárati
- Munkaügyi terület - sport - rendezvény terület - nem lehetett beépíteni a területen
- Városközpont bejárata - nehezen megközelíthető, jel, kapu hiánya
- Valt pályaudvar kihagyott terület, életében két - kezdődő létesítmény központi terület kialakítása
- Közlekedési terület - határ mutatja épület, életében két, ha figyelembe vesszük, hogy a vált pályaudvar területének kialakításával egy új központi terület

BEVEZETŐ GONDOLATOK

- Alapvető cél egy élhető városrész megteremtése, az építészeti koncepció megvalósítása - Megyer városrészt a központi és a környező terület közötti kapcsolatok erősítésére és a városi közlekedési rendszer fejlesztésére.
- A városi közlekedési rendszer fejlesztésének célja a városi közlekedési rendszer fejlesztése, a városi közlekedési rendszer fejlesztése, a városi közlekedési rendszer fejlesztése.
- Az alapvető cél megvalósítása érdekében a városi közlekedési rendszer fejlesztése, a városi közlekedési rendszer fejlesztése, a városi közlekedési rendszer fejlesztése.
- Fontos feladat a városi közlekedési rendszer fejlesztése, a városi közlekedési rendszer fejlesztése, a városi közlekedési rendszer fejlesztése.
- Mivel a városi közlekedési rendszer fejlesztése, a városi közlekedési rendszer fejlesztése, a városi közlekedési rendszer fejlesztése.

KÖZLEKEDÉSI KONCEPCIÓ

Jelölés:
A közlekedési területet jelölő a fehérről sötétzöldre átmenő színű terület, a közlekedési területet jelölő a fehérről sötétzöldre átmenő színű terület, a közlekedési területet jelölő a fehérről sötétzöldre átmenő színű terület.

A tervezett parkoló a helyi úton - Csontváry utca melletti szomszédos csoportban kerül kialakításra. A terület parkolásának közlekedési területet jelölő a fehérről sötétzöldre átmenő színű terület, a közlekedési területet jelölő a fehérről sötétzöldre átmenő színű terület.

A terület parkolásának kialakítását a területi közlekedési rendszer fejlesztése, a területi közlekedési rendszer fejlesztése, a területi közlekedési rendszer fejlesztése.

A területi közlekedési rendszer fejlesztése, a területi közlekedési rendszer fejlesztése, a területi közlekedési rendszer fejlesztése.

PÉCS

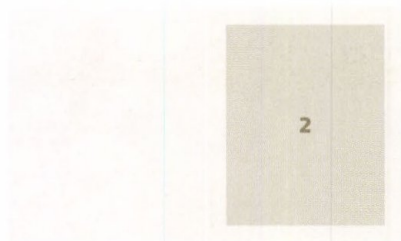
Megyer városrészt központi területének és kapcsolódó közterületeinek rendezése

KÖRNYEZETRENDEZÉSI ÉS TÉRRENDEZÉSI JAVASLAT

1

M = 1:1000

1. kép: A Lépték-Terv Tájéépitész Iroda győztes pályaművének vizsgálati tervlapja

2. kép: Részletes közterületrendezési javaslat a Lépték-Terv Tájépítész Iroda győztes pályaművéből

TERVEZÉSI PROGRAM

A tervezőtől elvárjuk a kialakult tér-rendszer struktúrájának, karakterének megőrzését, ugyanakkor a mai városrészközponti szerephez jobban illő, a mai igényeket is kielégítő, „élhetőbb” reprezentatív közterület kialakítását. Gondoskodni kell arról, hogy a Csontváry utca – a volt buszpályaudvar kitelepítésével megnyert jelentős közterület – ellássa a kialakult igényeknek megfelelő parkolási feladatokat, valamint a zöldfelületi rendszer elemét képező reprezentatív közterületként fogalmazódjon meg.

Fontos, hogy a tervezési területen a közösségi funkciót kiszolgáló, és azt erősítő, színvonalas berendezések is helyet kapjanak (padok, asztalok, információs pont, illemhely, irányjelző táblák stb.). A kiíró elvárja a lehatárolt tervezési területen túlnyúló ún. „sétáló-tengely” lehetőségének vizsgálatát, amely tengely a Maléter Pál utat keresztező (a Diana téri piacot célként megjelölő), illetve a déli irányba mutató Szabó Ervin téren áthaladó (nagyobb rekreációs területként kijelölt Napligethez vezető) nyomvonal kialakítását eredményezi. Ezekhez a gyalogos közlekedési vonalokhoz kell illeszteni a tervezési területen a sétálóutak tervezését.

Környezetalakítási javaslatokon túl a Kiíró ötlet szinten javaslatokat vár a Csontváry utca keleti oldalán lévő épületeknek további hasznosítására, alakítására, a környezetükkel való kapcsolat rendezésére, fejlesztésére. Ha a pályázó indokoltan tartja, javaslatot adhat új épületeket elhelyezésére, kialakíthat új építési helyeket, létrehozhat új térfalakat a funkció meghatározásával. Az épületek szükségességét a műleírásban indokolni kell.

A környezetalakításnak megoldást kell adni a gépjármű-, kerékpár- és gyalogosforgalom felületeinek rendezésére, a megfelelő szétválasztására, és az egyes felületek biztonságának megteremtésére. Meg kell tartani, illetve javítani kell a Nevelési Központ és a Csontváry utca keleti oldalán lévő üzletek, szolgáltató egységek gépjárművel való megközelítését, illetve az üzemeltetés feltételeit (behajtás, áruszállítás stb.). A Nevelési Központ előtti területen – mely a szabályozási tervben másodrendű közlekedési területként van feltüntetve – biztosítani kell az intézmény járművel való megközelíthetőségét.

A térrendszerben elhelyezkedő egy-egy nagyobb tereddés legyen a közösségi élet mindennapos színtere, de biztosítson intímabb „találkozóhelyeket” is. A tervezési területen belül ki kell alakítani egy olyan közösségi színteret, mely alkalmas lehet kisebb szabadtéri rendezvények, programok, kulturális, közösségi események megtartására. Tegyen javaslatot a meglévő, illetve új képzőművészeti alkotások helyigényének biztosítására.

Fontos tervezési elem a meglévő szökőkút környezetének megújítása. A tervezési terület teljes területén javaslatot lehet adni olyan fejlesztésekre, amelyek a magántőke bevonásával ösztönözhetik a kulturális és művészeti tevékenységeket.

A tervezők tegyenek javaslatot a köztereken történő ideiglenes árusítás engedélyezésével, vagy tiltásával kapcsolatban. Amennyiben ennek a funkciónak a létét szükségesnek, és megtartandónak találják, megoldása megtervezendő.

A Nevelési Központ belső udvarára, az agóra első sorban olyan javaslatokat várunk, melyek a terület térbeli és/vagy időbeli leválasztását lehetővé teszi, korlátozott közhasználatát hangsúlyozza. Biztosítson elsőbbséget a gyalogos-kerékpáros forgalomnak a tervezési területen belül, figyelembe véve a városrész szerkezetét, a települési szövetben betöltött szerepét. A pályázók tegyenek javaslatot arra, hogy a lakosság, az iskolák, a vállalkozások aktív módon hogyan vonhatóak be a tervezett célok megvalósításába. ©

BÍRÁLATI SZEMPONTOK

A bírálóbizottság a pályaművek elbírálásakor a következő szempontokat fogja érvényesíteni:

- A város győztes EKF pályázatában megfogalmazott közterület-átalakítási, átértelmezési vízió minél magasabb szintű megvalósítása;
- A koncepció és az alkalmazott eszközök célja és minősége, valamint a beavatkozástól várható hatások, utóélet mibenléte;
- Kreatív, érdekes, városimázs-alakító terek létrehozása;
- A meglévő karakterek, értékek megőrzése;
- A meglévő környezet adottságainak figyelembe vétele;
- A sajátosan Pécshez köthető anyagok, növények, megoldások, stb. használata;
- A terv megvalósíthatósága és gazdaságossága. ©

AZ ÁLTALÁNOS SZEMPONTOKRÓL, A TERVPÁLYÁZAT ÉS A BÍRÁLAT TANULSÁGAIRÓL

A megadott határidőig összesen 6 db pályamű érkezett be a lebonyolító székhelyére. A bírálóbizottság azokat a terveket tartotta jónak, amelyek:

- Az iskolák melletti – jelenleg leromlott állapotú – kertrészeket magas szakmai színvonalú tér- és formarendszerének megőrzését javasolták. Ugyancsak fontos szempont a fejlesztések során a meglévő fás növényzet értékes elemeinek megtartása.
- A Csontváry téren az egykori buszvégállomás területén a gépkocsiparkolás szükséges mértékű biztosítása mellett minél nagyobb felületű, „a zöldfelületi rendszer elemét képező közkert” kialakítását javasolták.
- Az adott helyhez illő, megvalósítható javaslatokat adtak színvonalas berendezési tárgyak, információs rendszer és képzőművészeti alkotások elhelyezésére.

• A közterületek használhatóságának javítására a településszerkezethez és a területen lévő épületek funkcióihoz illő koncepciót dolgoztak ki.

• Megvalósítható javaslatokat adtak a burkolatok minőségi javítására.

• Az 1:500-as méretarányú tervlapon ábrázolva jó javaslatokat adtak a „zöldfelületek rendbetételére és funkcióinak szükséges mértékű újrafogalmazására”.

• A műleírásban részletes javaslatokat dolgoztak ki a környezetrendezésre, abban a tervlapokat magyarázó, illetve kiegészítő anyagot adtak.

• Kiemelten kezelték a „szökőkút környezetének” rendezését.

A kiírásban megfogalmazott követelmények teljesítésén túlmenően a bírálóbizottság jónak tartotta:

- A növényállomány kiegészítésére, fejlesztésére adott szakszerű javaslatokat (ebben a tekintetben különösen jók a részfelületek és lejtős területek alacsony –talajtakaró– cserjével való tömeges beültetésére adott, valamint a támfalak és kerítések kúszócserjével való befuttatására adott javaslatokat.)
- A vízarchitektúra bővítésére adott javaslatokat.
- A terepadottságok figyelembe vételét a kertrészek fejlesztése, átalakítása során.
- A szakiskola melletti kertrészeknek a tervezési területtel együtt kezelésére adott javaslatokat.
- A felújítást követő gondozás, fenntartás szükségességére adott figyelemfelhívást.
- A lakossági felmérések eredményének figyelembe vételét a tervezés során.

Csontváry tér

A bírálóbizottság a parkolónak mind terepszinten való, mind fedett kialakítását elfogadhatónak tartja, ugyanakkor az utóbbi megoldás jelentősen gazdagítja a gyalogos és zöldfelületek, a közösségi funkciók biztosításának lehetőségét.

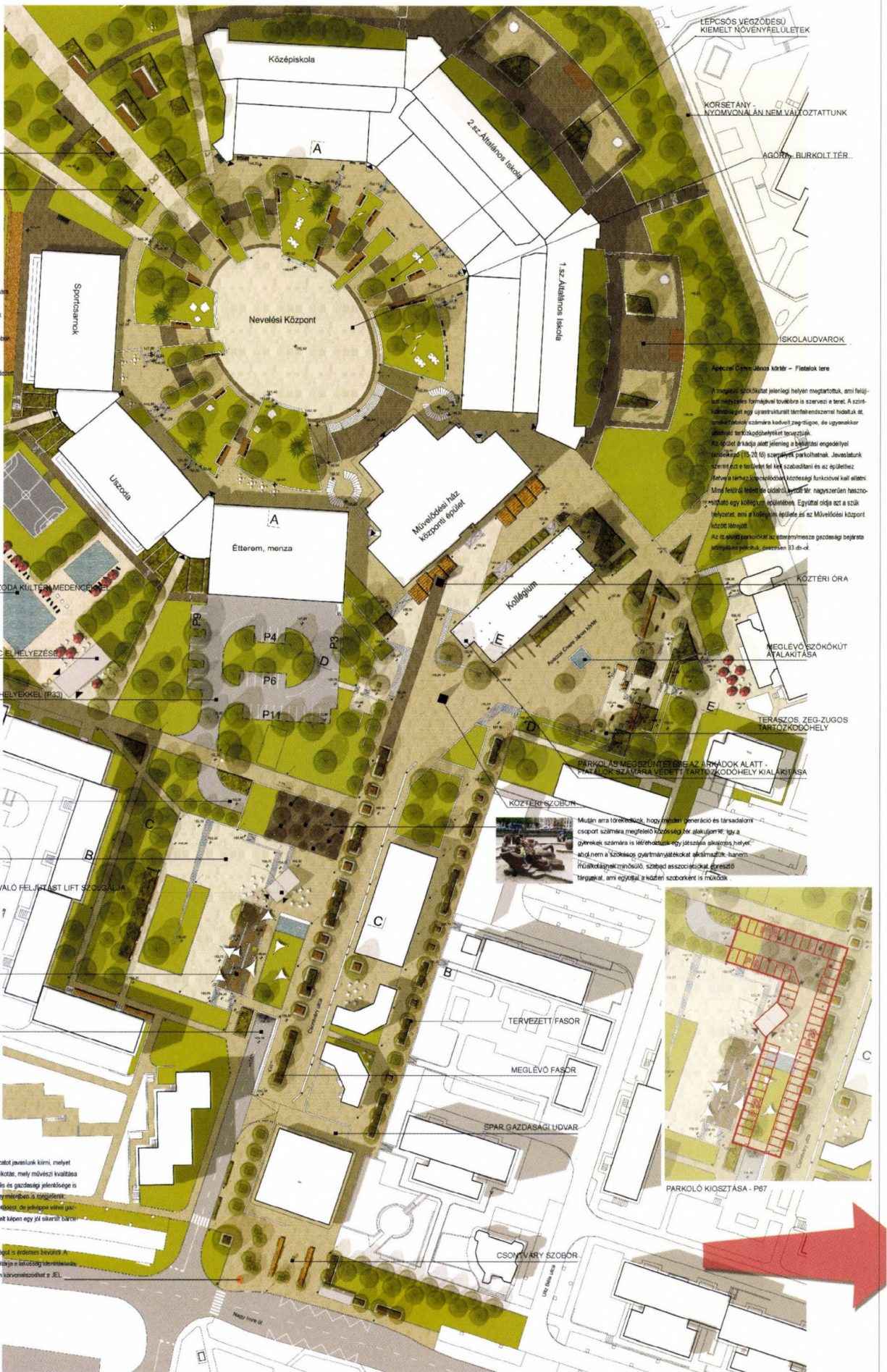
Apáczai Nevelési Központ

A bírálóbizottság jó megoldásnak tekintette azokat a terveket, amelyek az értékes, saját korának kiemelkedő alkotásaként jegyzett épületet és keleti oldali kertjeit a terület központjaként élteti tovább. Fontos az intézmény együttes működtetése és az Agóra tér rendezvényterét formálása, a burkolt felületek csökkentése és átalakítása.

A pályázat felhívta a figyelmet az ANK – az eredeti tervezői szándékoknak is megfelelő – északi felnyitására, a Maléter Pál utcai megközelítés és látvány fontosságára.

Ajánlások

Bár a tervezési terület sokféle funkciójú és eltérő minőségű területekre oszlik, a bírálóbizottság javasolja a Kiíró felé a teljes tervezési területen az egységes szellemű kialakítást. ©

TARTÓKODÓHELYEK

IDŐSZAKOSAN ZÁRHATÓ KERÍTÉS

Agóra (AMK belső udvara)

Ez a terület a megújított követelményekhez használható közterületként funkcionál. Előképzésre komponált agóra a művelődési központ iskoláiban bevált közel 1700 gyerek számára szolgál közösségi tér.
A megújuló fák megtartásával, a bejáratok által generált területek szélesebb hélyekkel történő alakításával ki, amelyek környezetében időfelületeket alakítottunk ki burkolatlan és gyepesített.

A park területét is magába foglalva a következőkig megújított, és a jövőben bővíthető rendezvények színtere:

- Ballgála
- Párosa kitalálás
- Birkó verseny
- Evésnap
- Pannon Filharmonikusok koncert
- Tolerancia nap
- Gyereknapi (tervezett)
- Május 1-jei Gasztro-, sport nap
- Farsangi felvonulás a környező házakkal

HOSSZÚTÁVON STRANDDÁ BŐVÍTHETŐ ÜSODÁ KULTUR. MEDENCÉN

KISZOLGÁLÓ ÉPÜLET - BÚFÉ, KÁVÉZÓ, PÓRTA, JEGYELADÁS ÉS WC ELHELYEZÉSE

ÉTTEREM GAZDASÁGI BEJÁRATA PARKOLÓHELYEKKEL (P33)

PARKOLÓ KIJÁRATA

KÖZPONTI TÉR KIALAKÍTÁSA

INFOPONT, KÁVÉZÓ, WC, A PARKOLÓ SZINTJERŐL A TER SZINTJERE VÁLO FELJÁRÁST LIFT SZOLGÁLTAT

LELÁTÓS, TERASZOS ÜCSÖRGŐHELY

PARKOLÓ KI- ÉS BEJÁRATA

A JEL

A JEL feladata a helyi identitás erősítése. Megtervezésére pályázatot javaslunk kiírt, melyet helyi zsidó bírálók, a helyi lakosság is szavazhat. Többfunkciós alkotás, mely művészi kvalitása mellett lehetőséget ad gazdasági szerep ellátására is. Ikonikus jelölés a gazdasági jelenlétére is lehet. A JEL a terület több pontján, létesítmény, köz és nagyméretű sík területen.
Lepkés, leteknárral és akasztással, erősített erdősíki helyi területek, az utasok számára gazdasági hasznát is hozza, a helyi vállalkozásokat is erősíti. A mellékelt képen egy jó sikerű látványos városrészt megújítja jelét láthatjuk - Nová Dárs.

Ernek kitárolásában, a pályázati kiírás előírásaihoz a lakosságot is érdekes kivétel a döntés-előkezelést segítheti egy lakossági önkormányzat, mely lépés a közösségi tervezésben, tép, egyben felhívja az érdeklődőket a tervre szent. Az életük alapján körkörös elhelyezés a JEL, üzenete, formavilága stb.

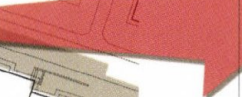
LEPCŐS VÉGZŐDESZÜ KIEMELT NÖVÉNYFELÜLETEK
KÖRSETÁNY NYOMVONALÁN NEM VALÓZOTTUNK
AGÓRA - BURKOLT TÉR
ISKOLAUDVAROK

Agóra: Cserépcsépcsé - Fialák tere
A megújuló közterület jelenlegi helyen megtartottuk, ami felújított megújulás formájában továbbra is szerepel a terv. A szintkülönbséget egy utasok által tartott rendszerrel lehetek át, de a területek számára kevésbé megterjedt, de ugyanakkor többéves területekkel lehetnek.
A JEL az új közterületként a helyi lakosság igényeire támaszkodik. Az új közterület felújított parkolásokkal, fejlesztésekkel és területekkel, amelyek szabványos és az új területekkel. A JEL a megújuló közterületként funkcionál a terv. A JEL a megújuló közterületként funkcionál a terv.
Művelődési központ épület. Együttel érdekes a szobor, a JEL a megújuló közterületként funkcionál a terv.
Az új közterületként funkcionál a terv.

KÖZTÉRI ÓRA
MEGLÉVŐ SZOKÓKUT ATALAKÍTÁSA
TERASZOS ZEG-ZUGOS TARTÓKODÓHELY
PARKOLÁS MEGSZÜNTETÉSÉRE AZ ÁRMADOK ALATT - FALAKOK SZÁMÁRA VEDETT TARTÓKODÓHELY KIALAKÍTÁSA
KÖZTÉRI SZOBOR
Miután arra törekedtünk, hogy minden generáció és társadalmi csoport számára megfelelő közterület lehessen, így a gyerekek számára is létrehoztunk egy játszóteret a területen, amely nem a szokásos gyerekművelődési központokhoz hasonló, hanem inkább a közterületként funkcionál a terv. A JEL a megújuló közterületként funkcionál a terv.

PARKOLÓ KIÖLTÁSA - P87

PÉCS Megyer városrész központi területének és kapcsolódó közterületeinek rendezése
RÉSZLETES KÖZTERÜLETRENDEZÉSI JAVASLAT

M = 1 : 500

2

VÉGEREDMÉNY

Díjazásban részesült pályaművek

1. díj:

4. sz. pályamű

Lépték-Terv Tájépítész Iroda

Szakács Barnabás, Boda Ilona, Dömötör Tamás,
Hlatky Katalin, Vonnák Kata, Tóth Réka, Esztergomi Judit Réka, Jáger Tünde, Szabó Franciska,
Tóth Eszter

2. díj:

3. sz. pályamű

Garten Stúdió Kft.

Steffler István, Remeczki Zita, Helfrich Franciska,
Bokker István, Stehli Zoltán

3. díj:

2. sz. pályamű

Pomsár És Társai Építész Iroda Kft.

Falk Judit, Tapolczai Tiborné, Drobni Mária,
Wettstein Miklós, Hambek Zoltán, Pomsár
András, Szentirmai Donát, Zikkert Zoltán

Megvételben részesült pályamű:

6. sz. pályamű

Kadarte Bt.

Miklós Balázs, Kádár Bálint, Szemerey Samu
és

1. sz. pályamű

Tervtanács Kft.

Boa Árpád, Lakatos Veronika, Nagy Mónika

5. sz. pályamű

Új Irány Kkt.

Lukács Katalin, Kovács Árpád, Tihanyi Dominika,
Csaba Tímea

A megvétel összege: bruttó 500.000 Ft

MŰLEÍRÁSOK, BÍRÁLATOK

A 4. PÁLYAMŰ MŰSZAKI LEÍRÁSA

(LÉPTÉK-TERV TÁJÉPÍTÉSZ IRODA, SZAKÁCS
BARNABÁS)

Bevezető gondolatok

Tervünk alapvető célja egy élhető városrész megteremtése, az épített környezet fejlesztése, Megyer kertvárosnak a közterületek felújításán keresztül gazdasági közösségi célú megújítása. Ehhez városi funkciót erősítő tevékenységek kialakítása szükséges, különös tekintettel olyan találkozóhelyek létrehozására, amelyek minden generáció és társadalmi csoport számára megfelelő közösségi teret adnak. Az alulhasznosított területek a városi működésbe illesztése igen fontos, egyfajta prevenciót szolgálnak, megelőzve a lakótelepeken gyakran fellépő gettósodási, szlömösödési folyamatokat. Fontos feladat tehát a rekreációs kínálat bővítése minden korosztály számára. Az építés óta megváltozott a telepek társadalmi összetétele, a térstruktúra nincs összhangban a mai igényekkel. Mivel a telep teljes szabadtér rendszere egyszerre, egy ütemben nem rehabilitálható, meg kell találni a felújítás és fenntartás során az egyes szabadtér és zöldfelületi elemek hierarchiáját. A közterület-felújítással lehetőséget kell teremteni a magántőke bevonására.

A közterület-felújítás problematikája

Megítélésünk szerint a közterület-felújítások új módszerét kell kikísérletezni ahhoz, hogy az egyszeri, valamilyen támogatásból vagy költségvetési forrásból finanszírozott felújítás néhány év múlva ne induljon erőteljes pusztulásnak. Alapvető fontosságú lenne, hogy a támogatás összege terjedjen ki 3-5 évi fenntartásra is, hogy ezen idő után legalább a növényzet eredése és további egyenletes fejlődése biztosítva legyen, de ez sem tartalmaz elég biztosítékot az ezt követő - sajnos gyakran tapasztalt - leromlás ellen.

Megoldást kerestünk a „lakótelepi identitás” megteremtésére vagy növelésére, a közösségi részvétel fokozására, javasoljuk tehát egy rész-önkormányzat vagy ahhoz hasonló szervezet felállítását.

Fontos lépés egy helyi „Ügyfélszolgálati Iroda” kialakítása, ami lehetővé teszi, hogy a lakosság sétálva is elintézhesse ügyeit, itt foglalkoznak a szociális problémák megoldásával éppúgy, mint a közterületek fenntartásával. Utóbbira elkülönített költségvetési összeg álljon rendelkezésre.

A Részönkormányzat helyi szakembere szervezi a parkfenntartási pályázatokat, melynek bírálatában a helyi önkormányzati képviselők is részt vesznek.

Kisebbségi parkfelújítási feladatokat is végeznek részben saját, részben pályázati forrásból - természetesen a pályázatok figyelése is a helyi szakember feladata, noha a kerületnek is van Főkertésze.

A helyi szakember a vállalkozók által elvégzett munkák műszaki ellenőre, és - mivel az Ügyfélszolgálati Irodán a fogadóórakon a lakosság kifogásai közvetlenül hozzá érkeznek - nem teheti meg, hogy elnéző legyen a hiányosságokaként.

A tapasztalatok azt mutatják, hogy a „lakótelepi identitás” szempontjából nem elhanyagolható az adott telepen épült épületek szintszáma, de ezt a meglévő közterület-rehabilitációk esetében adottságnak kell tekintenünk. Ugyanakkor a volt NDK területén végzett lakótelep-rehabilitációk példája azt mutatja, hogy az épületek, a lakásállomány minőségének javulása a közterületek tartós javulásával is járt.

Ajánlások a helyi közösségek bevonására és a közösségformálásra

A közösségi részvétel a fenntarthatóság alapvető eszköze, fontos ezért e téren is a környezeti, társadalmi és gazdasági szempontok összehangolása. Az egész tervezési terület szerkezetéből fakad, hogy egyértelműen lakóközösséghez

3. kép:
Látványtervek a
Lépték-Terv
Tájépítész Iroda
győztes
pályaművéből

köthető térrész nincs. Jelentős viszont az intézményi terület, így a közösségi részvételben elsődlegesen az intézményekre, illetve az ezekben működő közösségekre kell alapozni.

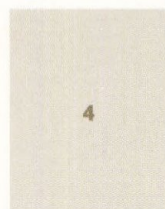
Az ANK belső udvarán a közösségi rendezvények nyújtanak lehetőséget a lakosság aktivizálására. Az intézménykomplexum zárható, védhető belső tere alkalmas színpadi rendezvények megtartására, de szabadtéri kiállítások, fesztiválok rendezésére is.

A Park - hagyományos funkciójának megfelelően - a természet-ember kapcsolat megélése mellett a nagyközösséghez tartozás és a kötetlen szabadtéri mozgás élményét adja. Közösségformáló többletet a nagy, szabad tér lehatárolásával kialakított „intimebb” tartózkodó-blokkok jelentenek. Eltérő méretű különböző nagyságú kisközösségek megjelenését segíti elő. A csoportépítést segíti a blokk interaktív jellege. Egy-egy csoport „örökbe fogadhatja” az általa gyakran használt blokkot, segíthet védelmében, fenntartásában, de megfelelő hajlandóság esetén már a kialakításban is részt vehetnek.

A Csontváry tér és az Apáczai Csere János körtér alkalmas public art kiállítások rendezésére. A programokat művészek vezetik, forgalomnövelő hatása miatt a helyi vállalkozók szponzorálhatják. A helybeliek hozhatják az alapanyagot, együtt gondolkozhatnak az alkotás témáján, vagy részesei lehetnek az alkotás folyamatának.

Az iskolakertekben van a legnagyobb szükség a közösségi alapú téralakításra. Ezt a környezeti nevelési szempontok, az identitás erősítése és a terek karakteres intézményhez csatolása (kerítés hiányában) egyaránt szükségessé teszi. A diákok találják ki, hogy milyen tárgyakra van szükségük, milyen formában oldják meg elkészítésüket.

4. kép: Metszetek és közlekedési javaslat a Lépték-Terv Tájépítész Iroda győztes pályaművéből

Csontváry tér (volt buszpályaudvar tere) – kertváros központi tere

A tervezési terület térszerkezetét illetően a legjobb pozícióban lévő terület ami a jövőben a központi tér szerepét betöltheti. A terepadottságokat kihasználva a parkolóhelyeket egy vasbetonfödém alá rejtve lehet elhelyezni. Ezzel a kiírásban igényelt 40 db parkolót jóval felülmúlva lehet teljesíteni. Így a jelenlegi kereskedelmi épületek előtt húzódó sétány azon a szinten kiteresedik, majd egy változatos ülőfa/lépcsős támfal-sorral lelépcsőzik az alsó szintre.

A tér gyűjtőpontjában egy kávézó áll, ami a vendéglátáson túl infópont, WC és magába foglalja a liftet is, ami a garázs szintjéről fölvezet a tér szintjére. Előnytelen adottság, hogy a Csontváry sétány épületei nem ide, hanem hátrafelé nyílnak. Ezek az épületek alacsony építészeti minőséget képviselnek, javasoljuk hosszabb távon egy új, a korszellemnek és a meglévő környezetnek egyaránt megfelelő épületkomplexummal helyzetbe hozni ezt a városrészt.

A gyerekek számára létrehoztunk egy játszásra alkalmas helyet, ahol nem a szokásos gyártmány-játékokat alkalmaztuk, hanem műalkotásnak minősülő, szabad asszociációkat ébresztő tárgyakat, amelyek egyúttal köztéri szoborként is működnek.

Agóra (ANK belső udvara)

Ez a terület a megújítást követően korlátozottan használt közterületként funkcionál. Az ellipszisre komponált Agóra az ANK iskoláiban tanuló közel 1700 gyerek számára szolgáló közösségi tér, események színtere. A meglévő fák megtartásával, a bejáratok által generált irányok szabadon hagyásával zöldfelület-cikkek alakultak ki, ami környezetben ülőfelületeket alakítottunk ki a burkolaton és a gyeppen is. A park területét is magába foglalva a következő, eddig megrendezett és a jövőben kibővíthető rendezvények színtere: Ballagás, Pandakiállítás, bicikliverseny, Extrém nap (koncertek, sportok, táncok stb.), Pannon Filharmonikusok koncert, Tolerancia nap, Gyereknep (tervezett), Május 1-i Gasztro-, sportnap (tervezett), Farsangi felvonulás a környező házaknál (tervezett).

A Park

Az ANK-ban és a Montessori intézményekben zajló tevékenységek szellemisége inspirált bennünket. Meghatározó az érzékelés, az egyediségen alapuló kreativitás tudatos fejlesztése, melynek eszköze a felfedezés öröme és a személyiség szabadságának biztosítása. A tér kialakításában e szellemi kisugárzást képeztük le a fizikai térre. Stiliztikai eszközként a 100 éve született Victor Vasarely nevével fémjelzett op-art tágran értelmezett alap gondolatát, az érzékeléssel való játékot használtuk. A kertépítészetben hagyományosan alkalmazott, a távolság érzékelését befolyásoló térjátékokat alkalmazzuk (az objektumok méretének, távolságának változtatása). Az arany-metszés szabályai alapján kialakított téglalap alaprajzú tartózkodó-blokkok a központtól való távolságukkal arányosan nőnek (mindhárom dimenzióban). A távolságok így az épületek felől haladva rövidebbnek, ellenkező irányból közelítve hosszabbnak tűnnek. Az érzékcsalódást tovább erősíti a folyamatosan térré szélesedő út. A teresedés érzetét a rét ovális formája erősíti, a határozott térfalakkal feloldja az út linearitását.

Tartózkodó-blokk

A blokkok közösségszervező szigetek („intim találkozóhelyek”). A modulokban a benne tartózkodókat aktivizáló alkotások szerepelnek a művészet minden ágából. A modulok a művelődési ház „előretolt helyőrségei”, az ott működő alkotócsoportok megnyilvánulási helyei, egyben külső kapcsolatteremtési pontjai. A képző- és iparművészeti alkotások megjelenítése mellett helyet biztosítanak a zenének és a táncnak is. Gyakran egyik művészeti ág a másikba konvertálódik át, vagy együtt jelennek meg.

Apáczai Csere János körtér – a fiatalok tere

A meglévő szökőkutat jelenlegi helyén megtartottuk, amely felújított, négyzetes formájával továbbra is szervezi a teret. A szintkülönbséget egy újrastrukturált támfalrendszerrel hidaljuk át, amibe fiatalok számára kedvelt, zeg-zugos, de ugyanakkor átlátható tartózkodóhelyeket terveztünk. Az épület árkádja alatt jelenleg a behajtási engedéllyel rendelkező (15-20 fő) személyek parkolhatnak. Javaslatunk szerint ezt a területet fel kell szabadítani és az épülethez illetve a térhez kapcsolódóan közösségi funkcióval kell

ellátni. A teret a fém és a kő uralja. A kialakításban a xeriscape design elveit alkalmazzuk. Kiemelt szerepet kap a víz megtartása, összegyűjtése. Növényalkalmazásban a szárazságtűrő, melegkedvelő, illetve tágtűrűsű fajokat alkalmazzuk. A háromdimenziós tér erősítésében hangsúlyos szerepet kapnak a futónövények.

Iskolakertek (játékosság és ökológia)

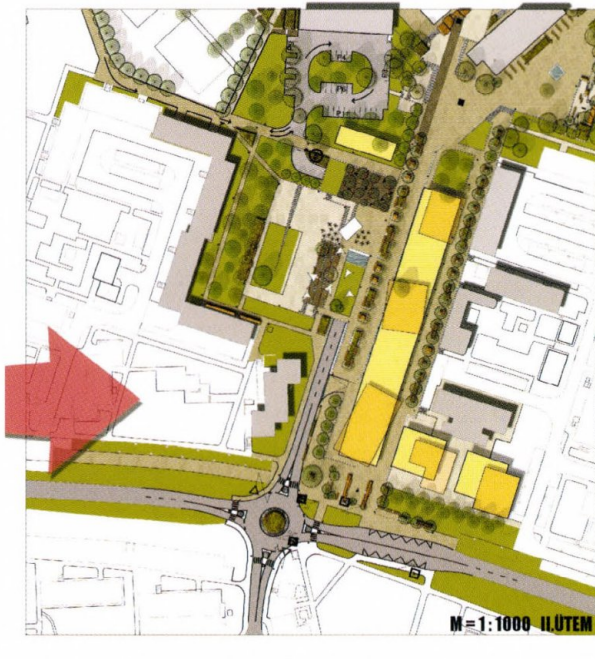
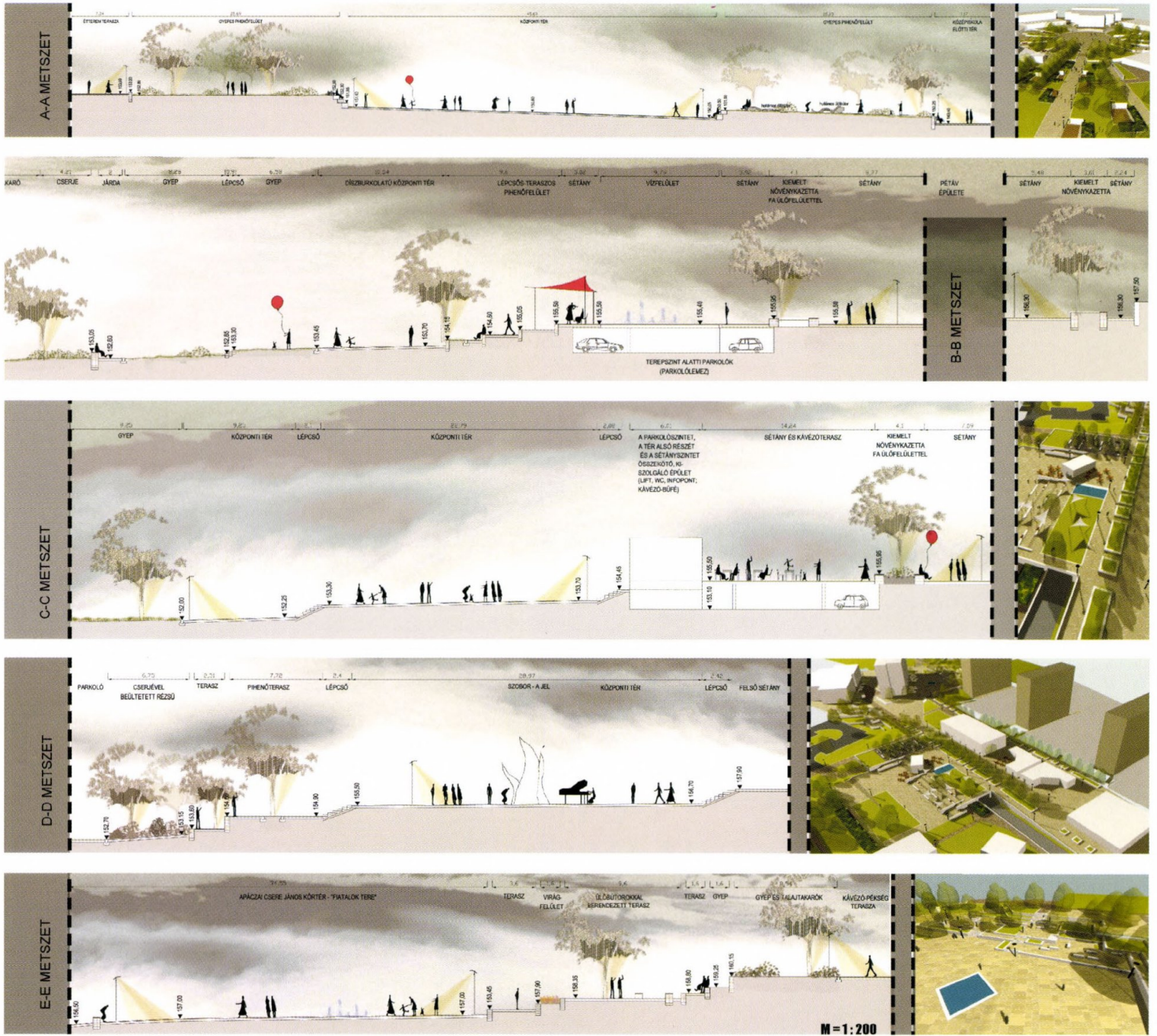
Az iskolákhoz tartozó terek az egyediséget, a gyermeki látásmódot és érzéseket tükröző terek és térelemek a terület többi részétől eltérő karakterű kerteket hoznak létre: határozatlan formák, a „tökéletlenség bája” képez kontrasztot a professzionálisan tervezett terekkel szemben. Egy alapvető váz megépítésével a diákok folytathatnák a saját udvarrészük építését, amit megfelelő program mellett, pedagógus-felügyelettel igen hasznos része lehet a nevelésnek. Különösen az általános iskolák udvarán egy-egy olyan tárgy helyezhető el, amely művészi forma mellett játszoeszköz is lehet.

A jel

A JEL feladata a helyi identitás erősítése. Megtervezésére pályázatot javasolunk kiírni, melyet helyi zsűri bírál el, és aminek során a helyi lakosság is szavazhat. Többfunkciós alkotás, mely művészi kvalitása mellett lehetőséget ad használati szerep ellátására is. Intellektuális és gazdasági jelentősége is lehet. A JEL a terület több pontján, térben és síkban, kicsi és nagy méretben is megjelenik. Logóként, landmarkként is alkalmazható, ezáltal erősíti a helyi kötődést, de jelképpé válva gazdasági hasznót is hoz, a helyi vállalkozásokat is erősíti.

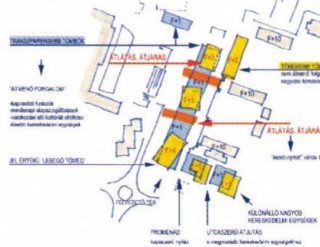
Ajánlások kortárs képzőművészeti alkotások megjelenítésére

- A köztéri bútorok mint műalkotások jelenhetnek meg a tereken
- Játsszókészletek, mint műalkotások /lásd fentebb/
- A pécsi fiatal képzőművészek - hallgatók vagy frissen végzettek - kiállításának lehet a terepe ez a városközpont a Kulturális évad idején. A tervezett tartózkodó-blokkok, de egyéb park-, vagy térrészek is a műalkotások helyei lehetnek.

KÖZLEKEDÉS _ TÁVLATI KONCEPCIÓ

A málygárcsai kedvező elhelyezése érdekében II. ütemben egy körforgalmú csomópont kialakítását javasoljuk a Nagy Irre út - Csorváry utca csatlakozási csomópontjánál. A körforgalmú csomópont előnye, hogy biztosítja a terület minden irányból való kedvező megközelítést, megfelelő kapcsolással rendelkező, a megközelítő járműforgalmat levezetése, legkisebb mértékben a városrész-központ jelölését, csökkenti a nehézséget, segíti a gyaloglók biztonságos áthalását a csomóponton, fenntartja közbizalom kedvezőbb, mint a jelzőlámpás forgalmi csomópont. A körforgalmú csomópontban kedvezően elhelyezhetők a városrész-központ információ jelölései is. Az Mállygárcsai csatlakozás a Nagy Irre út vonalában a buszmegálló térségében a gyaloglók felületét bővíthetők.

ÉPÍTÉSZETI JAVASLATOK

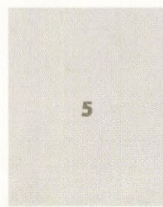
- az első ütemben kialakítandó kerületi városi tér felé a hozzá kapcsolódó mályparkoló feletti promenádi karakterszélő és építészeti minősége megköveteli, hogy a környező magasházak felé egyenes, épített térrel kapcsolatos térrel áramoljon
- a Csorváry utca és a Nagy Irre út - Csorváry utca csatlakozási csomópontjánál a jelzőlámpás csomópontot a közlekedési csomópont helyére a magasházak bevezetésével a közlekedési csomópontot javasoljuk kialakítani, mely építészeti karakterben és műszaki megoldásainak tekintetében is megfelel a XXI. századi igényeknek, az alapszolgáltatások és kiegészítő funkciók mellett kikapcsol, sport és szabadidős tevékenységeknek is helyet adó építtetéssel
- javaslatunkban a kialakítandó térség magasság kapcsolódó létesítmények a térség felé a magasházak között, így az új városi tér sokkal emberközpontúbban alakítható ki
- beépítési javaslatunkban az éppen kialakítandó épület mindkét oldal felé kommunikál, a "promenádi" úttal az épületet egybefüggő F+1 terep a lakóépületek előtt szűkebb térrel, a városi tér esztétikus nyitottság és a lakóközösséghez tartozó emelkedő szinten elhelyezkedő létesítmény között
- a kialakítandó kerületi épületekkel kapcsolatos indítások felé a lakóépületek felé az öltözők
- a parkolási igény az épület alatt megoldható, az első ütemben épülő létesítmény alatti parkolással a környező területek megközelítése, a gazdaság fellendítése és a térség alatt oldandó meg
- a térséghez kapcsolódó szint nagyobb biztonságossága és a felület levő szintek esetleges gátolása kialakítása jó lehetőséget ad érdekében, a lakóközösség és a belső városi tér kialakítására
- az épület tömegalkotásában fontos szerepet játszik a környező lakóépületek elhelyezkedése, mivel azok magasságától fakadóan az ún. "5. homlokzat" is fontos.
- a kialakítandó felületen belül az első szinten lévő lakások kialakítását nem zárjuk ki teljesen a tér felé, lehetővé téve a vizuális kommunikációt a tér felé
- a releváns közlekedési tartozék ütemben a területen a javaslatban szereplő parkolóknál mindeneképpen egy közlekedési alábbi abszorbáló (F+1) építtetéssel el kell választani a kialakítandó kerületi városi tér, így kialakított térrel kedvező lejárati biztosít a térnek, alakítsa az éterem hátsó, gazdaság szomszéd

PÉCS Megyer városrész központi területének és kapcsolódó közterületeinek rendezése

METSZETEK KÖZLEKEDÉS, II- ÜTEM

M = 1:200

5. kép: Vizsgálatok és látványtervek a Garten Stúdió Kft. II. díjas pályaművéből

Közlekedési koncepció

A közterületi átépítésekhez kapcsolódva a felhagyott autóbusz-pályaudvar helyén, kihasználva a meglévő terepadottságokat, egy fedett személygépkocsi parkoló építését javasoljuk. A meglévő körforduló megtartásával a járművek visszafordulása biztosítható. A Nevelési Központ telke körüli gyalogos sétányon az alkalmi járműforgalmat és a megkülönböztetett járművek közlekedését továbbra is fenntartani javasoljuk. Az épületekhez az áruszállítást azonban szigorú időkorlátozás bevezetésével kell biztosítani. A gyalogos sétányon a személygépkocsi-forgalom továbbra is tiltott. A gyalogos sétány nyomvonala mellett kerékpárút kiépítését javasoljuk.

Építészeti javaslatok:

- Az első ütemben kialakításra kerülő városi tér illetve a hozzá kapcsolódó mélyparkoló feletti promenád karakterisztikája és építészeti minősége megkívánja, hogy a környező magasházak felé egységes, épített térfallal képezzünk térbeli átmenetet.
- A Csontváry utca és a Nagy Imre út Uitz Béla utcáig terjedő szakaszán a jelenlegi kusza, léptéktelen, leromlott állapotú épület helyén a magántőke bevonásával szolgáltatóközpontot javasolunk kialakítani, mely építészeti karakterében és műszaki megoldásainak tekintetében is megfelel a XXI. századi igényeknek, az alapszolgáltatások és kereskedelmi funkciók mellett kulturális, sport- és szabadidős tevékenységeknek is helyet adó épülettel.
- Beépítési javaslatunkban az újonnan kialakítandó épület mindkét oldal felé kommunikál, a „promenádban” úsztatva elhelyezett, egybefogott F+1 tömeg a lakóépületek előtt szinte szűrőt képez a városi tér esetleges nyüzsgése és a lakókörnyezethez tartozó emeltes szinten elhelyezkedő térrész között.
- A Nevelési Központoz tartozó étterem mögötti területen a javaslatban szereplő parkolózónát mindenképpen egy közfunkciókkal ellátott alacsonyabb (F+1) épülettömeggel el kell választani a kialakításra kerülő új városi tértől, az így kialakuló térfal kedvező lezárást biztosít a térnek, eltakarva az étterem hátsó, gazdasági traktusát. ©

A 4. SZÁMÚ PÁLYAMŰ BÍRÁLATA

A tervben javasolt térsor értékes, jól kidolgozott gondolat. A déli oldalon a gyalogos és járműközeledés elválasztása a kötöttségek mellett jó megoldást ad. A Csontváry tér alatt kialakított parkoló jó ötlet, de a tervi megoldás az ANK gazdasági kiszolgáltatását nehezkesse teszi. A környűrt használó autós gazdasági megközelítés nem elfogadható. A Csontváry tér keleti oldalára tervezett kettős gyalogos tengely megfelelően hangsúlyos és jól kapcsolja hozzá a kollégium közötti áttervezett köztereket.

A tervben indokolatlanul erős új kompozíciós elemeket alkalmaz. Az ANK-t észak felé jól nyitja meg, de hangsúlyos tengelyének lezárása megoldatlan. Erősen hangsúlyozza a civil környezet szerepét (egy intézmény mentorálásával, ami az ANK) a fenntarthatóság biztosításában. Kiemelten hangsúlyt fektet a közösségi információk megjelenítésére és a terület beazonosíthatóságára a JEL alkalmazásával. Az egyedi utcabútorok tervezésébe bevonná a helyi kreatív ipar szereplőit, ami összhangban az EKF egyik fő céljával. Preventív beavatkozásnak tekinti a tervezett beruházást, amivel megállíthatja a városrész szlömösödését. Erőteljesen reagál a mozgásigény kielégítésére, ezt hangsúlyozza az északi park tervezett kialakítása is. Ugyanakkor nem dolgozta ki a külső karéj funkcióját és nem adott választ annak kialakítására.

Javaslatok a környezeti adottságok igen alapos, részletes helyzetfelmérésére és állapotértékelésére alaposítottak. Részletes javaslatokat ad berendezési tárgyakra és képzőművészeti alkotások elhelyezésére. Kellően figyelembe veszi a sajátos terepadottságokat és részletes javaslatokat ad a növényzet felújítására. Jó javaslatot ad az ANK belső terének időszakos zárhatóságára. Műleírása igen alapos, a környezetrendezés minden fontos elemére kiterjed. A tervet részletes költségbeccsléssel támasztja alá. Kiemeli a felújítás utáni gondozás, karbantartás szükségességét.

A bírálóbizottság a pályaművet I. díjban részesítette. ©

A 3. PÁLYAMŰ MŰSZAKI LEÍRÁSA

(GARTEN STÚDIÓ KFT., STEFFLER ISTVÁN)

Célkitűzések, koncepció

Pécs 2010-ben Európa Kulturális Fővárosává alakul, mely programsorozat nem csak a belvárosi részeket érinti, ezért a kívánalmaknak megfelelően három kijelölt centrum is megújításra kerül. Ezek közül az egyik Megyer városrész központja, mely a jelenlegi tervezési feladat tárgyát képezi. A megfogalmazott 4 fő cél:

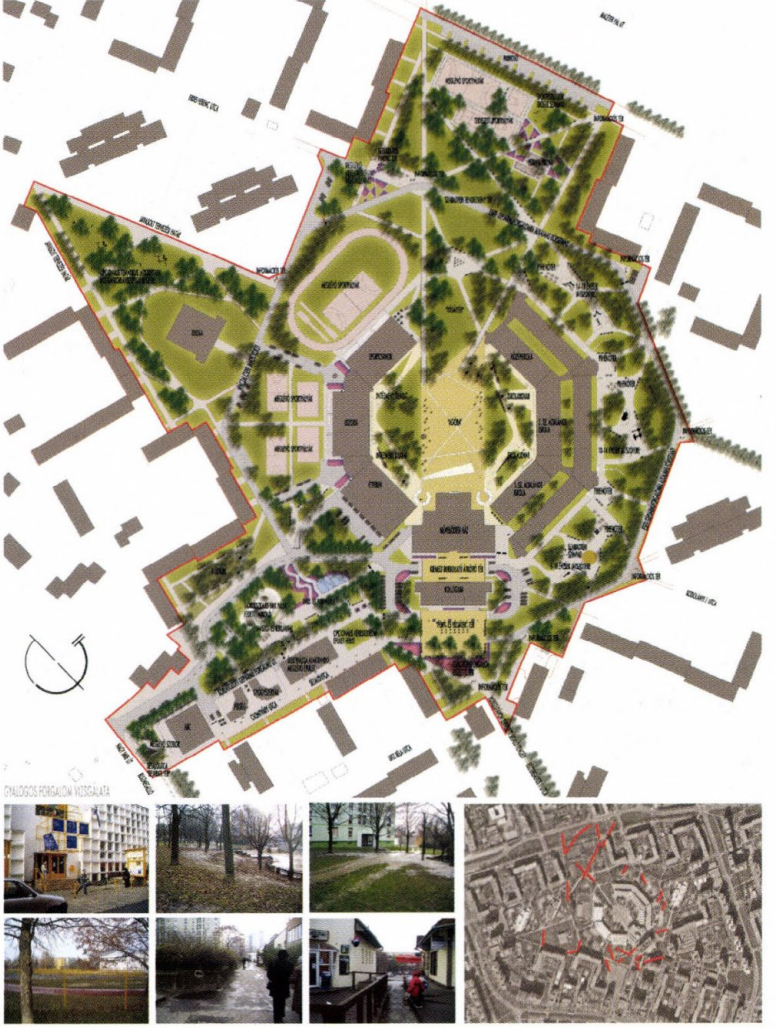
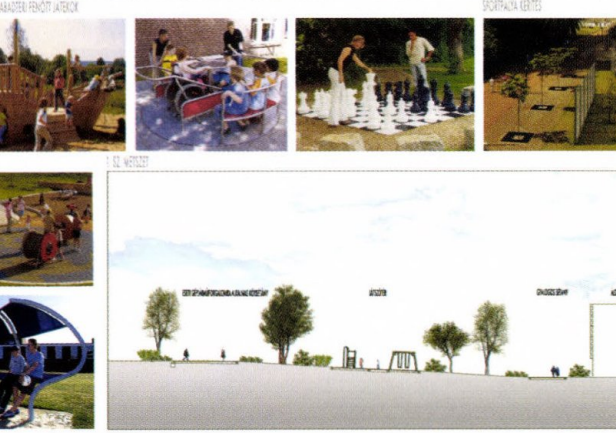
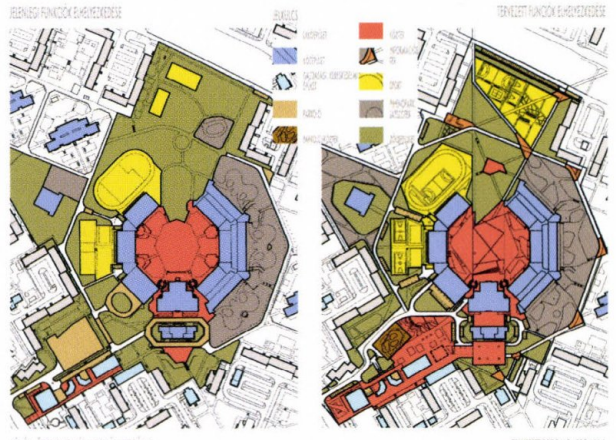
- Közösségépítés – kulturális élet fejlődése
- Városias jelleg erősítése
- Egyedi városépítészeti karakter megőrzése és minőségi javítása
- Turisztikai és gazdasági fejlődés

Ezen kívül további lényegesnek tartott szempontokat is megfogalmaztunk:

- Hátrányos társadalmi helyzetben (fogyatékkal élők) ill. kisebbségben lévő közösségek (városi szubkultúrák) integrálásának lehetőségét biztosító térszerkezet
- Meglévő kedvező adottságok kihasználása, erősítése
- Magáneros beruházásokra területek kijelölése
- Rövid távon (2010) és hosszú távon is jól működő kialakítás
- Ütemezhetőség

A tervezés során a területnek azt az adottságát, hogy széles spektrumban nyújt használati lehetőségeket, szerettük volna tovább erősíteni, a meglévő funkciókat egyértelművé tenni. Legjellegzetesebb tulajdonsága a területnek, hogy szerkezetéből adódóan a gépkocsiforgalmat erősen korlátozza, így megfelelő, sőt városi viszonylatokban kiemelkedően tág lehetőséget biztosít a gyalogos és kerékpáros közlekedés lehetőségeinek a kialakítására. Ez olyan egyedi jelleg, mely mindenképpen kiemelésre érdemes. Vannak azonban problémás pontjai, éppen azokon a részekben, ahol a gépkocsi és gyalogos forgalom keresztezi egymást.

Jelenlegi állapotok szerint az Esztergályos János utca sétáló-tengelye végpontja a tervezési területbe tartozó Apáczai Csere János körtér, mely azonban jóval mélyebb szinten van, így innen csak

lépcsősoron keresztül közelíthető meg. Erre a tengelyre szinte merőlegesen kapcsolódik a Csontváry utca sétáló-tengelye, a kettő között azonban nincsen közvetlen, akadálymentes kiépített burkolat. Ez a hiány jól látható a gyalogos kitaposásokon, átcsapásokon is. Ennek megoldása központi kérdés véleményünk szerint. Ezért a "Fény- és vízjáték tér" feletti térszínen, az Esztergályos János utca végén gyalogosforgalom-elosztó tér, és egyben információs tér kialakítását terveztük. Innen a kereskedelmi egységek felé 4,5 m széles átlós átkötő burkolatot terveztünk, enyhe hosszlejtéssel, virágzó kiültetéssel kísérve. A körsétányra pedig szintén akadálymentesen lehet innen lejutni, a meglévő burkolat kiszélesítésével akár gépkocsival is, célforgalom esetén.

Másik nagyon lényeges probléma, hogy a Csontváry utca sétáló-tengelye most a legszélesebb részén is 7 m széles, több kereskedelmi és szolgáltató egység bejárata nyílik ide. Ez a meglévő gyalogos igénybevétel nézve túlságosan keskeny. A későbbiekben várható forgalomnövekedést (újabb fejlesztések) már nem bírja el ez a keresztmetszet. Ezért a keleti oldalon lévő támfalakat a meglévő épület síkig javasoljuk visszahúzni (ez az amúgy is nagyon rossz állapotú lépcsők átépítését vonja maga után), ezzel további 3 méterrel lehet szélesíteni a tengelyt. Ugyanezen a problémakörön belül született meg az egyik leglényegesebb koncepcionális javaslatunk. A terepbejárás során elhangzott, hogy a sétálóutcánál lévő PÉTÁV épület funkcióváltására javaslatokat várnak. Erre alapozva javasoljuk (látványrajzokon látható módon) az épület kubusát megtartva olyan átalakítását, hogy az alsó szintet 2-3 ponton kinyitva átjárhatóvá kell tenni. Ezzel nem kikerülendő, hanem egy diffúz, áteresztő test lesz az épület tömege. Az átalakítás során kisebb magán üzlethelyiségeket lehetne kialakítani, ezzel tulajdonképpen „Üzletház” nyílhatna a tengelyen, mely egyben a "Dísz- és pihenőtér" felé is azonos rangú kapcsolattal lenne. A sétáló-tengely így tulajdonképpen szerves része lenne a "Dísz- és pihenőtér" -nek, melyet az átjáróház jelleg és az egységes díszburkolat tovább erősítene. Ezzel az itt meglévő és generálódó gyalogos forgalom nemcsak egy szűk „csatornán” tudna lebonyolódni, hanem egy tulajdonképpen 50-55 m széles térrendszeren, alternatív útvonalakat kínálva az áthaladóknak. Ez a kialakítás azonban

megkívánja a meglévő gépkocsiforgalom átalakítását, melyet az egyes tablón látható módon kívánunk megoldani és a későbbiekben részletezünk.

További kapcsolati hiányosság, hogy az északra lévő Diana téri piac felé, mely szintén fontos célpont, csak kerülő útvonalak vezetnek, pedig a gyalogos kitaposások egyértelműen jelzik, hogy létezik egy sokkal egyértelműbb vonalvezetés is. Ezt mi egy egyenes, 3,5 m széles átlós tengellyel javasoljuk megoldani, melyre további funkciókat fűztünk fel. A tengely továbbvezethető a Maléter Pál úti megállóhelyig is, mely szintén jelentős gyalogosforgalmat generál.

Térrendszer

A teljes tervezési területen (kiegészítve a javasolt zöldfelületi egységgel) védett, átmenő forgalomtól elzárt városi térrendszer kialakítását terveztük, mely szerkezetében jól átlátható, így a használók fejében könnyen kialakítható egy mentális térkép a területről. Ez olyan emocionális többletet jelen, mely felfokozza egy területhez való ragaszkodást, a ragaszkodás pedig odafigyelést, megbecsülést von maga után, ezzel biztosítva a fejlesztések hosszútávon való fennmaradását. A megjegyezhetőség emblematikus pontokat, szerkezeti egyértelműséget, funkcionális alázatot kíván. Ennek jegyében három nagy egységet alakítottunk ki, melyek határait a burkolatváltásokkal, berendezési tárgyakkal illetve a növényalkalmazás jellegének a megváltozásával jeleztük.

1. "Kultúr tengely"
2. "Kereskedelmi tengely"
3. „Pihenőzóna"

3. SZÁMÚ PÁLYAMŰ BÍRÁLATA

Részletes funkcionális vizsgálat eredményeként alakítja ki koncepcióját, amelyben kiemelt szerep jut a közlekedésnek. A pályamű nagymértékben figyelembe veszi a lakossági felmérés eredményét. Egységes koncepciót dolgozott ki a környezetrendezésre, a terv sok kertalakítási és funkcionális ötletet ad. A vízarchitektúra fejlesztését szolgálja a fény és vízjáték tér ötlete, annak területfoglalása azonban az adott helyen eltúlzott. Heylesen sok talajtakaró cserjét tervez. Jó javaslatokat ad az iskola melletti kertek felújítására, valamint a zöldfelületek berendezésére. A térszín alatti parkoló fölé tervezett játszó-sportkert javaslata vitatható. A szakiskola melletti kertrészleteket is bekapcsolja a tervezési terület zöldfelületi rendszerébe.

A déli oldali gyalogosforgalmat a meglévő gyalogos tengelyen hagyja, de maximálisan kiszélesíti. Jó ötlet a PÉTÁV épület földszinti áttörésével a gyalogos tengely összeköttetésének sűrítése az új köztér felé. A Csontváry tér funkcionális tagolása alapvetően jó, de a BMX és gördeszkapálya, valamint a merev elválasztás-ként jelentkező mázófal nem erre a térre való. A faltól-falig burkolt gyalogos-sétány vonalától nyugat felé fokozatosan lazul a téralakítás a dísz- és pihenőtér geometrikus elemein és az amorf felületképzésű kerten át a közparkig. Az ANK és kapcsolódó tereinek egységes térsorként azonos jellegű kezelése szép megoldás. Kedvező, hogy az agóránál nem erőlteti a centrális jelleget, jó arányú, rendezvényteret és az épületkaréjok előtt intímabb zöldfelületeket biztosítva.

A közparkra sok ötletes funkciót helyez, de a sűrű gyalogos úthálózat nagyon merev vonalvezetésű.

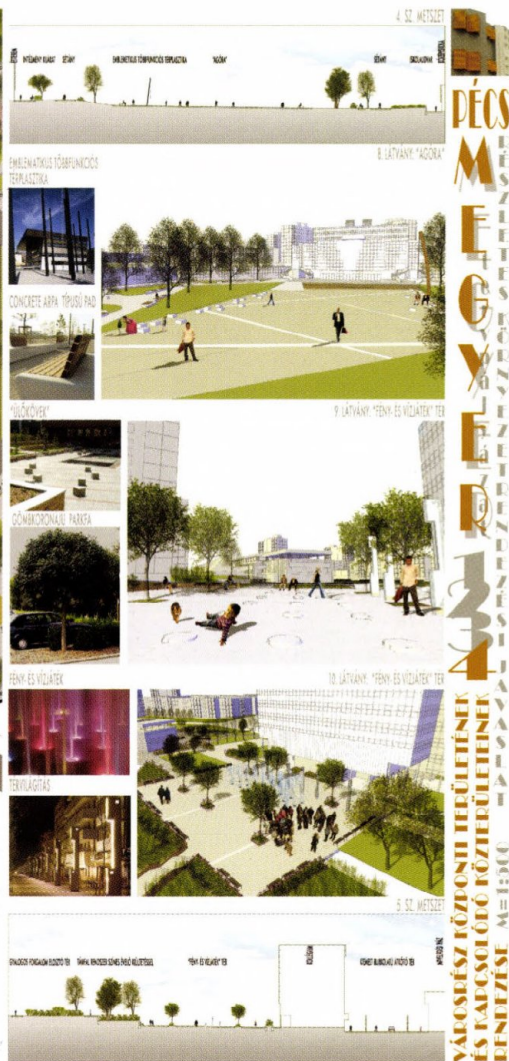
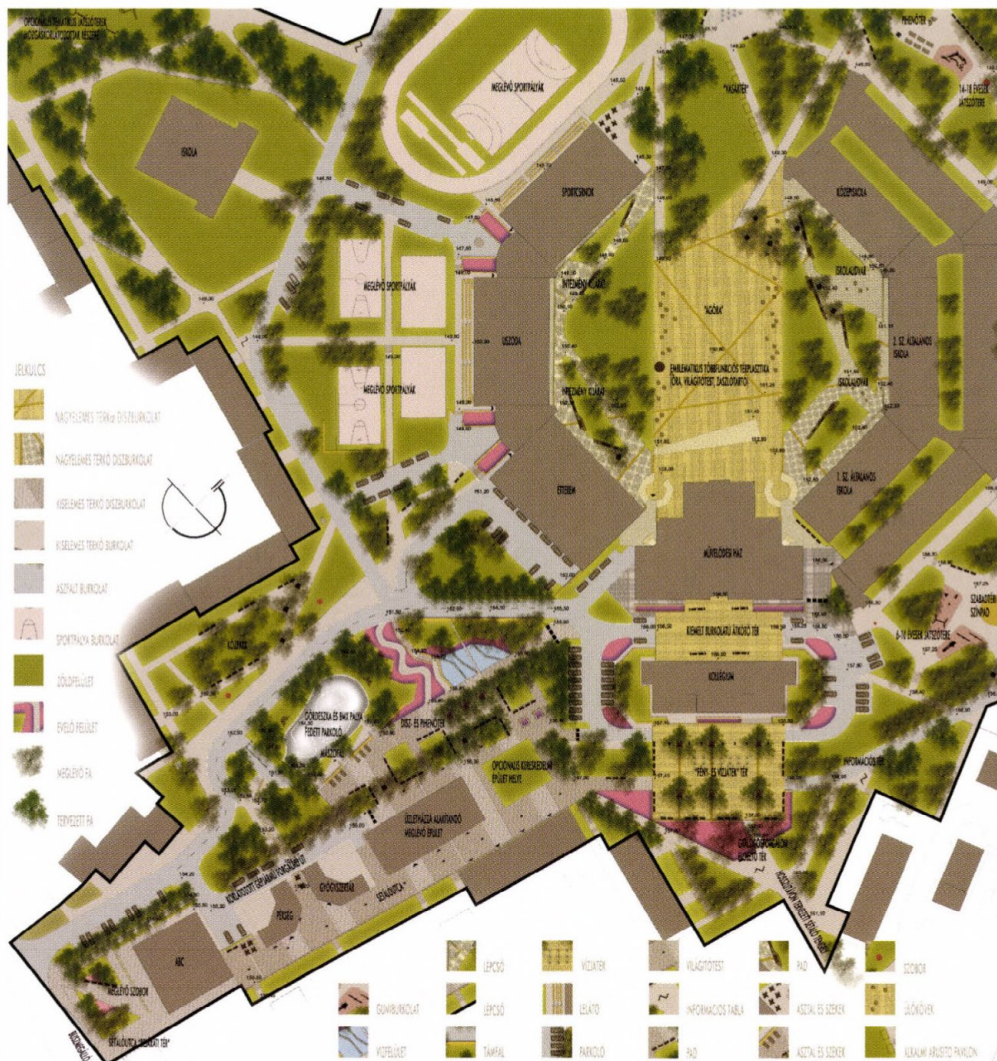
A jelenlegi használatot figyelembe véve hangsúlyos szerepet szán a közösségi funkciók megjelenítésének. A generációs játszótér a helyi környezet sajátosságaira épít, választ ad a terv az akadálymentesítés kérdésére. Az agóra funkciója jól definiált.

A Bíráló Bizottság a pályaművet II. díjban részesítette.

6

7

6. kép: Látványterv a Garten Stúdió Kft. II. díjas pályaművéből
7. kép: Helyszínrajz és látványtervek a Garten Stúdió Kft. II. díjas pályaművéből

A BÍRÁLÓBIZOTTSÁG ÖSSZETÉTELE

Bírálóbizottság elnöke
 Hübner Máttyás DLA Ybl díjas építész

Bírálóbizottsági tagok
 Gonda Tibor, társelnök, Pécs Megyei Jogú Város alpolgármestere
 Bagoly Attila, szakmai titkár,
 Pécs Megyei Jogú Város főépítésze
 Benkő Melinda PhD, az NFÜ delegáltja
 Szokolai Zsolt, a DDRFÜ delegáltja, tervezési csoportvezető
 Dr. Csima Péter, a Magyar Építész Kamara delegáltja
 Lugosi Ágnes, a Dél-Dunántúli Építészakadémia delegáltja
 Böszörményi Krisztina, az OKM delegáltja
 Gömör János, Pécsi Tudományegyetem

Bírálóbizottsági póttag
 Bőjte Tibor

Bíráló Bizottság szakértői
 Dr. Illés Judit, jogi szakértő, hivatalos közbeszerzési tanácsadó
 Dr. Schmidt József, önkormányzati képviselő
 Hódosi Vera, önkormányzati képviselő

Sarkadi Gábor, önkormányzati képviselő
 Majdik Miklós, önkormányzati képviselő
 Turi Katalin, az ANK igazgatója

Megfigyelő
 Európai Közbeszerzési Koordinációs Egység delegáltja

Nemzeti Fejlesztési Ügynökség delegáltja
 Farkas László, Pécs2010 Menedzsment Központ Kht.
 Sztanic Gábor, Pécs2010 Menedzsment Központ Kht.
 Európa Kulturális Fővárosa - Pécs, 2010

A tervpályázat lebonyolítási időrendje
 Tervpályázat meghirdetése: 2007. október 12.
 Kiírás árusításának kezdete: 2007. október 12.
 Kiírás árusításának vége: 2008. január 16. 12.00
 Helyszíni szemle időpontja:
 2007. november 05. 11.00
 Kérdések postára adásának határideje:
 2007. november 12. 24.00
 Kérdésekre adott válaszok határideje:
 2007. november 28.
 Pályaművek postára adásának határideje:
 2008. január 16. 24.00

Pályázat eredményének kihirdetése, a díjak átadása:
 2008. február 08.
 Pályaművek nyilvános bemutatása:
 2008. március 09 -ig
 Díjazásban nem részesült pályaművek visszaadása:
 2008. április 08-ig

A pályamunkák díjazása
 A pályaművek díjazására és megvételére bruttó 5 000 000.- Ft áll rendelkezésre.
 A díj legnagyobb összege: bruttó 1 500 e Ft.
 A díj legkisebb összege: bruttó 500 e Ft.

PÉCS VÁROS KÖZPONTJÁNAK MEGÚJÍTÁSA

A TERVEZÉSI TERÜLET A TÖRTÉNELMI BELVÁROS TELJES ÉSZAK-DÉLI TENGELE A RÁKÓCZI ÚT ÉS AZ ARADI VÉRTANÚK ÚTJA KÖZÖTT. AZ ÍGY MEGÚJULÓ TERÜLET SEGÍTSÉGÉVEL A TÖRTÉNELMI BELVÁROS DÉLI HATÁRÁTÓL (KOSSUTH TÉR) AZ ÉSZAK-NYUGATI HATÁRÁIG (VILÁGÖRÖKSÉGI ZÓNA ÉS „MÚZEUM UTCA”) EGY KITERJEDT, MEGÚJULT KÖZTERÜLETI HÁLÓZAT JÖHET LÉTRE.

A HELYSZÍN JELENLEGI ÁLLAPOTÁNAK BEMUTATÁSA

A helyszín adottságai

A Széchenyi tér a város jelképe, szíve, közigazgatási, idegenforgalmi központja. A legkedveltebb szabadtéri rendezvény-helyszín, szinte minden hétvégén zajlik valamilyen esemény itt: hangverseny, fesztivál, vásár, verseny, vagy tüntetés, de ezek nélkül is mindig forgalmas hely, a fő gyalogutak fókuszaként a városlakók találkozóhelye, a turista-útvonalak kiinduló- és érkezési pontja. A tér kapcsolja össze a világörökségi területet és a „Múzeum utcát” a belváros más

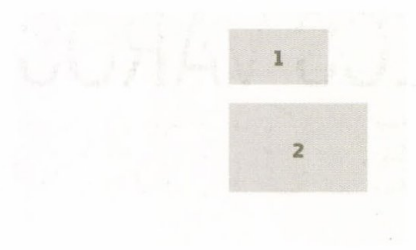
turisztikai területeivel, a Király utcán keresztül a majdani EKF városrészrel és a Zsolnay Kulturális Negyeddel.

A középkorban még két kisebb tér a török hódoltság pusztításai után nyerte el megközelítőleg mai nagyságát. Az egykori piactér mai térfalai a 20. század elején véglegesedtek. Ekkor még az egyenletesen lejtő, csaknem teljesen rendezetlen felszínt ferdén átszelte a Kaposvári-forrásból eredő kis vízfolyás, és két díszes kút biztosította a környék jó ivóvizét.

A piac megszűntekor merült fel először a tér

modernizálásának igénye, amely végül Körmeny Nándor tervei alapján valósult meg 1932-ben.

A korszellemet tükrözően a gépjárműforgalmat a tér mindkét oldalán leválasztották, a nagy kiterjedésű teret - az architektúrát követő - jó arányú térrészekre osztották. Teraszosítással a középső részt kisebb lejtéssel használhatóbbá, a szint süllyesztésével zárttá tették, és itt, a Szentháromság-szobrot hangsúlyosan kiemelve hoztak létre egy városi díszteret. Mindenhol helyi anyagokat alkalmaztak, felhasználva a tér átépítésével egy időben felszámolt balokányi temető sírköveit is a belső térrész burkolására. Több, a korra jellemző műalkotást komponáltak

1. kép: A Széchenyi tér az 1930-as évek elején, a Körmendy-féle átépítések előtt (FORRÁS: TERVPÁLYÁZATI KIÍRÁS)

2. kép: A Széchenyi tér és a Városháza az 1980-as években (FORRÁS: TERVPÁLYÁZATI KIÍRÁS)

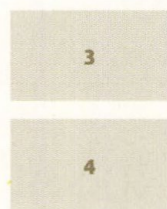
egységbe a téralakítással, mint a szerb megszállás alóli felszabadulás örökmécsesét, és a két pécsi honvédezred emlékművét.

1956-ban állították fel Pátzay Pál jelképpé vált Hunyadi-sobrát a közép-ső térrész dél-keleti sarkában a nándorfehérvári diadal 500. évfordulójára. Azóta fontos találkozási, helymeghatározási pont lett a városlakók számára, fogalomává vált a „ló fara alatt” kifejezés. A téren helyezkednek el a város legfontosabb közintézményei: a Városháza, a Megyeháza és a Városi Bíróság mellett többek között a Régészeti Múzeum, a Nagy Lajos Gimnázium, a Művészetek Háza és a Nádor Szálloda. Lakások jelenleg csak a

tér alsó szélén álló két épület emeletén vannak. A téren az átmenő forgalom csak a taxik és buszok számára engedélyezett, de a behajtás és a parkolás korlátozás nélküli. Az elválasztott rendszerű útfelületeken, és a dzsámi előtt fizető-parkolókat üzemeltetnek. Az átépítés legfontosabb kérdése a közlekedési rendszer átalakítása. A Király utcán és a Ferencesek utcáján kívül a Széchenyi tér teljes területén és az Irgalmasok utcájában is a gyalogos valamint a kerékpáros forgalom lesz elsődleges. Megszűnik a megállás és a parkolás, álló járművek csak időszakosan, az engedélyezett kiszolgálás idejéig tartózkodhatnak a területen. Az üzletek árufeltöltése várhatóan a

reggeli és az esti órákra lesz korlátozva. A gépkocsik elhelyezésére 2010-re csaknem 300 férőhellyel megnyílik a Kossuth téri mélygarázs.

A zöldfelületek is elavultak, a pihenőtéren a kisebb cserjék mellett egygyári kiültetések a jellemzők, a dzsámi körül előregedett cserjeállomány van. A Városházával szembeni díszkertben az erőteljes gömbkőrisek árnyékában nehezen kezelhető a díszkert, a felső térrész épületei előtt húzódo faszor egyes egyedei előregedtek. ©

3-4. kép:

A Széchenyi tér terve az 573 Kft. győztes pályaművéből

TERVEZÉSI FELADAT

A tervpályázat célja a műemléki védettségű, városfallal körbevett történeti városközpont egykori északi és déli kapuja közötti közlekedési tengely – a Hunyadi út a Megye közze, a Széchenyi tér és az Irgalmasok utcája – közterületeinek teljes megújítása, valamint a 21. század kihívásainak megfelelő átalakítása. Legfontosabb szempontok: a gépjármű-forgalom minimalizálása, a gyalogos és kerékpáros forgalom célszerű, biztonságos és akadálymentes vezetése; a tereken kisebb és nagyobb rendezvények megtartására, pihenésre, nézelődésre, szórakozásra, művelődésre – a városi élet minden régi és új formájára – alkalmas felületek biztosítása; az állandó és az ideiglenes vendéglátó, kereskedelmi és egyéb funkciók elhelyezésére alkalmas területek kijelölése.

A kiíró megoldást vár a főtér komplex újrafogalmazására, a műemléki védettség és a meglévő értékek tiszteletben tartásával, az építészet, táj- kert- és fényépítészet, szobrászat, grafika és minden egyéb új műfaj legújabb eredményeinek egységben kezelt, hatásos, de nem öncélú felhasználásával. A pályázóktól kérjük, hogy minden tervezett burkolat legyen korszerű, esztétikus, időálló és javítható; a növényzetben szegény területen legyen elegendő, a városi körülményeket jól bíró, könnyen fenntartható és nem tájidegen egyedekből álló aktív zöldfelület; a forró, száraz nyarakat enyhítendő kerüljön vissza a víz a térre, ügyelve a téli megjelenés problémáira is; a használhatóságot biztosítsa megfelelő számú és minőségű utcabútor és egyéb berendezési tárgy.

Továbbá gondoljanak a pályázók arra, hogy 2010-ben Pécsnek Európa Kulturális Fővárosaként ez a tér lesz a jelképe, de utána is elődjéhez hasonlóan legalább 70 évig használhatónak kell maradnia. Kívánatos, hogy a lefektetett alapelveket a belváros későbbi köztérfelújításainál is lehessen alkalmazni. 'A pécsi közterek és parkok újjáélesztése' megnevezésű EKF projekt finanszírozása Európai Unió forrásból történik, a jelen tervpályázatban lehatárolt területre és a kapcsolódó Kosuth térré bruttó 2 milliárd Ft előirányzott.

Cél, hogy a tér szélén lévő kávézók, éttermek minél nagyobb mértékben kitelepülhessenek a térre időszakos és állandó jelleggel, figyelembe véve a különböző évszakokhoz kapcsolódó lehetőségeket. Cél az is, hogy a tér újra a közösségé lehessen, megteljen fiatalokkal, családokkal, az emberek szívesen töltsék el itt szabadidejüket.

Az épületek kiszolgálását és a megkülönböztetett járművek mozgását biztosító felületeket úgy kell kialakítani, hogy azok mentők, tűzoltók, buszok stb. közlekedésére is alkalmasak legyenek. A Városháza és a Megyeháza épülete előtt biztosítani kell a reprezentatív, alkalmi megállás lehetőségét 3-5 db gépjármű számára. A tér körül lévő támfal és a térfelszín kellő

érzékenységgel és a történelmi hagyományokat figyelembe véve áttervezhető, átalakítható, ha ez indokolt és értéket teremt ezáltal a pályázó.

A gyalogosforgalom akadálymentesítése követelmény. A gyalogosok és kerékpárosok biztonságos együtt közlekedése megoldandó. A rendezvények, az ideiglenes és az állandó árusító-, vendéglátóhelyek kiszolgálására a közműcsatlakozások módját meg kell határozni, formájukat meg kell oldani. A téren található műalkotások, szakrális és kegyeleti elemek tiszteletben tartandók, a téren megtartásuk kötelező. Esetleges áthelyezésük, átalakításuk, más környezetbe ágyazásuk csak alapos indoklással történhet, ennek indoklása a műleírásban kötelező.

BÍRÁLATI SZEMPONTOK

- A város győztes EKF pályázatában megfogalmazott köztérátalakítási, átértelmezési vízió minél magasabb szintű megvalósítása,
- A belváros történelmileg kialakult hangulatának, karakterének megőrzése, erősítése, illetve annak hiteles tovább építése,
- A Széchenyi tér esetén a használhatóság javítása és a hosszú távú időállóság kiemelt szempont,
- Az Irgalmasok utcája esetén a forgalmi felületek optimális meghatározása, a tömegközlekedés és a gyalogosforgalom összehangolásának meghatározása,
- Az építészet, a kerttervezés és a társművészetek együttkezelése, a művészi téralakítás;
- A koncepció és az alkalmazott eszközök célja és minősége, valamint a beavatkozástól várható hatások, utóélet mibenléte,
- A terület adottságainak minél jobb kihasználása,
- A környezethez illő utcabútorok, térelemek kialakítása,
- Megvalósíthatóság a tervezett keretösszegeből,
- Innovativitás megjelenése, 21. század adottságainak alkalmazása, kihasználása és hozzáillesztése a történelmi környezethez,
- Közösségi és közcélú üzenetek, funkciók megjelenítésének módja (piktogramok, táblarendszer, innovatív módszerek).

ÖSSZEFOGLALÓ ÉRTÉKELÉS, A BÍRÁLÓ-BIZOTTSÁG AJÁNLÁSAI

A megadott határidőig összesen 21 db pályamű érkezett be a lebonyolító székhelyére.

A bírálóbizottság a bírálat során a tervpályázati kiírásban rögzített bírálati szempontok érvényesítését vizsgálta és a továbbtervezés során is ezek, immár maradéktalan teljesítését javasolja számon kérni az engedélyezési és a tender terv készítőjétől. Konkrétan az alábbiak fontosak a város központi teresedéseinek és főterének korszerűsítésénél:

A ma még nem pontosítható 20, 30, 40 év elteltével kialakuló használati igényeknek való megfelelés, ami a tér rugalmas, többféle használhatóságának biztosítását jelenti. Ennek érdekében stabil telepített létesítmények a kiírásban szereplő pár pavilon érzékeny elhelyezésén túl a téren nem telepíthetőek.

A tér történetileg kialakult karakterének megőrzése, ami nem teszi lehetővé a tér geometriájának jelentős átalakítását, a térsíkok jelentős átformálását, a téren vagy a tér alatt támfalas megnyitását, új építmények telepítését. Ugyanakkor igény a tér átláthatóságának biztosítása, a jelenleg túltagolt térrészek összekapcsolása.

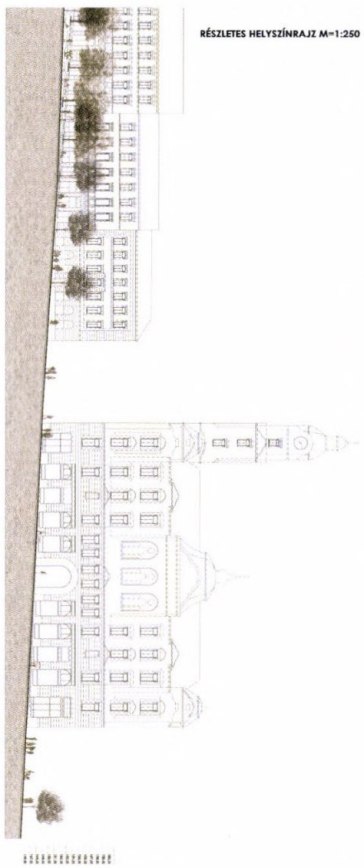
Meg kell oldani a kiírásnak azt a követelményét, hogy a vendéglátóhelyek kitelepülése biztosítható legyen, s kapcsolódjon a belső térrész mindkét oldali nyitottságához.

A téralakítás korszerűsítése, használati többsíkúsága a középső térrész két oldalán fásítást igényel, ügyelve a ki- és átlátások biztosítására. Így az átláthatóság biztosítása miatt a Városháza elé nem tanácsos facsoportok telepítése.

A mediterrán hangulatú téren feltétlen igény vizek telepítése, a tér funkcionális felületeinek megbontása nélkül. Markáns, új, narratív képzőművészeti elemek nem kívánatosak.

A pályamunkák általában nem pontosították a tervezett térsíkok magassági helyzetét, lejtésviszonyait. A továbbtervezés során kiemelt

RÉSZLETES HELYSZÍNRAJZ M=1:250

figyelmet kell fordítani a tereplejtések korrekt kezelésére. Célszerű a dzsámi előterének és támfalainak, valamint a középső térrész jelenlegi magassági viszonyainak megtartása, a déli oldali lépcsőzéssel együtt, de ennek helyzete természetesen változtatható.

A térről jelenleg hiányzó vízfelület létrehozása alapvető követelmény. Ezt természetesen több módon lehet teljesíteni, de a bírálóbizottság a tereplejtések figyelembevételével támogatja kaszkád telepítését, tekintettel ennek a formának pécsi hagyományaira. A kaszkád nem zárhatja le azonban a teret sem keleti, sem nyugati oldalán, nem sértheti a kiírásban is rögzített átjárhatóság követelményét. Kívánatos lenne a víz történeti alkalmazásának megjelenítése is.

A bírálóbizottság javasolja, hogy az utcabútorok legalább a történeti belváros egészére nézve egységesítve legyenek a Széchenyi térre elfogadott modellek használatával. Vonatkozik ez a mikroarchitektúrára, az információs rendszerekre, a közvilágításra, ahol a falikarok esetében a már meglévő használt formák továbbéltetését is jelenti.

A bírálóbizottság fontosnak tartja az I. Világháborús emlékművek méltó elhelyezését, a Szentháromság-szobor eredeti kerítésének visszaállítását, s javasolja a Szent Bertalan templom burkolatban való jelölését, valamint a dzsámi melletti meglévő zöldfelület megtartását, kreatív megújítását.

Mivel a mezőny legjobb terve sem adott maradéktalanul elfogadható megoldásokat, a bírálóbizottság az I. díjat nem adta ki, de a bírált tervek között a II. díjas pályamunka tartalmazza leginkább a továbbtervezés korrekt lehetőségét. A bírálóbizottságot javasolja a kiírónak, hogy a továbbtervezéssel a II. díjas pályamunka szerzőit bízta meg. ©

VÉGEREDMÉNY

I. díjat a Bíráló Bizottság nem osztott ki.

II. díj: 8. sz. pályamű

s73 Kft.

Vezető tervezők: dr. Balogh Péter István, Mohácsi Sándor

Tervezők: Gyüre Borbála, Hómann János, Kuti Zalán, Pécsi Máté, Pintér Klára Katalin, Radics Mónika, Bognár Emese, Papp Szilvia, Kecskés András

III. díj: 11. sz. pályamű

A+ Építész Stúdió

Vezető tervezők: Kovács-Andor Krisztián DLA,

Tamás Annamária

Munkatársak: Mattyasovszky-Zsolnay Mihály,

Bianki Dániel

Kiemelt megvételben részesült pályamű:

2. sz. pályamű

Lépték-Terv Tájépítész Iroda

Vezető tervező: Szakács Barnabás

Szakági tervező: K. Boda Ilona

Munkatársak: Esztergomi Judit Réka, Komlósné

Hlatky Katalin, Jáger Tünde, Jávari Krisztina,

Szabó Franciska, Fehér Gábor, Tóth Eszter, Sáros-

pataki Máté

13. sz. pályamű

Gettoplan Építész és Belsőépítész Bt.

Vezető tervező: Getto Tamás

Munkatárs: Schunk Tímea

Megvételben részesült pályamű:

6. sz. pályamű

Csatai és Társa Bt.

Vezető tervezők: Ifj. Csaba László

Szakági tervezők: Kovács Péter

Munkatársak: Hoffecker Ákos, Kósa Balázs, Lőke

Ferenc, Németh István, Szalay Mátyás ©

A 8. SORSZÁMÚ PÁLYAMUNKA

MŰSZAKI LEÍRÁSA

(S73 KFT., BALOGH PÉTER ISTVÁN - MOHÁCSI SÁNDOR)

Cél

Olyan városi főtér, fő tér-együttes, amely a városi lét sokszínűségének toleráns befogadófelülete. Olyan köztér, amiben az itt élők és az ide látogatók döntő többsége egyaránt számára kedves személyes kötődési pontokat találni képes. Olyan városi agóra és fórum együttes, amelynek életében az EKF2010 az avatás ünnepe és amelynek utána évtizedekig meg kell felelnie a városi közélet „fő térréval” szemben támasztott elvárásoknak.

Tervezési koncepció

1. Gondolati, tartalmi réteg

Médiaközpontú világunkban a siker azonnal kell. A maradandó kortárs szellemi érték azonban „aznap vagy másnap” csak kemény elemző-gondolkodást követően válik befogadhatóvá. Sokak számára csak a máshol már megszokott, nem egyedi megoldások a könnyen befogadhatóak. Egy EKF főterének azonban egyszerre kell az adott hely és kor társadalmi szövetére és a kortárs művészet szellemi hullámaira (irányzataira) reagálni. Ez tette szükségessé a fizikailag kötöttebb, állandóbb minőségen túl a szabadabb lehetőségeket nyújtó installáció műfajában megjelenő gondolatok életre hívását.

2. Funkcionális réteg

A köztér, közterületek kialakítására alapvető befolyással bíró funkciórétegek:

A sokszínű városi élethez kapcsolódó köztérhasználat befogadásához többfunkciós felület szükséges. Egy városnak rendelkeznie kell olyan nyílt, terepviszonyaival nem determinált szabadtérrel, amely „tálcaként” sokféle „étkezésletet” képes hordozni.

A közlekedési-forgalmi rendszer minden rétegében (személyes, közösségi) és minden típusában (gyalog, kerékpárral, gépjárművel, busszal, villamossal) más-más igényeket támaszt. A funkciók és igények mátrixa nagyon súlyos konfliktusokat hordozhatnak.

Közművek vezetését biztosító területként nagyrészt csak szakemberek számára látható műszaki-anyagi kényszerpályákat szülnek.

Egy települési köztér-rendszernek egyre inkább felismert alapfunkciója a kialakuló klimatikus viszonyokra való reakció.

3. Műszaki réteg

A teljes terület minden elemének műszaki szempontból magas terhelésnek is ellenálló minősége

alapkövetelmény. A pályázat az alábbi fő műszaki rétegeknek való megfelelésre törekszik:

- A burkolati rendszer teherhordó rétegrendje, kopás- és fagyálló anyagminősége,
- Vízvezetés rendszere mind a felszínen, mind az alatt,
- A köz- és díszvilágítás,
- A rendezvények elektromos ellátása,
- A területen szükséges vízellátás biztosítása,
- A területen keletkező szennyvíz elvezetése.

Széchenyi tér

Felső térrész

A dzsámi, ez az évszázadok során kialakult „épületszobor” története és jelenlegi élete jelentős üzenettel bír Pécssett, félúton Essen és Isztambul között. Az alapvetően a szeretetre és a békére épülő két világvallás élő megbocsátásának és befogadásának fizikai manifesztációja a templom. A dzsámi elemelkedik, így finoman izolálódik a tértől, míg a katolikus templombővítés a tér által körbenőtt, kapcsolata környezetével közvetlen.

Magterület

Itt található a város ősi észak-déli és kelet nyugati főtengelye. Az így tartalmában kiemelkedő tér helyi definíciós pontjai a Szentháromság szobor, a Hunyadi szobor és a Jókai tér felőli utcatorkolat díszkútja. Ezek körül az elemek körül definiál egy második városi réteget a dzsámi, a Városháza tornya az Irgalmasok tornya és a Megyeháza kupolája. A harmadik réteg a táji léptéké, a Mecsek tömbje és a délre feltáruuló táji távlat. Mindhárom réteg egymást erősítő módon pozicionálja a Helyet minden más Pécsi közösségi hely fölé.

A térrész egyszerre három fő feladatának felel meg. Biztosítja a városi reprezentáció terét központi fórumszerűen nyílt terével és a tér minden irányába szabad átjárást biztosító lépcsősoraival. Biztosítja a demokratikus városi közélet megélésének fizikai környezetét, fásított agóráját a térfalak mentén, ahol vendéglő- és kávézóteraszok mellett szabadon használható padok is helyet kaptak.

Burkolati rendszer

A tér két oldalán, a homlokzatok mentén a teljes tervezési területre jellemző andezit burkolat jelenik meg, különböző egyedi „Zsolnay” ill. más, pécsi kötődésű motívummal kiegészítve. A központi tér a maival azonos, nagy lapokból álló vöröshomokkő burkolatot kapott, míg a tér egyéb felületei (lépcsők, támfalak, térplasztikák) kemény mészkőből kerülnek kialakításra.

„A Mecsek lába” térszobor

A térszobor a kortárs térépítészeti „hardver” része, egyszerre lépcső, terasz, lelátó, árnyas pihenő – és műalkotás. Az eredeti lejtést mutató keleti térfal és a bevágott városi díszter közötti nyílást és szintkülönbséget kihasználva, karakterét tekintve mozgalmas, változatos; de ugyanakkor anyagában (keménymészko) egységes felület alakítható ki. Alapterülete 250 m², ez körülbelül 300 fő egyidejű leülését teszi lehetővé. Az árnyékoló fák (természetesen Fraxinus ornus 'Mecsek' fajtából) a térszobor szerves részét képező ültetvényükben kapnak helyet.

A térszobor egyszerre több léptéket képvisel: táji, városépítészeti jelként értelmezve a környező hegyek, dombok sziluettjét látjuk viszont, vagy éppen a Pécs környéki erdők fáinak hatalmas gyökereit. A tér viszonyrendszerében plasztikusan alakított térfal egységes, de mégis változatos határoló felület. Az egyén szintjén alkalmas a pihenésre, meditációra – de egyben a művészi módon megformált felület, a mikrorelief befogadására is. A térszobor „OTÉK-kompatibilis”, a mészko felülete vésetekkel, felület-megmunkálással csúszásmentesíthető, a „nem kívánatos” használatok (pl. gördeszékek, falfirkászok) ellen a nemzetközi gyakorlatból ismert fizikai és vegyi anyagokat lehet bevetni.

Párna-felhők / fényplasztika (Kecskés András)

„És akarok még sok másszínű tintát,
bronzot, ezüstöt, zöldet, aranyat,
és kellene még sok száz és ezer
és kellene még aztán millió:
tréfás-lila, bor-színű, néma-szürke,
szemérmes, szerelmes, rikító,
és kellene szomorú viola”

(Kosztolányi Dezső: Mostan színes tintákról álmodom, részlet)

A fényplasztika a kortárs térépítészeti „szoftver” része. Alapgondolata kiegészíteni a tér elemeit egy, az EKF idejére felállítható installációval, amely az állandóság és biztonság mellett egyszerre hordozza az emberi lét, a kultúra időszakosságát, bizonytalanságát is. Interaktív fényjátékokra épülő, költői kép. Nappal a város egyik jelképeként ismert „öt torony” és három felhő motívumával, este az álmainkat segítő párnák megidézésével. Az installáció így alapvetően két aspektussal rendelkezik, melyek közül az egyik a nappali természetes fényben, a másik az alkonyatkor indítható belső színes, vagy a formákra vetített fényekben mutatkozik meg. Nappal a pozitív-negatív formatalálkozásokkal komponált,

buborékszerű formák felhőkként kapcsolják össze a tornyokat szimbolizáló, égbetörő, fém és műanyag oszlopokat.

A „Párna-felhők / fényplasztika” a tér kiemelt pontján áll, amely határozott, metszett síkokkal válik el a környező felületektől. A ferde síkok vízszintesen „vetődött” mészko lapok sokaságából tevődnek össze, amelyek között víz fakad – éjszaka pedig még halvány fény is kiszűrődik a kőlapok közül. A lecsordogáló vizet vonalmenti folyóka vezet vissza a gépészeti aknába.

A Ferencesek utcája torkolatában egy kortárs anyaghasználatú és megformálású díszkút teremti meg a téri léptékváltás lehetőségét, finoman „belakva” a Széchenyi tér ezen fontos alterét. A többi vízképhez hasonlóan itt is fontos a víz megérintésének, megélésének lehetősége.

A Városháza előtere

Ez a térrész a felvezetés és az átkötés funkciójának kell, hogy megfeleljen. A Városháza előtt a burkolat színes, pontszerű díszveivel azonos rendszerben járás szintbe süllyesztett, ún. „jet-kutak” alkotnak impozáns vízképet úgy, hogy a fűvókákat kikapcsolva a díszburkolat teljes felületén járható, használható. A Városháza előtt egy lépcsős megoldással lehet megfelelő előteret kialakítani, a másik oldalon megóvásra érdemes a ma is megtalálható, fákkal beültetett két kiemelt ágyás.

Hunyadi utca

Funkció:

- Összeköttetés a főtér és az északi várfal kapuja között.
- Osztóvonal és kapocs az északi belváros nyugati és keleti oldala között.

Forgalmi rend:

A négyosztatú, burkolt felület sávjai (nyugatról-keletre):

- Gyalogos
- Szabad gépjárműforgalom dél felé (autó, kerékpár, taxi, potenciálisan busz)
- Korlátozott gépjármű forgalom észak felé (P - Nádor, kerékpár, taxi, potenciálisan busz)

Megye köz

Funkció:

A teret az ősi utcarendszer használati, közlekedési rendszerének egymásba folyó irányai alakították ki. Hangulatát egy nagyméretű fa és egy szolid ivókút meghitté, a főtér mellett „véletlenül” felfedezhetővé teszi. Ideális helyszín vendéglőterasz kialakítására - a közeli Anna udvar

szintársulatának kitelepüléseivel tarkítva.

Forgalmi rend:

A tömb körbejárása csak engedéllyel történhet. Taxik számára az esküvőre érkező reprezentatív parkolás is csak várakozásként kaphat helyet. Az ifjú párt és a násznépet szállító autók számára 5 legális (közlekedési szempontból engedélyezhető) parkolóhely kedvezőtlenül hat vissza a burkolati struktúrára és annak használhatóságára.

Irgalmasok utcája

Funkció:

A Széchenyi tér térrendszerének déli záróeleme. A templom homlokzata előtti Zsolnay-kút valódi, erős jelkép. Kiemelése, környezetének meghittebbé tétele a tér kialakításában kulcsfontosságú. A teret a Széchenyi tér déli részétől a terep adottságait érdemben nem módosító, szőrt állású, alacsony fákból álló zöld „lombfilter” izolálja.

Forgalmi rend:

A Kossuth térig (a mélygarázs lehajtó miatt) teljes mértékben megnyitott a közforgalom előtt. Innen engedéllyel lehet behajtani (buszok, taxik) – az útpálya buszokra méretezett, de ez szándékaink szerint elsősorban a tűzoltók behajtását teszi lehetővé.

Utcabútorok, berendezési tárgyak

Az utcabútorok (padok, hulladékgyűjtők, pollerek) alapvetően alátámasztják a tér karakterét, nem törekszenek önálló jelentés, önálló karakter erőltetett kialakítására. Az aknafedlapok – pontos felmérés és racionalizálás után – „pécsi fedlappal” fedettek.

Növényzet

A tér beállt faállománya kivétel nélkül megőrzésre – és kiegészítésre – érdemes. Ennek elsődleges célja a zöld növénytömeg megadása (az alapsík helyett). A lombkoronaszint árnyékolása nyáron a tér élhetőségét szolgálja. A korszerű térépítészeti elveknek megfelelően relatív alacsony a cserje ill. egyéb növényfelületek mérete a tér alapterületéhez képest.

Burkolatok

A teljes terület burkolatrendszerének alapvetése a tartósság, funkcionalitás, reális beszerezhetőség, kötődés a helyhez és tisztelgés a

Széchenyi tér jelenlegi kialakítása előtt. A gépkocsival is járt (vegyes forgalmú) szakaszok andezitburkolatot kaptak, amely oldalán vágott – így pontosan illeszthető, felületén pattintott – így hagyományos, nem csúszós felületet biztosít. A Széchenyi tér magtere a maival azonos, nagy lapokból álló vörös homokkő burkolatot kapott, míg a tér egyéb felületei (lépcsők, támfalak, térplasztikák) kemény mészkőből kerülnek kialakításra.

Akadálymentesítés

A főter és a kapcsolódó közterületek rendszere teljes körűen akadálymentes, a tér minden pontja kerekesszékekkel, babakocsival megközelíthető. A látásukban korlátozottak tájékozódását, mozgását kontrasztos burkolatok, a köfelületekbe mart vezetősávok és adott esetben hangos jelzések, információk segítik.

Közlekedési rendszer

Az élhető városi tér elérése érdekében a Széchenyi tér tehermentesítése fontos. A teret csak engedéllyel rendelkezők, illetve taxik vehetik igénybe. Az északról várható forgalom a Hunyadi utcán keresztül az egyirányú, de köz számára járható Mária utcán zajlik. A délről érkező gépjárművek a már említett jelenlegi, Munkácsy utca, Perczel utca vonalon haladnak.

Buszközlekedés

A tér környezetének kialakítása a buszközlekedés figyelembevételével történt. Az közlekedési terek méretezése megfelelő a közösségi közlekedés számára, használt anyagminőségek szintén. Ugyanakkor úgy gondoljuk, hogy szükséges a belvárost megkerülő buszforgalmú útvonal kialakítása.

Gyalogos- és kerékpáros közlekedés

A teljes térterület gyalogos-elsőbbiségű – vegyes, kerékpáros használatú, ami lehetővé teszi, hogy a téren ne legyen „külön” kerékpársáv kijelölve, viszont a kerékpárosoknak sebességkorlátozást kell betartaniuk.

Villamos közmű

Jelen állapotában a világítási berendezés vegyes képet mutat, különböző korok műszaki színvonalát hordozza. A szükségnek és feladatának

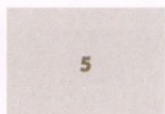
nagyjából megfelel, de esztétikai szempontból kifogásolható. Az energiaellátó hálózat rendszerének megváltozása lehetővé teszi, hogy a közvilágítás oszlopait kifejezetten világítás célú oszlopokra cseréljék. Az átalakításra kerülő téren általános közvilágítás és díszvilágítási rendszereket terveztünk. A lámpák kiválasztásánál a kedvező világítási paraméterek és az energiatakarékosság alapvető szempontja mellett, az oldalról látszó zavaró kápráztatás és a környezet felé elszóródó – a világítás hatékonyságát amúgy is jelentősen csökkentő-fényszennyezés elkerülésére is törekedtünk.

A rendezvények technikai kiszolgálásának színvonalát nagymértékben elősegíti, ha a tér átépítésével párhuzamosan kiépítésre kerül egy térszín alatti elektromos (erős- és gyengeáram, energiaellátás és hangosítás) ellátórendszer, burkolatba rejtett csatlakozási lehetőségekkel. Szintén rendezvények idejére érdemes egy másodlagos, tetőkre rejtett reflektorvilágítási rendszer kiépítésére gondolni, amely segíthetne a középben „lenyomott” fénysűrűségű térnek.

Vízellátás

A 21. század egyik legnagyobb kihívása lesz az ivóvizek megőrzése. Törekedni kell arra, hogy az alkalmazott technika és technológia korszerű módon kezelje a vízhasználat és vízfogyasztás szükségleteit és egyúttal védje az értékes és sérülékeny vízhálózatot. A tervezési területen található valamennyi díszkút a városi vízhálózatra nyomásszabályzó berendezéssel keresztül kapcsolódik. ©

5. kép: Részletek az 573 Kft. győztes pályaművéből

VILÁGÍTÁS

- Közlekedési térszempontú világítás
- Faltűz

Vízszögelt kocsikötői, közlekedési térszempontú világítások és faltűzök amelyek szívesen érvényesülnek a mértékű környezetben.

- LED pontok

Pontozott, átlátszó lényegű átlátszó funkcionális szívesített világítás.

- Vízszintes LED-világítás - Mértékű

A vízszintes fogócsókák hangulatkészítő alkalmazhatók környezetvilágításra. A csatlakozási pontok elhelyezkedése a környezeti hangulatot erősíti.

- Járóközlekedési szívesített világítás

Vízszögelt világítás, amely a közlekedési sávokat, amely a közlekedési sávokat a közlekedési sávok környezetében.

- Homlokzat- és díszvilágítás

Vízszögelt világítás, amely a közlekedési sávokat, amely a közlekedési sávokat a közlekedési sávok környezetében.

A VÍZ MEGJELÉSI FORMÁI

- 1. A térszempontú világítás a közlekedési sávokat, amely a közlekedési sávokat a közlekedési sávok környezetében.
- 2. A vízszintes LED-világítás a közlekedési sávokat, amely a közlekedési sávokat a közlekedési sávok környezetében.
- 3. A vízszintes LED-világítás a közlekedési sávokat, amely a közlekedési sávokat a közlekedési sávok környezetében.
- 4. A vízszintes LED-világítás a közlekedési sávokat, amely a közlekedési sávokat a közlekedési sávok környezetében.
- 5. A vízszintes LED-világítás a közlekedési sávokat, amely a közlekedési sávokat a közlekedési sávok környezetében.
- 6. A vízszintes LED-világítás a közlekedési sávokat, amely a közlekedési sávokat a közlekedési sávok környezetében.

MŰVÉSZETI ALKOTÁSOK

„Fémfelület” - Helyszínteremtés

„Ez a felület még sok másra is alkalmas, például a közlekedési sávokat, amely a közlekedési sávokat a közlekedési sávok környezetében.”

„Közelítő” - Mértékű

A közlekedési sávokat, amely a közlekedési sávokat a közlekedési sávok környezetében.

„A Mécses lába” - Mértékű

A közlekedési sávokat, amely a közlekedési sávokat a közlekedési sávok környezetében.

Berendezések

Fényesítő, padok, árnyékos ülőhelyek, fémvilágítás, energia pontok.

A 8. SZÁMÚ PÁLYAMŰ BÍRÁLATA

A pályamunka megfelelő mélységgel foglalkozik a tervezési terület egészével, megfelelő javaslatot ad a térsor funkcionális berendezésére, közlekedési rendszerére, utal a hangsúlyok kiemelésének jelentőségére, gondolatébresztő térplasztikákat alkalmaz.

Széchenyi tér:

A korlátozott gépkocsiforgalom számára megengedi a tér körüljárhatóságát, szűkített útfelülettel. A Belvárosi Templom hangsúlyának megfelelő kiemelés tervezés, a környező zöldfelület megtartásával. Kiszélesíti, agóra funkcióra alkalmasabbá teszi az alsó térszert a Szentháromság-szobor körül. Hangsúlyosabban tartja meg a teret kettéosztó lépcsősört, míg két oldalt az izgalmas térplasztikák alkalmazásával rendezi be a teret. A nyugati oldalra javasolt vizes plasztika mellett javasolható nagyobb vízfelület kialakítása. A keleti oldal „Mecsek lába” plasztika gondolatisága kiváló alap konkrét képzőművészeti gondolatok kifejtésére. A térszert déli részén megszünteti a lépcsős kiemelés, ez helytelen. Jó a Ferencesek utca tereszetének önállóságának hangsúlyozása térszervező vizes plasztika alkalmazásával.

A javasoltnál kissé nagyobb zöldfelület lenne kívánatos (például a Hunyadi-szobor közelében, a tér

északi részén). Gondoskodni kell a világháborús emlékművek megfelelő elhelyezéséről. A Városháza előtti térszert területfelhasználása és berendezése megfelelő, azonban a lépcsős kiemelés nem támogatható. Az Irgalmasok temploma előtti térszert elfogadható, tovább fejleszandó. A javasolt fák ültetésével a kilátás (rálátás) védelem vizsgálendő.

Az Irgalmasok utcája burkolati rendszere elfogadható, a tömegközlekedés megtartása esetén azonban továbbtervezendő a konkrét közlekedési sáv kijelölése irányába. Különös, de jól megfogalmazott új hangsúly a Boldogság Háza előtti vízfelület. A Megye utca teresedésére adott javaslata alapelemeiben jó, de kielégtelen, továbbfejlesztendő. A Hunyadi út felé eső kis teresedésbe a taxiállomás helyett inkább egy jól odahelyezett szobor illenék.

A Szepesy utca jó, a Hunyadi úton korlátozatlan forgalom miatt elkülönített közút létesítése célszerű. Az egykori kaposvári kapu a burkolatban jelölendő. A közvilágításra tett javaslata továbbfejlesztendő, falikarok esetében a javasolt „Hess” helyett a „Pécs” típus hagyományörzőbb. Javasolt anyaghasználata nagyvonalúan visszafogott választékú.

A pályázat tartalmazza a fák felmérését. A terv a jelenleginél sokkal kevesebb zöldfelületet alakít ki, csak a Városháza előtti zöldfelületnek kegyelmez. A fák

telepítésével néhol akadályozza az átlátásokat, többek között a hossz tengely mentén a Zsolnay kútól nézve. Kedvezőtlen a dzsámi környéki zöldfelületek eltüntetése, mert így a kerítőterasz nem túl szép falazata kap erőteljes hangsúlyt, itt javasoljuk a zöldfelületek visszahozását.

A bírálóbizottság a pályaművet II. díjjal részesítette. ©

Мирознамательни архитектурни комплекси (различни стилови)

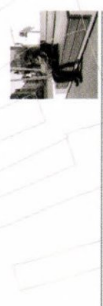
Классически архитектурни комплекси (различни стилови)

Форми, характерни за класическата архитектура

- митологични форми
- форми на фонтани
- изградбата на
- изградбата на
- сградите с изградба на
- сградите с изградба на
- сградите с изградба на
- сградите с изградба на
- сградите с изградба на
- сградите с изградба на
- сградите с изградба на
- сградите с изградба на
- сградите с изградба на
- сградите с изградба на
- сградите с изградба на
- сградите с изградба на
- сградите с изградба на
- сградите с изградба на
- сградите с изградба на

А тук като цяло изобщо не се приема мярката за хармония, а само хаосът на материалите и техните откъснати от контекста форми

Естествените форми, които се използват, са откъснати от контекста и не са в хармония с околната среда (в белия квадрат показана е единствената хармонична форма)

Използването на естествените форми в архитектурата е приемливо само ако те са в хармония с околната среда

Използването на естествените форми в архитектурата е приемливо само ако те са в хармония с околната среда

Използването на естествените форми в архитектурата е приемливо само ако те са в хармония с околната среда

Използването на естествените форми в архитектурата е приемливо само ако те са в хармония с околната среда

в Свещеното пространство има особеността на откъснати от контекста форми, които не са в хармония с околната среда (в черния квадрат показана е единствената хармонична форма)

Визуалният хаос в архитектурата е приемлив само ако е в хармония с околната среда

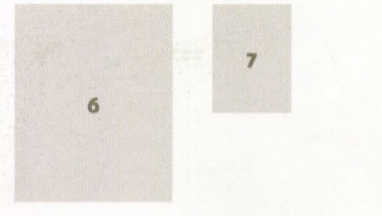
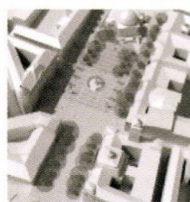
Използването на естествените форми в архитектурата е приемливо само ако те са в хармония с околната среда

Използването на естествените форми в архитектурата е приемливо само ако те са в хармония с околната среда

Използването на естествените форми в архитектурата е приемливо само ако те са в хармония с околната среда

Kossuth tér

03/08

6-7. kép:

A Széchenyi tér terve és látványtervek az A+ Építész Stúdió 3. díjas pályaművéből

08/08

A 11. SZ. PÁLYAMŰ MŰSZAKI LEÍRÁSA

Koncepció

A pécsiek országos viszonylatban erős helyi identitástudattal rendelkeznek, kötődnek városukhoz. A Széchenyi tér olyan hely sokuk számára, mely szimbolikus értékkel bír, ezért érzékenyen reagálnak az azt ért változásokra.

A térnek alapvetően kialakult karaktere van, térfalai meghatározottak. Így a tér tervezésénél fontosnak tartottuk, hogy jellegén, arculatán ne drasztikusan változtassunk, inkább olyan egyszerű, könnyen kivitelezhető és minőségi megoldásokat kerestünk, melyek a használhatóságot segítik, és a meglévő értékeket erősítik, gyarapítják.

Ha a Széchenyi teret értelmezni akarjuk, értelmeznünk kell, hogy mit jelent a ma embere és a pécsi polgár számára ennek legfrekvenciáltabb

épülete. Természetesen egyfelől betölti ma is szakrális szerepét, de mint ilyen funkció nem meghatározó a közösségi élet szempontjából. Mára a Dzsámi Pécs jelképévé vált, mint forma – akár landmark – de szimbolikus tartalma nincs, valószínűleg a legtöbb ember számára egy történelmi emléket, egy szép szoborszerű épületet jelent.

Funkcionális igények, a tér szervezése

A térszervezést meghatározó alapvető kérdés volt, hogy milyen igények jelennek meg ma a tér kapcsán.

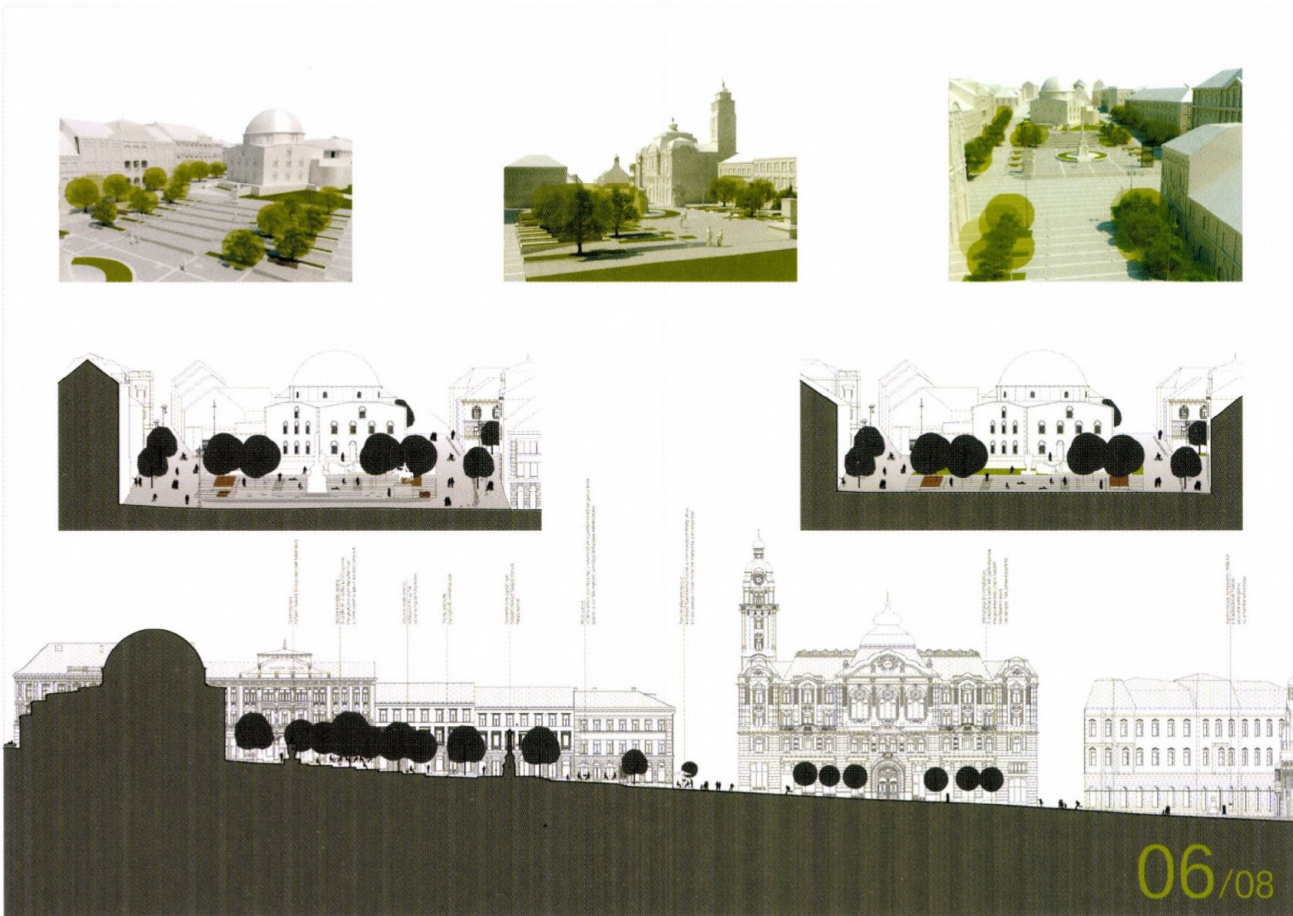
A Széchenyi tér - Pécs főtere, a társadalmi, közösségi élet fő színtere, „fóruma”. Ennek építészeti eszköze a nagy, lehetőleg sík, tagolatlan és osztatlan, átlátható, tiszta tér, mely alkalmas a városi rendezvények fogadására. Ezzel szemben viszont ott az a használhatóság szempontjából megjelenő igény, hogy a nagy egybefüggő, kövel

burkolt terek a hétköznapi életben, különösen a meleg nyári napokon, élethetetlenek. Többek között ezért szükségesek a zöldfelületek, a fák, képzőművészeti alkotások, utcabútorok, vízfelületek.

Ezt az egymásnak ellentmondó két szempontot próbáltuk meg egyszerre megoldani a tér tervezése során.

A lejtés

A Széchenyi teret egyedivé és karakteressé teszi lejtése, azonban ettől nehézkessé válik a használhatósága (pl. egyes rendezvények esetén), és olyan hely érzetét kelti, amin az ember inkább áthalad, mint megpihen. A jelenlegi, súlyosított térrész viszont túlságosan tagolttá teszi a teret, a meglévő támfalak sokszor nagyobb mélységeket sejtetnek, mint valójában van. Ezért a tér egy részét – ahol nem annyira nagy a lejtés – a „gödör” feltöltésével az úttal azonos szintre hozzuk, más részén vízszintes teraszokat

alakítunk ki. Célunk, hogy átlátható, átjárható legyen úgy, hogy ne legyen kellemetlenül nagy lejtés sehol, és legyen sok vízszintes felület, ahol az arra járók szívesen elidőznek, megpihennek.

A jelenlegi tér helyi kővel van burkolva, aminek szellemiségét követni szerettük volna, azonban ez a cserkúti vörös homokkő sajnos nem alkalmas arra, hogy nagy kopásállóságú, tartós felületet hozhassunk létre belőle. Egy ilyen nagy forgalmú és az időjárás viszontagságoknak kitett területre ezért csak nagy keménységű vulkanikus kőzeteket javasolunk. A tér belső felén, a legfrekvenciáltabb dísztéren, középszürke árnyalatú porphyrt, az azt övező területen világos-szürke 10x10-es kockakövet. A burkolatkiosztás elve, hogy a legnemesebb anyag a tér közepén ill. a téren van, ettől távolodva pedig a valódi kőzeteket fokozatosan felváltják a kőzúzalékból előállított térburkolatok, és a tér felé közeledve egyre sűrűsödnek a világos sávok.

Európa kulturális fővárosa: Pécs

A 2010-es évben kiemelt figyelmet fog kapni a Széchenyi tér, és a funkcionális követelmények is megnövekednek vele szemben. A számos képzőművészeti alkotás mellett - amelyet a teljes tervezési területen kívánunk elhelyezni - javasolunk a Hunyadi szobor pandantjaként - egy a közvetlenül a „2010”-hez kapcsolódó alkotást - művészien megfogalmazott visszaszámláló órát elhelyezni, mely később is emléket állítana a jeles eseménynek.

Rendezvények a téren

Alapvetően három típusba sorolhatók a rendezvények funkcionális igényeiket tekintve. A legnagyobb rendezvények a „nagy” színpad Szentháromság szobor előtti felállításával tarthatók meg. A kisebb rendezvények például író-olvasó találkozók a tér középső részén tarthatók meg. A kis színpad ilyenkor a Szentháromság szobor mögött az északi oldalon van felállítva, és a lépcsősor nézőtérként, lelátóként tud funkcionálni. A harmadik típusú a rendezvény a vásárok, borünnep stb. Fontos, hogy az árusító bódék megfelelő minőségben és egységesen jelenjenek, mivel a legszebb tér összképét is durván tönkreteszhetik silány minőségük miatt.

Növényállomány

A meglévő faállományt - a teret övező 5-7 m magasságú fasorokat - karakterében megfelelőnek, ezért megtartandónk ítéljük az előregeedett fák cseréjével, a hiányok pótlásával. Az Elefántos tömb előtti fasor is értékes, hiszen kevés a téren a már meglévő, árnyékot adó nagy lomkoronájú fa, inkább az alatta lévő zöldfelület cseréjét, és korszerű kialakítását javasoljuk. E fasor pandantjaként, a Városháza előtt új fasor telepítését javasoljuk. Mivel a Széchenyi téren az új növényzet telepítésének korlátozottak a körülményei a már korábban említettek miatt, a zöldfelületek növelését az új kialakuló sétálóútcákon telepítendő fasorokkal kívánjuk növelni, az Irgalmasok utcáján és a Hunyadi út megfelelő része. ©

A 11. SZ. PÁLYAMŰ BÍRÁLATÁNAK KIVONATA

A pályamű a Széchenyi tér arculatán és korábbi karakterén nem kíván drasztikus módon változtatni és ehhez az elvéhez, átfogó koncepciójában és részletképzéseiben is konzekvensen ragaszkodik. Az alapvető szerkesztésmód változtatása nélkül teszi átjárhatóvá és egyúttal átláthatóvá a teret. Az átjárhatóságra való törekvés mellett megőrzi a teret meghatározó valós és virtuális tengelyeket. A tiszta teret egyúttal egyszerű geometrikus renddel tagolja alapvetően három téregységre, de ezen belül is növény és víz kazettákkal a főtengelyre merőlegesen keresztirányban kisebb egységekre bontja. Ez a tagoltság az összefüggő teret a korábbi állapotra emlékeztetve a szemlélő számára jól tagolja, s ezáltal könnyen elsajátíthatóvá teszi, azonban helyenként merevvé is válik.

A középső térrész kialakítása kedvező, jól szolgálja a városi díszter funkcióit, egyúttal kellően összekapcsolja a belső és külső térrészeket. A Szentháromság szobor körül kialakított zöldfelület és megtartott szobortalapzat kellőképpen kiemeli az átjárható térrészen belül a tér legfontosabb képzőművészeti alkotását. A „vízlépcső” tere szellemesen hidalja át a térrészek között meglévő jelentős szintkülönbséget, egyúttal biztosítja a kívánatos vízfelületet, s visszautal a Pécssett a sétatéren megszokott korábbi lépcsőzetesen elhelyezett vízmedencesorra.

A Dzsámi körüli térrész parkos ligetes jellegének lényegi megtartása kedvező, bár megkérdőjelezhető a már elhelyezett harangjáték megtartása. Igen jó gondolat az utcabútorok kiválasztásában való lakossági részvétel javaslata ugyanakkor nem szükséges, hogy a Széchenyi téren újabb képzőművészeti alkotások kerüljenek elhelyezésre (visszaszámláló óra, képzőművészeti alkotás a Dzsámi előtt), a meglévő domborművek megtartása és elhelyezése célszerű lenne.

A Bíráló Bizottság a pályaművet III. díjban részesítette. ©

8

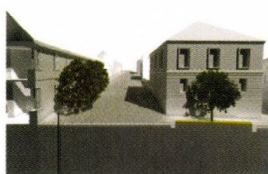
9

8-9. kép:

Metszetek és
látványtervek az
A+ Építész Stúdió 3.
díjas pályaművéből

8.2.1.1
8.2.1.2
8.2.1.3

8.2.1.4
8.2.1.5
8.2.1.6

8.2.1.7
8.2.1.8
8.2.1.9

A BÍRÁLÓ BIZOTTSÁG ÖSSZETÉTELE**Bíráló Bizottság Elnöke**

Dr. Tóth Zoltán Magyar Urbanisztikai Társaság alelnöke

Bíráló Bizottsági Tagok

Tasnádi Péter Pécs Megyei Jogú Város Polgármestere
Dévényi Sándor Magyar Építész Kamara delegáltja
Bertram Werle Dél-Dunántúli Építész
Kamara delegáltja, Graz főépítész
Szokolai Zsolt Dél-Dunántúli Regionális Fejlesztési Ügy-
nökség delegáltja
Mezős Tamás Kulturális Örökségvédelmi Hivatal Elnöke
Weiler Árpád, Szakmai titkár Kulturális Örökségvé-
delmi Hivatal - Pécsi Iroda
Schneller István Nemzeti Fejlesztési Ügynökség
delegáltja
Illyés Zsuzsanna Oktatási és Kulturális Minisztérium
delegáltja
Fegyverneky Sándor Önkormányzati és Területfejlesz-
tési Minisztérium,
Pál Zoltán szobrászművész

Bíráló Bizottsági póttag

Karlovecz Zoltán

Bíráló Bizottság szakértői

Dr. Illés Judit Jogi szakértő - hivatalos közbeszerzési
tanácsadó
Bagoly Attila Pécs M.J.V. főépítész
Bikki Tamás PVV ZRT. delegáltja
Kóbor Miklós Pécsi Egyházmegye delegáltja
Tillai Gábor Művészettörténész
Gonda Tibor Pécs MJV Alpolgármestere
Dr. Páva Zsolt Önkormányzati képviselő (FIDESZ MPP)
Weller János az SZDSZ delegáltja
Hódosi Vera Önkormányzati képviselő (MSZP)
Dr. Lengvárszky Attila Önkormányzati képviselő (ÖPE)
Csapó István Közbiztonsági Tanács delegáltja
Mészáros András Európa Kulturális Fővárosa - Pécs,
2010 program főigazgatója

Megfigyelő

Európai Közbeszerzési Koordinációs Egység delegáltja

Nemzeti Fejlesztési Ügynökség delegáltja

Farkas László Pécs2010 Menedzsment Központ Kht.
Sztanics Gábor Pécs2010 Menedzsment Központ Kht.

A tervpályázat lebonyolítási időrendje

Tervpályázat meghirdetése: 2008. március 14.

Kiírás (dokumentáció) árusításának kezdete:
2008. március 14.

Kiírás (dokumentáció) árusításának vége:

2008. június 20. 12.00

Helyszíni szemle időpontja:

2008. április 04. 11.00 óra

Kérdések postára adásának határideje:

2008. április 18. 24.00 óra

Kérdésekre adott válaszok határideje:

2008. április 30.

Pályaművek postára adásának határideje:

2008. június 20. 24.00 óra

Pályázat eredményének kihirdetése, a díjak átadása:

legkésőbb 2008. július 20 -ig

Pályaművek nyilvános bemutatása:

2008. augusztus 19-ig

Díjazásban nem részesült pályaművek visszaadása:

2008. szeptember 18-ig.

A pályamunkák díjazása

A pályaművek díjazására és megvételére bruttó
15 000 000 Ft áll rendelkezésre.

A díj legnagyobb összege: bruttó 7 000 000 Ft

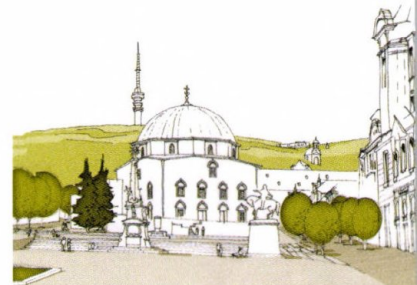
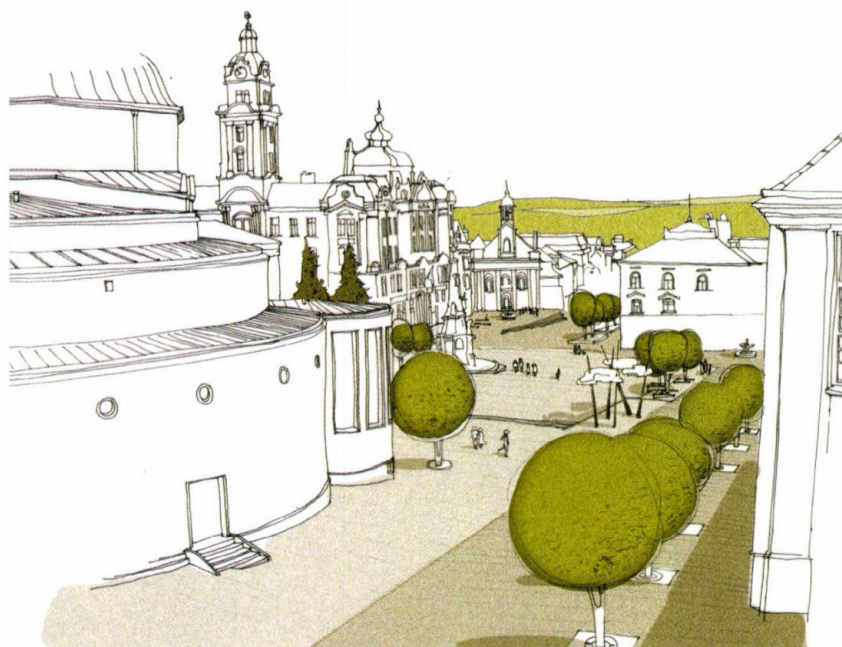
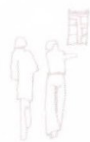
A díj legkisebb összege: bruttó 1 000 000 Ft

©

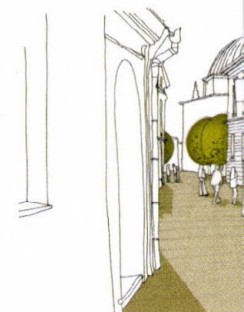

LÁTVÁNYTERVEK

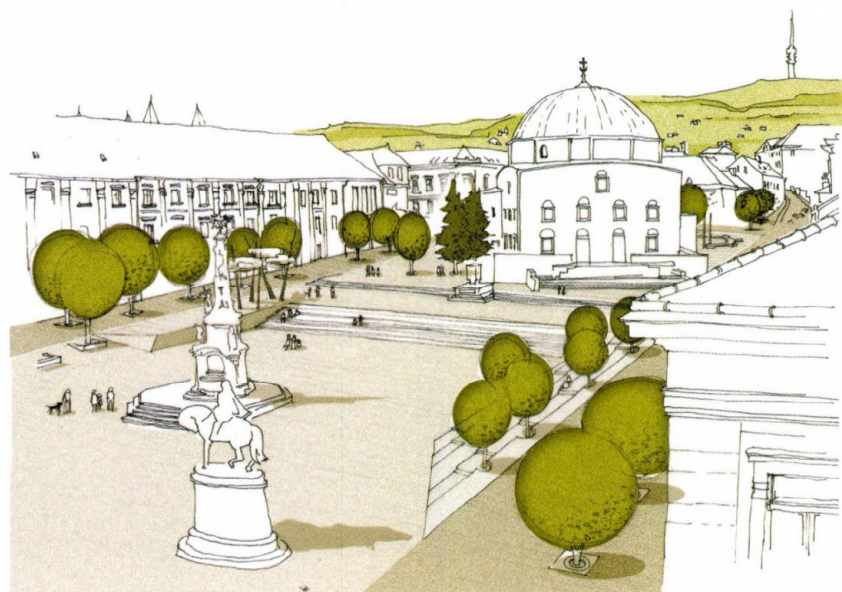
A Széchenyi tér látványa Északról

Megye utca

A Széchenyi tér látványa Délről

Irgalmasok utcája

07 PÉCS VÁROS KÖZPONTJÁNAK MEGÚJÍTÁSA -- TERVPÁLYÁZAT

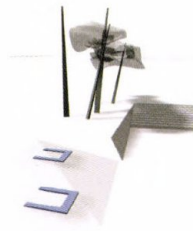
MI TÖRTÉNT AZÓTA

A 2008. nyári eredményhirdetés után - lévén kétfordulós közbeszerzési eljárásról szó - meglehetősen hosszadalmas tárgyalási szakasz következett, amely kisebb hányadában szakmai kérdések, jelentősebb részében hivatalos formák, kötelező tartalmi elemek és a vállalási ár körül zajlott. Végül 2008. október végén írtuk alá Pécs városával a tervezési szerződést, amely az alábbi határidőket tartalmazta: vázlattevé elkészítése november 20., engedélyezési tervdokumentáció elkészítése 2009. január 15., tenderterv dokumentáció elkészítése 2009. február 15.

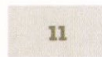
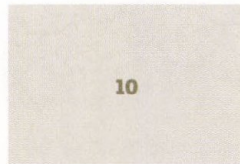
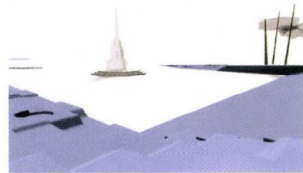
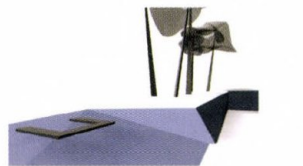
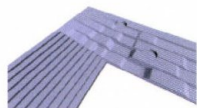
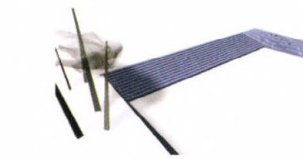
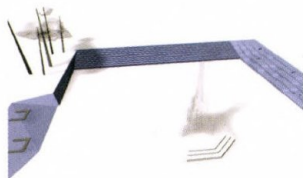
Tekintettel a hatalmas területre (közel 2,5 hektár) és sok szempontból (pl. műemlékek, közműhelyzet) igen összetett feladatra, roppant intenzív tervezőmunka indult, amelynek során a generáltervezés/tértervezés mellett az alábbi szakterületek tervezői, alkotói működtek közre: építészet, információs rendszer tervezés, útépités, forgalomtechnika, vízellátás, csapadécsatorna, elektromos rendszerek, fénytervezés, vízgépészet és öntözőrendszer, tartószerkezet, akadálymentesítés, homlokzatfelújítás, geodézia, 3d animáció, látványtervek, makett, művészeti alkotások. Sajátos módon határozta meg a tervezés első szakaszát a helyi politika: lakossági nyomásra

a hosszú éveken keresztül előkészített tervezési programba bekerült az a kitétel, hogy a terület zöldfelületeinek nem szabad számszerűleg csökkenniük - ez a tény a pályázati győztes terv gyökeres átdolgozását kívánta meg. Az így kialakult „köztes” (értsd: a meglévő állapot és a pályázati terv közötti) változat viszont a szakma egyértelmű elutasításába ütközött. Végül - talán meglepő módon - ez utóbbi álláspont került fölénybe és a végleges engedélyezési- és tendertervek a pályázati terv szellemiségében kerülhettek részletes kidolgozásra, finomításra.

A Széchenyi tér látványa a Városháza felől

Szepesy Ignác utca

10. kép:
Látványtervek az 573 Kft. győztes pályaművéből
11. kép: A Széchenyi tér áttekintő terve az 573 Kft. győztes pályaművéből

Az elkészült terv a „faltól-falig” bejárható, megélhető tér koncepciója mellett tette le a voksot – ennek az elvnek váltak áldozatul a Körmeny-féle tér támfalai – egységes anyaghasználattal, amely a belváros most készülő másik nagy terének, a Kossuth térnek kőanyagaival is megegyezik. Az alapsíkon megszüntetett zöldfelületeket árnyékoló lombkorona-szint pótolja. A „Mecsek lába” kompozíció a pályázati formában nem jött létre, de értékes térépítészeti/képzőművészeti együttműködés bontakozott ki, amelynek eredményei a Városháza előtt, a Ferencesek utcája torkolatában, a Hunyadi út sarkán és a nagy kaszkádon lesznek tetten érhetőek. A pályázat

párnafelhő kompozíciója a város döntése alapján a végső tenderbe nem került be – a helyére elhelyezendő műalkotásra újabb, ezúttal képzőművészeti pályázatot írtak ki.

A 2008 márciusában – teljes bekerülési árkontroll mellett – elkészült tendertervek alapján sikeres közbeszerzési eljárást folytatott le Pécs városa, amelyet az egyetlen érvényes ajánlatot benyújtó cég nyert meg. A „design & build” elve alapján megbízóvá előlépő kivitelezővel – tekintettel a tárgyalások során felajánlott igen kedvetlen szakmai, anyagi és garanciális feltételekre – végül nem tudtunk megegyezni a kiviteli tervek

elkészítéséről, ezért azokat egy másik tervezőiroda készítette. A pályázat nyertese így a kiviteli tervezés és a kivitelezés során – a város megbízásából és továbbra is annak érdekeit képviselve – tervezői szakfelügyeletet látott illetve lát el.

Balogh Péter István PhD. (s73)
2009. október 1.

PÉCS - EKF VÁROSRÉSZ KÖZTERÜLETEINEK MEGÚJÍTÁSA

A TERVEZÉSSSEL ÉRINTETT TERÜLET
REVITALIZÁCIÓJÁNAK CÉLJA, HOGY AZ ÚN.
KELETI VÁROSKÖZPONT BŐVÍTÉSE NYOMÁN
AZ EDDIG NEM MÉLTÓ MÓDON KEZELT
TERÜLETEK IS MEGÚJULJANAK, VALAMINT
MÉLTÓ KÖRNYEZETET HOZZUNK LÉTRE AZ
EURÓPA KULTURÁLIS FŐVÁROSA PROGRAM
3 KULCSPROJEKTJE, — A DÉL-DUNÁNTÚLI
REGIONÁLIS KÖNYVTÁR ÉS TUDÁSKÖZPONT,
A PÉCSI KONFERENCIA- ÉS KONCERTKÖZPONT
ILLETVE A ZSOLNAY KULTURÁLIS
NEGYED — SZÁMÁRA.

A HELYSZÍN BEMUTATÁSA

A történeti városmag – a fallal körülvett belváros – keleti irányú bővítése már a középkorban megkezdődött. A Budai-kaputól induló, Buda felé vezető országút – a mai Király utca és a Felsővámház utca vonala – mellett sűrűsödtek a Budai külváros nagyrészt iparos lakosságának házai. Az új, szélesebb főút – a Zsolnay Vilmos utca megépítése után dél felé terjeszkedett tovább a városrész. A 20. század elejére a 48-as tér körül impozáns középületek épültek, a megindított nagyvárosias fejlesztéseket modern szellemű lakóházépítések követték a Zsolnay utca mentén.

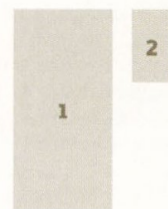
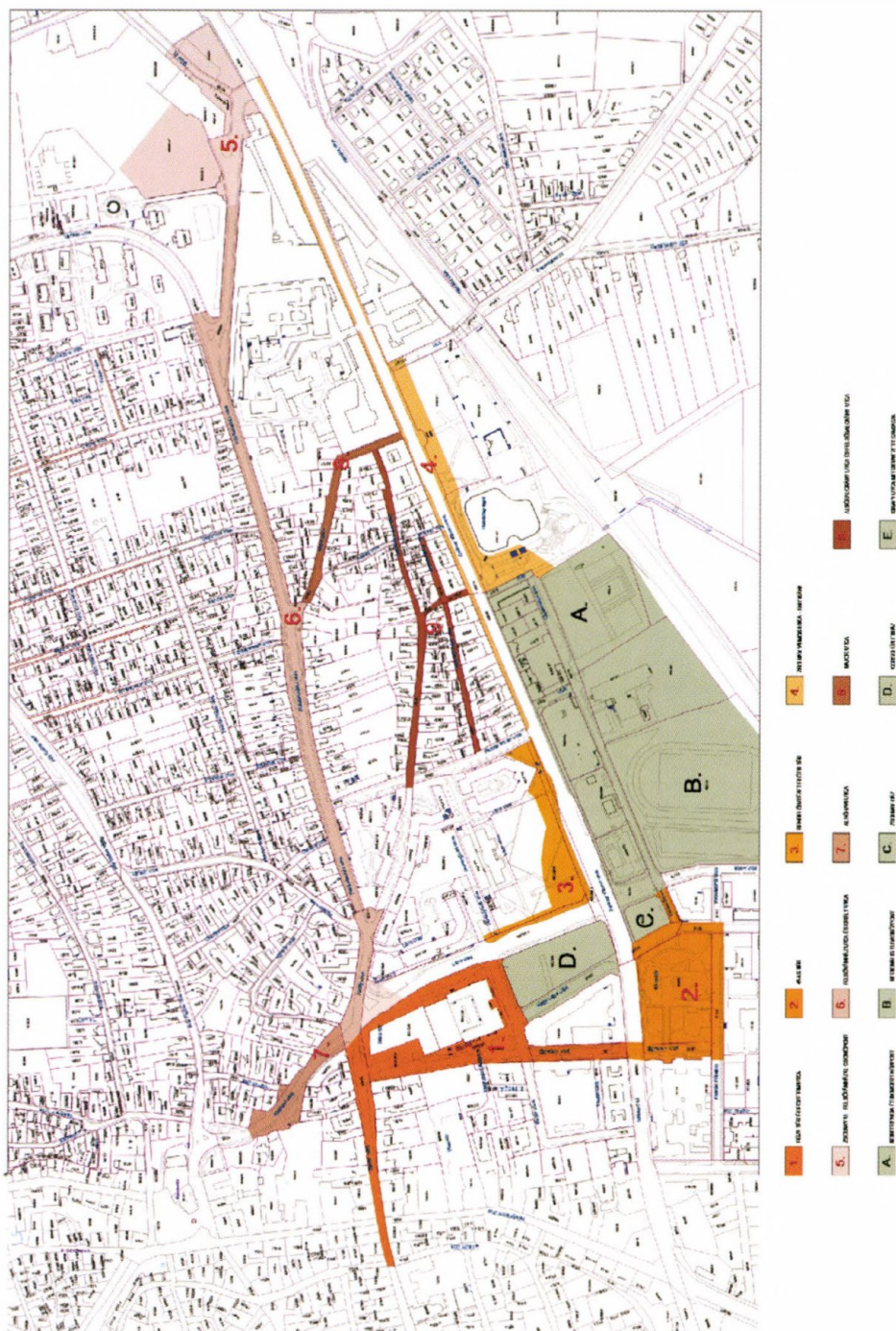
A Balokány mocsaras területét rendezték, városi strandot és közparkot alakítottak ki.

A szocialista városépítés hasonlóan nagyszabású tervekkel akarta folytatni az építést, ezt azonban sajnos a régi városrész lebontásával kezdte meg. A tervezett beruházások megvalósításához azonban már nem volt elegendő pénz, a belvárost tehermentesítő keleti érintő út (Lánc utca) megépülését csak lassan követte a környező területek – változó városrendezési tervek szerinti – beépítése. Pécs a rendszerváltás után nehéz helyzetbe került, a megrendült gazdaság miatt a koncepciózus városfejlesztést feladó lépésekre

is rákényszerült, így épülhettek meg a városközpont bővítésére szánt területen oda nem illő létesítmények is (benzinkút, Penny Market, McDonalds). Kedvező volt viszont, hogy az egyre erősödő Pécsi Tudományegyetem két legdinamikusabban fejlődő kara, – a Jogi és a Közgazdaságtudományi – a 48-as tér körül pezsgő egyetemi központot hozott létre.

Az Európa Kulturális Fővárosa projekt megindulása új lendületet adott a Budai városrésznek. A sportpályák területére tervezett kulcsprojektek felértékeltek a térséget. Megkezdődött a magántulajdonú nagy foghíjtelkek régóta húzódo

3.5. Tervezési terület és a környezet alaptérképe pln, dwg formátumban

1-2. kép:
A tervezési terület
térképen és
légifotón
(FORRÁS: TERVPÁLYÁ-
ZATI KIÍRÁS)

beépítése, és több befektető keres további területeket projektjei megvalósításához.

Közlekedés

A tervezési terület súlyvonalában halad a Zsolnay Vilmos utca, amely a 6-os főút városi szakasza-ként is funkcionál. Bár a város déli részén megépült egy elkerülő út, a forgalmat jelentősen nem csökkentette. A Zsolnay utca – Lánc utca csomópont a város egyik legforgalmasabb kereszteződése, a reggeli és a délutáni csúcsidőszakban jelentős torlódásokkal kell számolni. Sajnos 2010-ig csak egy déli tehermentesítő út megépítése prognosztizálható, a Sport és Alsóbalokány

utcák között, így a Zsolnay Vilmos utca forgalma nem fog csökkenni.

A Dél-Dunántúli Regionális Könyvtár és Tudásközpont és a Pécsi Konferencia- és Koncertközpont gépjárművel történő fő megközelítése új hátsó útról tervezett, de a Konferencia- és Koncertközpont a Zsolnay utca felől is elérhető lesz. A Zsolnay Kulturális Negyed feltárását várhatóan a jelenlegi bejáratok fogják biztosítani, csak kisebb változásokat eredményezhet a jelenleg folyó tervpályázat. A gyalogos közlekedésben meghatározó a belváros K-Ny irányú fő gyalogos tengelye (Ferencsek utcája – Széchenyi tér – Király utca), amelynek

továbbvezetése az EKF városrész felé egyrészt a Felsővárház utca – Major utca vonalon, másrészt a korlátozott forgalmú Búza tér – Egyetem utca – 48-as tér – Universitas utca nyomvonalon tervezett. Az Universitas utca nyomvonalán, illetve meghosszabbításában a Balokány közparkjain át alakul ki a kulcsprojekteket felfűző gyalogos tengely. Pécs szabályozási terve a Király utca – Felsővárház utca – Zsolnay utca vonalában egy kelet-nyugat irányú, ebből pedig a Búza tértől a Sport utca felé egy észak-dél irányú kerékpárút létrehozását tartalmazza. ©

3

4

3. kép: A 48-as tér (2008, FORRÁS: TERVPÁLVÁZATI KIÍRÁS)
4. kép: Az A+ Építész Stúdió győztes pályaművének vizsgálati tervlapja

TERVEZÉSI FELADAT

Az egyes kulcsprojektek közvetlen környezetét az épületekkel együtt tervezik meg a tervpályázatok győztesei, de a tágabb környezet, valamint a történeti belváros és az EKF városrész összeköttetését biztosító közterület-rendszer revitalizációjához szükséges tervek elkészítése a 'Közterek és parkok újjáélesztése' elnevezésű kulcsprojekt keretében önálló tervezési feladat.

Pécs városfallal körülvett „magja” volt eddig a nagyobb események, városi ünnepek, koncertek, stb. szinte kizárólagos helyszíne. Az EKF-városrész megújulásával a városközpont mellett ez a terület is alternatívát tud kínálni a művelődésre, szórakozásra, pihenésre vágyóknak, akár minden igényt egyszerre kielégítve.

A tervező feladata a Király utca, Pécs sétáló utcájának a Lyceum utcától a Búza térig történő gyalogos zónává való átalakítása is. Hosszú távú cél, hogy Pécs város főutcájának térfalai is néhány éven belül megújuljanak.

Az ún. 10-es tömbre és az ún. Zsolnay ház tömbjére már elkészültek az engedélyezési tervek. Ezek figyelembe vételével kell folytatni az Egyetem utca, az Ágoston tér, illetve a Felsővámház utca felé a közterületi hálózatot.

A tervezési terület csomópontja, legmeghatározóbb része a 48-as tér közparkja, amelynek újjáformálásával az Egyetem és a nagyprojektek összekapcsolása történhet meg.

A nagyprojektek környezetére nem terjed ki a tervezési feladat, ezekre a területekre a Tudásközpont, illetve a Konferencia- és Koncertközpont tervezői készítenek tervet, megoldandó viszont a Balokány-ligeten átvezető gyalogos tengely kialakítása, illetve a Zsolnay utca járdáinak megújítása. A tervezési terület keleti határa a Zsolnay Kulturális Negyed forgalmi csomópontja, amely a Kulturális Főváros kapujaként értelmezhető. Itt a csomópontra adandó javaslaton túl a Zsolnay-negyed kiszolgáló parkoló kialakítása és megközelítése is tervezési feladat.

A Felsővámház utca városi gyűjtőtű szerepe továbbra is megmarad, sőt várhatóan erősödni fog, ennek figyelembe vételével kell a járdákon a gyalogosforgalom minél zavartalanabb vezetésére, az épületek kiszolgálására és a lehetséges helyeken a parkolásra megoldásokat adni.

A tervezési programban parkmegújítás, utcafelújítás, térrendezés egyformán szerepel, így a tervezőnek nem pusztán forgalomtechnikai kérdésekkel, a gyalogos- és a járműforgalom kezelésével, de szűkebb értelemben vett tájépítéssel is foglalkoznia kell. A feladat méretéből adódóan nehezen kezelhető egységesen a terület, hiszen használata sem egységes, ebből adódóan jól elkülönülő térrészeket lehet meghatározni. Törekedni kell minden közterület megtervezése esetében a pécsi történeti hagyományokra, anyaghasználatra, a szükséges minőségű, de célrátörően szűkszavú anyagok

beépítésére, szem előtt tartva azt, hogy a projekt ténylegesen megvalósul, és nem ötletpályázatról van szó.

A tervezési program sokszínű, és összetett, úgy építésznek, mint tájtervezőnek, kertépítésznek is kihívás, hiszen a több mint 70 000 négyzetméternyi területen minden olyan feladatrészt, igényt előáll, mely mindhárom szakma együttműködésére és tudására igényt tart. A XXI. század köztéréinél már alapszintű elvárás, hogy azok mindenki számára akadálymentesen és balesetmentesen legyenek használhatóak, a tervezési programnak maradéktalanul feleljenek meg, és ne csak a használhatóság, de az esztétika is egyenlően fontos szempont legyen a kialakításuk során. A tervezőnek a tervek elkészítésekor gondolnia kell arra, hogy a megvalósítás ütemezhető legyen. Az érintett terület megújítása európai uniós pályázati forrásból kerül megvalósításra. A beruházásra előirányzott forrás bruttó 1 500 millió Ft. ©

BÍRÁLATI SZEMPONTOK

A bírálóbizottság a pályaművek elbírálásakor a következő szempontokat fogja érvényesíteni:

- A város győztes EKF pályázatában megfogalmazott rekonstrukció minél magasabb szintű megvalósulása,
- A meglévő karakterek, értékek megőrzése,
- A meglévő környezet adottságainak figyelembe vétele,
- A funkcionális megfelelés a programnak,
- A terv megvalósíthatósága és gazdaságossága. ©

EREDMÉNY

Összefoglaló értékelés

A pályázati kiírásra öt pályamunka érkezett be, és mind az öt pályamunka részletes bírálatra került. A pályamunkák egyértelműsítették, hogy a meglehetősen heterogén funkciókat igen nehéz feladat egy vizuálisan is összefüggő egységes rendszerbe szervezni. Nehezítette a feladatot az önmagában is összetett közlekedési rendszer olyan megoldása, amely minden részletében azonos színvonalú és a meglévő, megmaradó valamint a tervezett új környezeti elemekhez is megfelelő kapcsolatot realizál.

Ajánlások

Az EKF városrész közterületeinek megújítására kiírt tervpályázat elsősorban közlekedési jellegű, hiszen a fő feladat volt a kulturális főváros belvárostól keletre-délkeletre tervezett létesítményeinek a városi szövetbe integrálása, megközelítésük biztosítása a kerékpárosok és legfőként a gyalogosok számára. A pályázati területet jellemző lineáris elemek mellett igazi építészeti/tájépítészeti feladatot csak az útvonalra fűződő két nagyobb közterület – a Búza tér és a 48-as tér – újjáformálása jelentett. A koherens egység megteremtése az ilyen különböző helyzetű, szerepű, jelentőségű területeken nem tűnik lehetségesnek, de a pályázat bebizonyította, hogy funkcionálisan differenciált anyaghasználat és konzekvensen alkalmazott utca- és térberendezésekkel kialakítható az egységesség.

A pályázat díjazott pályaműveiben megfogalmazottak alapján a bírálóbizottság a program megvalósításához a továbbtervezés szempontjaikként a következőket ajánlja:

A város, és ezen belül az EKF városrész legnagyobb problémája, hogy a 6-os főközlekedési út a várost átszeli. A pályázatban csak a 6-os út Zsolnay utca-Felsővámház utca-Diősi utcának a Zsolnay negyed miatt megnövekvő jelentőségű csomópontjára kellett javaslatot adniuk

- 1. Alsóvárosi utca
  - új fasor telepítése
  - új buszvárók
  - új zöldfelület
  - új zöldterület
  - egyenes pályaszakasz
- 2. Király utca vége
  - új ter kialakítása
  - kezeletlen aszfalt
  - zöldfelület
  - akadékosztás
  - új pánterítés
  - aknák
- 3. Felsővárosi utca
  - Zsáky legelő
  - gyalogos megközelítése
  - a csomópontban erre
  - új aszfalt
  - új csatorna zökkenő
  - új csatorna zökkenő
  - új csatorna zökkenő
  - új csatorna zökkenő
  - új csatorna zökkenő
- 4. Felső-Bakányi utca
  - másodlagos gyalogos
  - tengely a Zsáky be
  - kezeletlen
  - új manóvárosi aszfalt
  - új csatorna zökkenő
  - új csatorna zökkenő
  - új csatorna zökkenő
  - új csatorna zökkenő
  - új csatorna zökkenő
- 5. Nagy utca
  - elsődleges gyalogos
  - tengely a Zsáky be
  - Felsővárosi utca
  - gyalogos tengely
  - folytatása
  - új csatorna zökkenő
  - új csatorna zökkenő
  - új csatorna zökkenő
  - új csatorna zökkenő
- 6. Csomópont
  - Zsáky egyik bejárata
  - a bolt előtt parkoló
  - atalkák közel
  - megújítás
  - új fasor telepítés
  - új pánterítés
  - új pánterítés
  - új pánterítés
  - új pánterítés

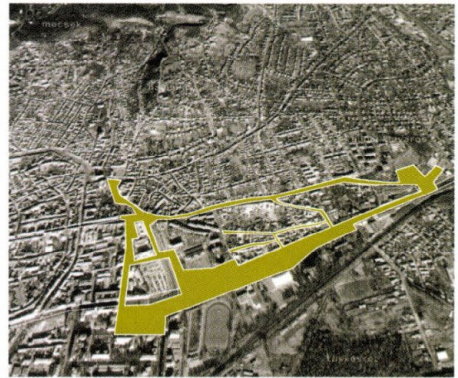
- 3. Egyetem utca
  - kis forgalmú utca
  - jelentős fahalmány
  - legterjedtebb
  - gyalogos meg
  - közelében az EKF-nak
  - áthidalás a és
  - pánterítés a akadémia
  - akadémia ut
  - kezeletlen
  - kezeletlen
- 4. 4B-as tér
  - fontos központi
  - jelentős zöldfelület
  - sok funkció
  - az EKF-t megközelítő
  - főterület (szertár)
  - egyetem park
  - főnterület szabad
  - új pánterítés
  - új pánterítés
  - új pánterítés
- 5. Lános utca
  - zöldfelület
  - központi kezeletlen
  - lezárás az út
  - új csatorna zökkenő
  - új csatorna zökkenő
  - új csatorna zökkenő
  - új csatorna zökkenő
  - új csatorna zökkenő
  - új csatorna zökkenő
- 6. Üvegterás utca
  - EKF fő gyalogos
  - megközelítése
  - a forgalmúcsökkentés
  - a városrészi funkciók
  - lezárása
  - reklámok korlátozása
- 7. Bakányi liget
  - a Zsáky gyalogos
  - megközelítése
  - Zsáky ut fel
  - vezető
  - központi
  - kezeletlen
  - kezeletlen
  - kezeletlen
- 8. Zsáky ut
  - jelentős forgalmú
  - zökkenő
  - zökkenő
  - zökkenő
  - új buszvárók
  - új buszvárók
  - új buszvárók
  - új buszvárók
  - új buszvárók
- 9. Csomópont
  - várókapu
  - EKF kapu
  - közlekedési
  - közlekedési
  - közlekedési
  - közlekedési
  - közlekedési
  - közlekedési
  - közlekedési

helyszíni fotók

légifoto

koncepció

Célkitűzésünk egy olyan városrész kialakítása volt, mely a meglévő - és sok esetben kihasználhatatlan hányossággal ellátott - és egy hosszú távon is élhető város környezetet tud biztosítani. A város jellemzőinek csökkentésével, és a meglévő kerékváros adottságait kihasználva, visszakerülhessen a most meg szűke forrástól kitűző térség a városiakok mentális térképére, az utcákra, területekre visszatérjenek az emberek visszatérjen az élet.

Egyszerűen megvalósítható, minőség tartos, a helyi hagyományokra épülő, előrelátó megújításokat kerestünk.

Fő célkitűzés volt továbbá a feladat azon kettősségéből származó igény kielégítése is, hogy a Kulturális Fővárosi Megújítási és az egyetemmel egyaránt maguknak érezzék a városrészt. Legyenek személyes kötődési pontok, de a különböző csoportok, generációk egyszerre, közösen élhessenek meg a teret, az utcát.

Az „EKf városrész” a történelmi belváros közvetlen szomszédságában terült el, gyakorlatilag a város közepén. Jelenleg kecskes, városrész hangulat jellemző, annak ellenére, hogy a területen olyan pastora épületek is megtalálhatók, mint az egyetem épülete, vagy a valaha szép napokat látott Bakányi liget.

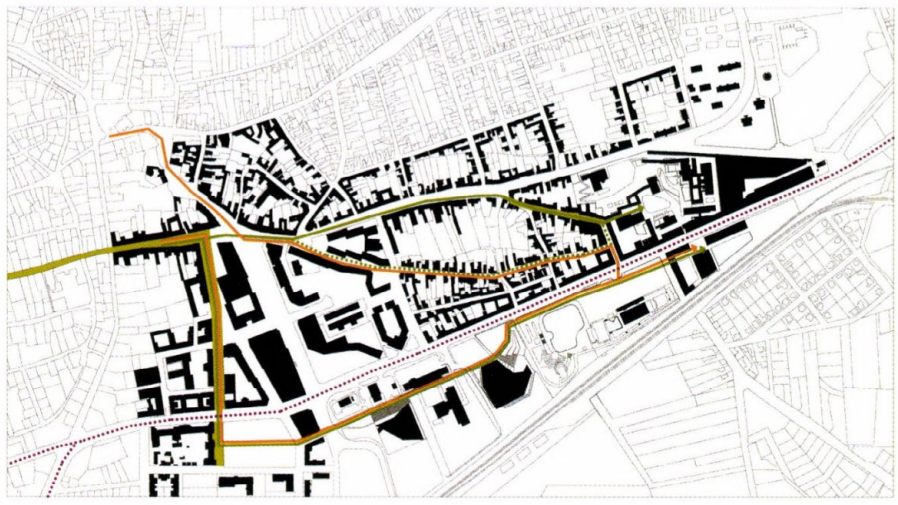
Legfontosabb problémák:

- fűtés, rendszertelen beépítés - megújítás már folyamatban
- városközpontban nem 80 funkciók: benzinkút, McDrive, Penny Market - rövid távon nincs lehetőség az áttekintésre - hosszú távon felelősségteljes területet esztétik megújításra ezt a kérdést
- Zsáky ut, az ország egyik legforgalmasabb közterület, mely mellett az utat, a behajtást - rövid távon a forgalmúcsökkentés és ellenőrzés nem megoldható - hosszú távon kérdéses
- Nincsenek gyalogos, kerékpáros preferenciájú utak, sétányok, az itt lévő épületek zömme gipszköves közlekedtek meg
- Előrejelzett forgalmúcsökkentés, gondozatlan növényfalkomány
- Lepusztult, rossz minőségű burkolatok, utcabútorok, világítás
- A közterek, parkok jellegű állapotukban kihalnak, nem alkalmasak a pánterítés, szabadon közlekedésre
- Fogatkozók száma gyakorlatilag használhatatlan terület

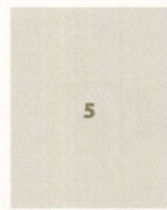
Célok és eszközök:

- A terület általános rehatározása: sok zöldfelület, új fák, zökkenő védőfolyókák
- létező épületek megújítása és tartós utat- és utcabútorok
- korszerű utcabútorok
- Az EKf új épületeihez és a meglévő épületekhez igazodó közterületek kialakítása
- Olyan új funkciók telepítése, melyek konkrétan ösztönzik az embereket a szabadtéri szórakozásra: felett az gyerek játszótér, kávézóteraszok, élhető egyetem park, rendezvényterület
- Pécsi modern művészeti hagyományra való felhívás: Városváró tér
- EKf - jékek Zsáky torony, közterületi szobrok, mozköztársak

közlekedés m=1:4000

- forgalmúcsökkentett zóna - gyalogos preferencia
- EKf városrészi elsődleges gyalogos megközelítés
- ..... EKf városrészi másodlagos gyalogos megközelítés
- javasolt kerékpárutak
- ..... főautobuszforgalmú tengely

5. kép: A Búza tér és környéke az A+Építész Stúdió győztes pályaművéből

a tervezőknek. Ezt korrektül egyedül a 3. sz. pályamű oldotta meg egy aszimmetrikus körforgalommal, amely a kifelé vezető forgalmat akadálytalanul képes átvezetni, a befelé irányulót kellően lelassítja, úgy, hogy egyben biztosítja a Felsővámház és a Diósi utak mellett a Zsolnay negyed tervezett parkolójának megfelelő megközelítésére szolgáló leágazásokat is.

Nehezítette a pályázók feladatát, hogy a városnak nincs olyan kiépített kerékpárút-hálózata, amelyhez a tervezési területen csatlakozni lehetne. A kerékpáros közlekedést a tervezési terület peremén, egyrészt a Felsővámház utcában – ahol a városi átmenő forgalom bonyolódhat – valamint az Universitas utca vonalában – ahol az EKF helyszíneket megközelítő forgalom vezethető – célszerű biztosítani.

A megtartandó úthálózat és a rendelkezésre álló közterület-felületek nagyobb mozgásteret csak a tereken és parkokban adtak a tervezők részére gondolataik kifejtésére. A gyalogos felületeknél a megfelelő szélesség mellett a minél zavartalanabb használhatóságra, a gépjárműforgalom zavaró hatásainak minimalizálására – a fizikai elválasztásra – van szükség.

A bírálóbizottság azt tartja kedvezőnek, ha a Király utca már megtervezett szakaszának burkolati rendszere a Király-ház előtti-melletti terepedésen is folytatódik. A Király utca végének, egyben a sétálóövezet végének jelölésére azonban megfontolandó egy hangsúlyos lezárás – pl. vizes térplasztika – alkalmazása.

A 48-as téri közpark megújítására egyetlen pályázó sem tudott minden szempontból elfogadható javaslatot adni, de több pályaműben vannak a jó megoldáshoz elvezethető gondolatok. A bírálóbizottság megvalósíthatónak véli, és egyben javasolja az egyetem bejárata előtti útszakasz megszüntetését, amely lehetővé tenné egy igazi egyetemi campus létrehozását.

A Zsolnay utca a 6-os főközlekedési út városi átkelő szakasza, ennek megfelelő paraméterekkel és forgalommal, amelynek csökkentésére még hosszú ideig nincs mód. A járdaszakaszok humanizálására azonban lehetőség nyílna. A közterület szélessége megengedi, hogy az északi oldalon az épületek előtti járda mellett egy egyseges parkoló-zöldsáv alakuljon ki.

Az Universitas utcától a Zsolnay gyár déli szárnyáig tartó gyalogos sétány kifejezetten

az EKF helyszínek összekötésére szolgáló új elem a városrészben. Ennek kiemelését nemcsak egy erre utaló jelrendszer, de a város mediterrán jellegét őrző-hangsúlyozó formálással is erősíteni kívánatos. ©

VÉGEREDMÉNY

I. díj:

2. sorszámú pályamű

A+ Építész Stúdió Kft.

vezető tervezők: Kovács-Andor Krisztián, Tamás Anna Mária

II. díj:

3. sorszámú pályamű

vezető tervezők: Halas Iván, Baranyai Bálint

szakági tervezők: Deák Adrien

munkatársak: Pintér István, Lukács Árpád

Megvétel:

5. sorszámú pályamű

Apostroph Műterem Kft.

vezető tervezők: Orlovits Balázs, Nagy Andrea,

Szobota Eszter

szakági tervezők: Balogh Andrea, Majoros Csaba,

Ládonyi Ákos ©

2. SZÁMÚ PÁLYAMŰ MŰSZAKI LEÍRÁSA

A+ ÉPÍTÉSZ STÚDIÓ KFT. (KOVÁCS-ANDOR KRISZTIÁN, TAMÁS ANNA MÁRIA)

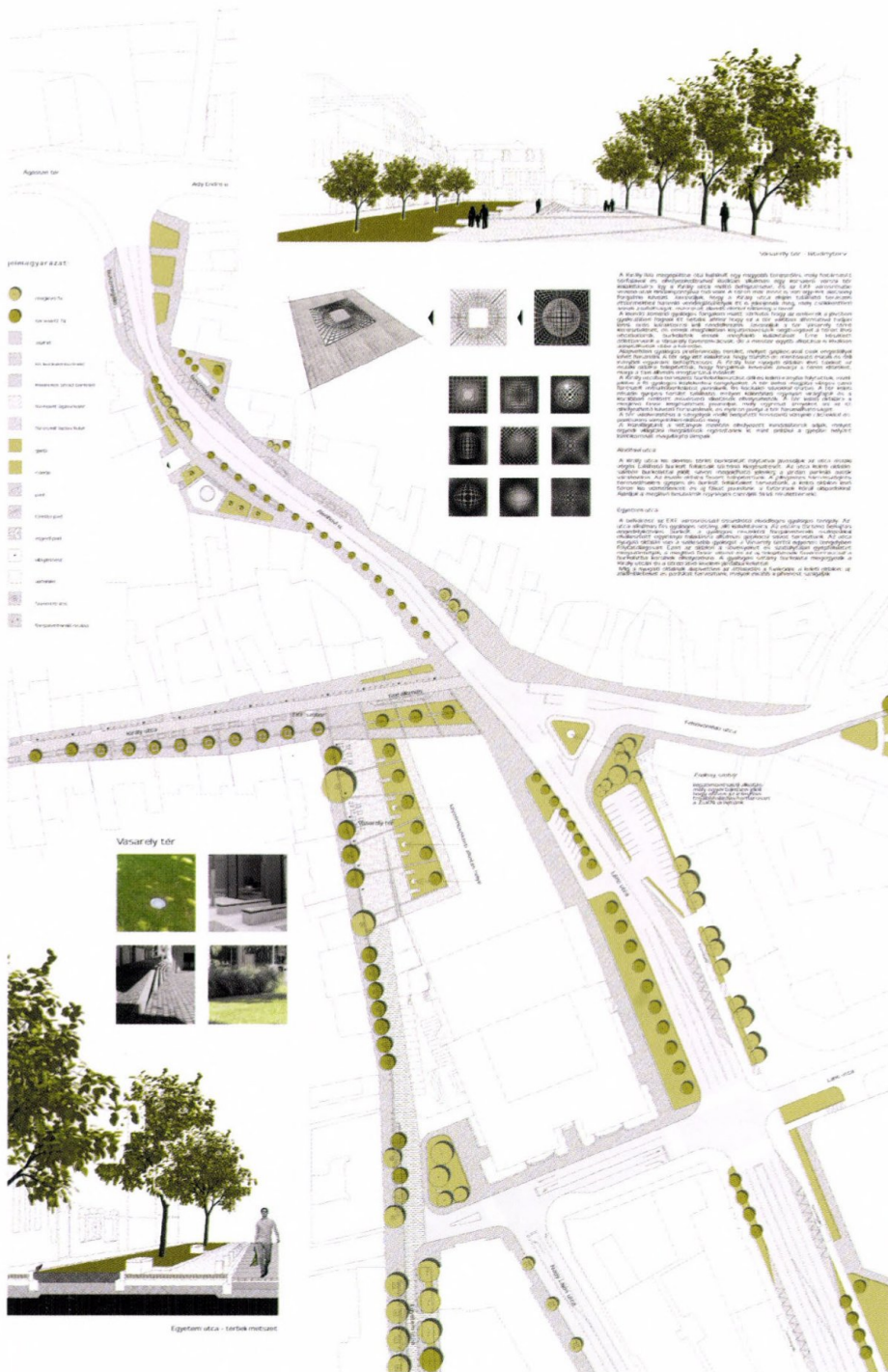
Koncepció

Célkitűzésünk egy olyan városrész kialakítása volt, mely a meglévő – és sok esetben kiküszöbölhetetlen – hiányosságok ellenére is hosszú távon is élhető városi környezetet tud biztosítani. A káros jelenségek csökkentésével és a meglévő kedvező adottságok kibővítésével visszakerülhessen a most még szürke foltként létező térség a városlakók mentális térképére; az utcákra, terekre visszatérjenek az emberek, visszatérjen az élet. Egyszerűen megvalósítható, minőségi, tartós, a helyi hagyományokra épülő, előremutató megoldásokat kerestünk. Fontos szempont volt továbbá a feladat azon kettősségéből származó igény kielégítése is, hogy a Kulturális Főváros látogatói, az itt élők és az egyetemisták egyaránt magukénak érezhessek a városrészt. Legyenek személyes kötődési pontok, de a különböző csoportok, generációk egyszerre, közösen töltsék meg a tereket, utcákat.

Célkitűzések:

- A terület általános rehabilitációja: sok zöldfelület, új fák, zöld védőfolyosók létrehozása, minőségi és tartós út- és utcaburkolatok, korszerű utcabútorok.
- Az EKF új épületeihez és a meglévő értékekhez igazodó közterületek kialakítása.
- Olyan új funkciók telepítése, melyek konkrétan ösztönzik az embereket a szabadtéri időtöltésre: felnőtt és gyerek játszótér, kávézóteraszok, élhető egyetemi park, rendezvénytér stb.
- Pécs modern művészeti hagyományainak felélénkítése: Vasarely tér.
- EKF – jelek: Zsolnay torony, köztéri szobrok, műalkotások.
- A feladat sokszorosán összetett, egy teljes városrész rehabilitációja, fejlesztése a cél, mely túlmutat egy hagyományos tervezési feladaton, városépítészeti, szociális, kulturális szempontok figyelembevétele nélkülözhetetlen.

A rövid határidő és a szűk keretek miatt a megvalósíthatóság kérdése elsődleges volt. Olyan józan, ütemezhető megoldásokat kerestünk, melyek garantálni

tudják, hogy a terv 2010-ig kivitelezhető, mivel ennek hiányában a teljes EKF beruházások minősége csökkenhet. Kerültük a túlzó ötleteket (felül- aluljárók, nagyobb szabású tereprendezések), inkább kevesebb, de jó minőségű megoldást kerestünk, melyek könnyen kivitelezhetők, finanszírozhatók és nem utolsó sorban hosszú távon fenntarthatók.

A nagy forgalmú utak által okozott káros hatásokat zöld védőfolyosóval, védőfállal és gyalogos sétányok átvezetésénél – a forgalomtechnikai megoldásokon túl – egyértelmű burkolati jelekkel oldottuk meg (sétány burkolatának átvezetése). Szintén „zöld térfalat” alakítottunk ki a városrészi funkciók eltakarására is. Az EKF-t megközelítő elsődleges tengelyeket, gyalogos és kerékpáros utakat úgy alakítottuk ki, hogy egyértelmű, tiszta vonalvezetésű, karakteres sétányok jöjjenek létre. A tájékozódást az egyes csomópontokban képzőművészeti alkotások is segítik, a Király utca végén lévő EKF szobor, a

Felsővárház és Lánc utca csomópontjánál tervezett Zsolnay szobor, vagy a keleti EKF városkapu.

Fontos szempont volt, hogy a fogyatékkal élők számára is használható utak, terek, parkok jöjjenek létre, ezért síkban lévő, padka nélküli gyalogos utakat terveztünk a mozgáskorlátozottak számára, melyen vakvezető burkolat is kialakítható. Ezen túl javasoljuk az új projektek estében, a már elterjedt bronz makettek felállítását az épületek előtt, mely azon túl, hogy a gyengén látók számára fontos információkat ad, a turistáknak is vonzó látványosság.

A lakossági ötletpályázatokból több elemet is felhasználhatónak, megfontolandónak találtunk. Javasoljuk a Király-ház előtt létrejövő új teret Vasarely térére keresztelni. Egy másikban megfogalmazott elvet („fűre lépni szabad”) szintén kivitelezhetőnek tartunk, egy egyetemi park kialakításakor ma már szinte egyértelmű. A terület

városrészi hangulatát az itt lévő, nagyméretű, sokszor ízléstelen reklámok is nagyban erősítik. A jövőben – az egyik civil ötletpályázatban megfogalmazott módon – korlátozni kellene ezek méretét és számát, például a hatalmas McDonalds logót, a belvárosokban lévő gyorséttermek mintájára jóval kisebbre kellene cserélni.

Az egész városrészben olyan burkolatokat terveztünk, melyek az adott utca, tér fontosságához mérten reálisan beszerezhetőek, kivitelezhetőek és kötődnek a helyi hagyományokhoz. A reprezentatív terekre fűrészelt kőburkolatot, a sétányokon kis elemes kockakövet, vagy betonburkolatot, a másodlagos utcákba jó minőségű aszfaltot, kis kockakő szegéllyel és folyókakkal.

A növénytelepítés fő elve volt, hogy minél több védősávként funkcionáló fasort telepítsünk a forgalmas utak mentén. A területen lévő

növényállományt – az előregedett egyedek kivételével – megőrzésre javasoljuk, a foghíjak pótlásával. A korszerű térépítészeti elveknek megfelelően kevés cserjét telepítettünk és elsősorban zöld, védő sövényfalként alkalmaztuk. A Vasarely tér egy része és a 48-as tér nagy része gyepesített, és „füre lépni szabad”. A gyepes területekre, azokat gazdagítva egyes virágfajok telepíthetők, melyek elnyílás után a gyepel együtt lekasálhatók. Ezzel megtartható a 48-as tér korábbi, virágos képe, és elkerülhető hagyományos virággyások, kaspós növények későbbi megjelenése a területen.

A Király utca végét leszámítva nem indokolt a területen az archaizáló utcabútorok, világítótestek elhelyezése. Konceptciónk, hogy korszerű, letisztult formavilágú és egységes mobiliák jellemezzék a teljes városrészt. Ezen felül fontos szempont volt, hogy vandálbiztos, a környezeti ártalmaknak jól ellenálló típusokat tervezzünk. Javasoljuk a területen, és a későbbiekben akár az egész belvárosban új, esztétikus buszmegállókat elhelyezését.

Király utca vége – Vasarely tér

A Király-ház megépülése óta kialakult egy nagyobb teresedés, mely határozott térfalaival és elhelyezkedésével kiválóan alkalmas egy korszerű városi tér kialakítására, ami így a Király utca méltó befejezésévé, és az EKF városrészbe vezető utak kiindulópontjává tud válni. A leendő átmenő gyalogosforgalom miatt várható, hogy az emberek a jövőben gyakrabban fognak itt sétálni, ahhoz hogy ez a tér valóban alternatíva tudjon lenni, erős karakterrel kell rendelkezzen.

A Király utcába tervezett burkolatkiosztást déli és keleti irányba folytattuk, ezzel jelölve a fő gyalogos közlekedési tengelyeket. A tér belső magjába világos színű fűrészelt mészkőburkolatot javasolunk, kis kockakő sávokkal osztva. A tér keleti részén gyepes terület található, melyen különböző egyényári virágfajok és a korábban említett művészeti alkotások elhelyezhetők. A tér keleti oldalára a meglévő fasor kiegészítését javasoljuk, mely árnyékot ad az itt elhelyezhető kávézóteraszoknak, és nyáron javítja a tér használhatóságát.

A tér vízelvezetése a szegélyek mellé beépített hosszanti víznyelő rácsokkal és pontszerű víznyelőkkel oldható meg. A közvilágítást a sétányok mentén elhelyezett kandeláberek adják, melyet egyedi világítási megoldások egészítenek ki, mint például a gyepbe helyezett, lombkoronát megvilágító lámpák.

Alsóhavi utca

A Király utca kis elemes térkő burkolatát folytatva javasoljuk az utca északi végén található burkolt felületek kiegészítését. Az utca keleti oldalán, szintén burkolattal jelölt sávon megoldható a jelenleg a járdán parkoló autók várakozása. Az északi oldalra fasort telepítettünk. A jellegzetes, háromszögletű teresedésekre gyepes és burkolt felületeket terveztünk, a keleti oldalon levő téren kis vízmedencét és új fákat javasolunk, a fatörzsek körüli ülőpadokkal. Ajánljuk a meglévő buszvárók egységes cseréjét (lásd. részlettervek).

Egyetem utca

A belvárost az EKF városrészrel összekötő elsődleges gyalogos tengely. Az utca alkalmas fás gyalogos sétány, allé kialakítására. Az utcára történő behajtás engedélyköteles, burkolt, a gyalogos részekről forgalomterelő oszlopokkal elválasztott, egyirányú haladásra alkalmas gépkocsisávot terveztünk. Az utca nyugati oldalán van a szélesebb gyalogút a Vasarely tértől egyenes tengely mentén folytatódóan. Ezen az oldalon a sövényeket és szabálytalan gyepfelületet megszüntetjük, a meglévő fasor elemei és az új telepítésűek egyaránt faveremráccsal, a burkolatba kerülnek elhelyezésre. A gyalogos sétány burkolata megegyezik a Király utcán és a téren lévő kis elemes járdaburkolattal.

48-as tér

A gyalogos tengely az egyetem főbejáratától a Universitas utca irányába kettészeli a parkot. Egyértelmű, egyenes vonalvezetésű, az eddigi sétánnyal megegyező anyaggal burkolt utat terveztünk, hogy az átmenő forgalom ne kerülje ki a parkot. Az sétányt fasor, kandeláberek, és padok övezik. A 48-as tér elhelyezkedése kapcsán elsődlegesen egyetemi park. Viszonylagos kihaltsága oka leromlott állapotának köszönhető. Mindössze két, egyszerű megoldást igényel, hogy az egyetemisták ténylegesen birtokukba vegyék: a Zsolnay út forgalmából adódó hatások megszüntetése, tompítása védősávval, és olyan egyszerű, zöld környezet létrehozása, mely tiszta és megfelelően karban van tartva. Ezért döntően gyepfelületekből és ösvényekből álló területeket terveztünk, ahol természetesen „füre lépni szabad”. Javasoljuk, hogy a területen legyen vezeték nélküli internet, hiszen ma már ez is egy vonzó köztéri funkció, ez hozzájárul ahhoz, hogy egyetemisták minél több időt töltsenek itt el.

Ezzel együtt a kegyeleti park funkciót is tiszteletben tartottuk. Azért, hogy a növényesített felületek dominanciája megmaradjon, a burkolt

felületeket igyekeztünk minimalizálni. Az '56-os emlékművel szemközti oldalra helyeztük a Petőfi-szobrot, így nem szükséges két nagyobb méretű rendezvényter egy parkon belül. A két emlékmű mögött statikus, nagyobb vízfelületek találhatóak, melyek méltó hátterei tudnak lenni a kegyeleti park funkciónak, és a nyári időszakban a terület klímáját jó irányba befolyásolják.

A park jelenlegi fás növényállománya ritkítandó, és a kihalt, előregedett egyedek helyére új, nagyobb tűrésű fák telepítendőek. Cserjéket nem terveztünk a területre, mivel ezek gyakran válnak szemetessé, nehezebben karbantarthatók, és vonzzák a hajléktalanokat, akik miatt sajnos szintén könnyen kihalttá válhat a park.

A tér délkeleti részében hagytuk a már megkezdett oktatói emlékparkot, és javasoljuk az oktatók szobrainak a továbbiakban is a meglévőhöz hasonló kialakítását. Ezen felül több funkciót nem helyeztünk el a területen, mert a park mai állapotában túlszűfolt.

Universitas utca

Az EKF kulcsprojektjeihez, a Tudásközpontozó és a Koncertközpontozó vezető gyalogos sétány a fő funkciója. A gépkocsi forgalom egy sávban, egy irányba, burkolattal és pollerekkel kijelölt területen történik, az út nagyobbik részét a burkolt gyalogos sétány alkotja. Az északi oldalon elhelyezkedő, az új funkciókhoz méltatlan, de a közeljövőben megmaradó épületállományt (jobb híján) sűrű fasorral igyekeztünk izolálni, ahol csak lehetséges. A Tudásközpontozó és a Koncertteremhez készült tervek figyelembe vettük, és azokhoz kapcsolódóan alakítottuk ki az út fennmaradó részeit. A kollégium előtti parkolót megszüntettük, és az épület mögötti területre helyeztük át, így létrejött egy a sétányhoz kapcsolódó teresedés. Ide felnőtt játszóteret javasolunk, elhelyezhető petanque pálya és köztéri sakk, melynek üzemeltetését, az amúgy is frekvenciát és jó helyzetbe kerülő diákszálló láthatná el.

Zsolnay út

A jelenlegi járdák és az úttest között szinte a Zsolnay út teljes hosszában kialakítható egy parkoló-zöltsáv, védő sövényfal telepítéssel és új fasorok ültetésével. Elképzelésünk szerint a Zsolnay utat egy védő zöld folyosó fogná közre a Zsolnay gyártól egészen a 48-as térig.

Balokány Liget

A Koncertterem előtti területen az Universitas utca gyalogos tengelye tovább folytatható, amely a Balokány liget északnyugati széléhez érkezik.

Innen a sétány a ligeten keresztül a Zsolnay Kulturális Negyed bejáratához vezet. A Balokány liget e szakaszán javasoljuk a fém kerítés cseréjét tömör, épített kerítésre. Mivel a terület növényállománya igen jelentős, magassága többszöröse a kerítésének, így az útról továbbra is egyértelműen látható lesz, hogy egy liget húzódik a fal mögött. A tömör kerítés egyrészt esztétikusabb és tartósabb tud lenni a meglévő megoldásnál, másrészt zaj- és szmogszűrő szerepet tölt be. A kerítéstől délre, a tó szintje felett cca. 3 méter magasan, a Koncertterem felől betorkolló úttal azonos szinten húzódik a megfelelő szélesség elérése érdekében konzolosan kialakított sétány. Burkolata kis elemes térkő, az északi oldalra a korábbiakkal megegyező típusú világítótestek és padok kerültek. A sétány elején található teresedésen kis játszóteret alakítottunk ki, ezért itt az út felé eltolható, 1 m magas fakerítés és kapu található. Az út ZsKN felőli vége szintén teresedésbe torkollik, ahol egyedileg tervezett, az egyetem hangulatához illőbb formavilágú padok találhatóak.

Felsővámház utca

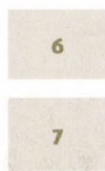
Az utca a történelmi belváros és a Zsolnay Kulturális negyed egyik legfontosabb összeköttetése. Az utca D-i oldalán vezetett gyalogos tengety miatt a járda az úttest rovására minimálisan kiszélesíthető. Első, a Farkas István utcáig terjedő szakaszán a szegély melletti parkolás jelenlegi formája megtartható. Az útszakasz D-i oldalán jelentős a faállomány, így új fák telepítése nem indokolt.

Major utca

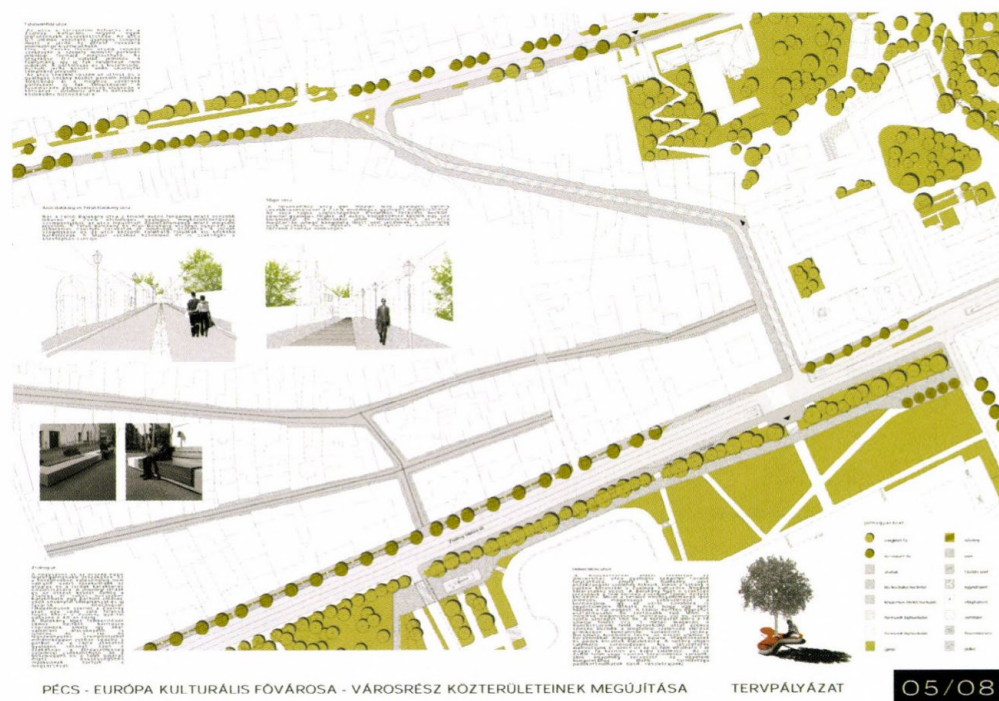
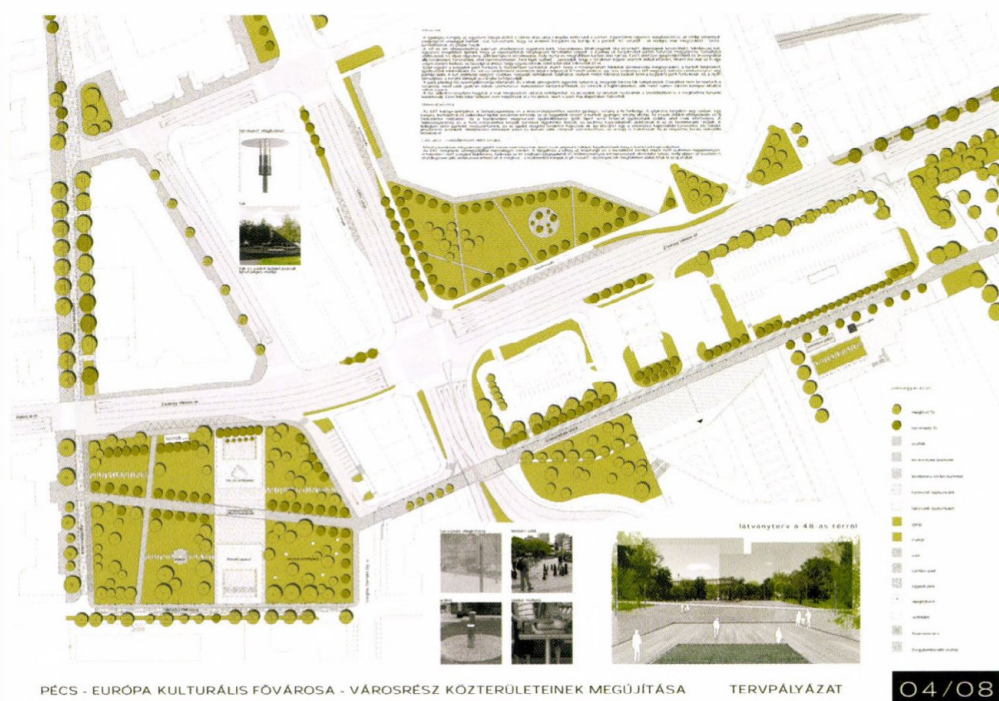
A Felsővámház utca déli oldalán lévő gyalogos sétány továbbvezetésével a ZsKN elsődleges gyalogos megközelítése. Az utca teljes szélességében kis elemes térkővel burkolt, zömmel gyalogos felület. Az autós közlekedésre kijelölt egy sáv burkolattal és pollerekkel jelölt. Növényesítést az utca mediterrán jellegű hangulata miatt nem javasolunk, a viszonylag szűk utcában nem indokolt.

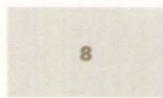
Felső-Balokány, Alsó-Balokány utcák

Bár a Felső-Balokány utca kisebb autós forgalma miatt vonzóbb lehetne a ZsKN elsődleges gyalogos megközelíthetősége szempontjából, az utca lepusztult épületállománya miatt mégsem javasolt. A Felső-Balokány és Alsó-Balokány utcákon egyaránt az útburkolat cseréjét terveztük jó minőségű aszfaltra. A járdák szegélyköve és az utca közepén található folyókák kis kockakő burkolatúak.

6-7. kép: Városi szabadterek a 48-as tértől a Zsolnay Negyedig az A+ Építész Stúdió győztes pályaművéből

8. kép: A Búza tér és környéke Halas Iván, Baranyai Bálint II. díjas pályaművéből

A 3. SORSZÁMÚ PÁLYAMŰ LEÍRÁSÁNAK KIVONATA (HALAS IVÁN, BARANYAI BÁLINT)

Búza tér

A tér biztosítja a kapcsolatot a tervezési terület és a belváros között. Térfelhasználásában, megjelenésének minőségében ezért a belvároshoz kapcsolódik, ugyanakkor hordozza a megújuló városrészek üzenetét. Felületének nagy részét gyalogos térként alakítjuk ki, melyben kelet-nyugat irányban megengedjük a kerékpárok és a kitüntetett gépjárművek közlekedését.

Király utca

Az elkészült terv csatlakozási pontjait folytatjuk, közlekedési rendszeréhez, anyaghasználatához alkalmazkodunk.

Egyetem utca

Egyirányú gépjárműforgalmat és egyoldalú parkolást tervezünk, ezért az utca nyugati oldalán a gyalogos felületet szélesítjük és 3 méter széles, kétirányú kerékpárúttal egészítjük ki, a kétoldali fasor hiányait pótoljuk. A járdaburkolat az általános gyalogos felületre jellemző természetes kőfelületű, elemes műkö burkolat.

48-as tér és környezete

A 48-as tér park jellegét igyekszünk megtartani, hangsúlyozni. A tervezett új sétaúthálózat pihenésre csábít, ugyanakkor a fő közlekedési útvonalak irányát követi. A téren meglévő emlékműveket, szobrokat, de a jó állapotban lévő fákat is megőrizzük. A park közepébe illesztve két, közfunkciót is ellátó gyülekezőteret alakítunk ki, melyek a városi és egyetemi ünnepek színterét képezhetik. A tér ma is egyetemi központ, és a keleti kampusz ide helyezésével ez erősödni fog, ezért kiemelt fontosságú az Universitas utcán keresztül a keleti városrészben épülő új egyetemi intézmények felé a gyalogos és kerékpáros közlekedési kapcsolat biztosítása. Mind a fák, mind a cserjék és évelők fajtaválasztásánál kedvező

szempont, hogy a 48-as tér a jövőben intenzíven fenntartott, ápolt közpark lesz, így igényesebb fajok is ültethetőek.

A rendelőtér előtti terület – Lánc utca – Zsolnay Vilmos utca sarka

Fontosnak tartjuk, hogy növényesített közpark jellege legyen, és megőrizze a szabályozási terven javasolt tölcseresedő észak-keleti tér falát. A térsúlypontjába nagyméretű plasztika elhelyezését tervezzük. A téren található Roma Holokauszt emlékművet a keleti sarok útkereszteződésében állítjuk újra fel.

Zsolnay Vilmos utca

Bármennyire is reménytelennek tűnő vállalkozás, mégis az utca bulvárszerű átalakítását javasoljuk. Az északi oldali járda felújítása mellett a meglévő zöldsávba sűrű fasor telepítését javasoljuk, a fák közötti 8 méteres közökbe kizárólag rakodási célzatú gépkocsi megállási lehetőségekkel. A déli oldal járdáját a McDonalds, a Shell és a Penny Market járdáját szélesítjük, a járda és az úttest között zöldsáv kialakításával, melybe szintén fasort telepítünk.

Balokány-liget

A liget értékes növényállományát, a tóhoz kapcsolódó architektúrát, a tó déli oldalán található épület és úthálózatot megtartásra javasoljuk. Az Universitas utca felől érkező kerékpáros forgalmat a tó déli részén a meglévő úton vezetjük, majd keletre, a parkban az egyetem művészeti karának épületéig vezetjük (Zsolnay gyár, déli tömb). A park újra megnyitandó Balokány fürdő előtti részén gyalogos és kerékpárutat tervezünk, pihenőpadokkal, ivókutakkal, filagóriával. A kerítés lebontandó és 2 méterrel délebbre természetből újjáépítendő, míg a két kapuépítmény eredeti formájában, szintén 2 méterrel délebbre újjáépítendő.

Zsolnay Vilmos utca – Felsővárház utca – Diósi út csomópontja

A csomópont a Budapest felől érkezőknek teljesen az EKF keleti kapuja. Ezt a gyár előtt

kialakítandó zöldfelületben egy információs torony létesítésével jelezzük, amely 4×4 méteres alapterületű és 13 méter magas. Elektronikus kijelző tábláján az aktuális kulturális eseményekre figyelmet és üdvözlő a vendégeket.

Felsővárház utca a Zsolnay Vilmos utcai csomóponttól a Király utcáig

Az utca jellemző keresztmetszete két gépjármű mozgósáv, szélein egy-egy kerékpársáv, majd kétoldalt parkolósáv, amely a fasorba van illesztve, majd két gyalogos járda. A járda és az épületek között helyenként a történelmileg kialakult módon igyekszünk a zöldfelületet megőrizni, csak a kapubejáróknál burkolni. Új fasor létesül. A gyalogos felületek kis elemes műkö burkolatúak.

Alsóhavi utca

Az Alsóhavi utca járdáinál kis elemes műkö burkolatot tervezünk, a lehetőségek szerint fák telepítésével, zöldfelületek kialakításával. Pécs TV előtti területet parkosítjuk, 4 db parkolóhely megtartásával. Javasoljuk az egykor itt folyt Tettypatak emlékére vizes objektum telepítését.

Major utca

A Major utcát szintbeli kialakítással középre lejtetve egyvágás keresztmetszettel javasoljuk kialakítani. Forgalmi státusza: lakóutca. Az utcába a Zsolnay ösvény jeleit helyezzük el. A lejtős utca hangulatához illő mediterrán növények kerülnek elültetésre a növényzet számára fenntartott foltokban.

A Felső-Balokány és az Alsó-Balokány utcák

Faltól falig burkolatot tervezünk középső vágással, kis elemes műkö felülettel. A Felső-Balokány utca lakóutca, míg az Alsó-Balokány utca szűk keresztmetszete miatt csak célforgalommal megközelíthető lakóutca. ©

A 3. SZ. PÁLYAMŰ BÍRÁLATÁNAK KIVONATA

Pályamű a pályázati kiírásban tervezési feladatként meghatározott területek közötti gyalogos és kerékpáros közlekedésre elfogadható javaslatokat ad. A Zsolnay Vilmos utca átalakításánál javasolt mindkét oldali sűrű fasor telepítése árnyékoló, levegőtisztító hatása miatt kedvező. A Zsolnay Vilmos utca - Felsővámház utca - Diósi út csomópontjának átalakításával tervezett körforgalom jó megoldás, a kifelé irányuló forgalmat szőkösávok segítik. A Király utca forgalmát nem vezeti ki a Lánc utcára, hanem déli irányban levezeti a Lánc utca - Koller utcai csomópontra - így a kiírásban megkívánt gyalogos preferenciát ugyan nem veszi figyelembe, viszont a javasolt forgalmi renddel egy jól használható, L alakú, összefüggő gyalogteret alakít ki, melyet nagyméretű vízfelülettel, tematikus szoborcsoporttal gazdagít. A parkolóház bejáratánál tervezett körforgalom rossz megoldás, a merőleges parkolás elhibázott, a tér használhatóságát csökkenti.

Az egyirányú gépjármű- és kétirányú kerékpáros közlekedést biztosító Egyetem utcában a kétoldali fasor pótlásával az utca vizuális megjelenését javítja. A 48-as téren a növényzet megtartásával és a közlekedőutak organikus vonalvezetésével a tér park jellegét hangsúlyozza, azonban az emlékművek környezetében tervezett burkolatok felületének nagysága, anyaghasználatának és raszterképzésének sokfélesége zavaró, nem indokolt.

A Balokány-ligeti tó partján a meglévő mészkő lépcsősorok felújítása, megtartása jó gondolat, a Szent Koronát mintázó virágágyás visszaállítása a téri szituáció megváltozása miatt vitatható. A Zsolnay Gyár előtt kialakítandó információs toronyra adott javaslat nem elfogadható. A pályamunka több plasztikus elemet tartalmaz, melyek közül a Zsolnay Negyed felé vezető útirányokat jelző „Zsolnay ösvényen” elhelyezett térkövek gondolata figyelemre méltó.

A bírálóbizottság a pályaművet II. díjban részesítette. ©

A BÍRÁLÓ BIZOTTSÁG ÖSSZETÉTELE

Bírálóbizottság elnöke

Dr. Tóth Zoltán,
a Magyar Urbanisztikai Társaság alelnöke

Bírálóbizottsági tagok

Tasnádi Péter, Pécs Megyei Jogú Város polgármestere
Gunther Zsolt, a Magyar Építész Kamara delegáltja
Fejérdy Péter, a Dél-Dunántúli Építész Kamara delegáltja
Szokolai Zsolt, a Dél-Dunántúli Regionális Fejlesztési Ügynökség delegáltja
Lugosi Ágnes, az Oktatási és Kulturális Minisztérium delegáltja
Marton Ákos, a Nemzeti Fejlesztési Ügynökség delegáltja
Bagoly Attila, Pécs Megyei Jogú Város főépítész
Sztanics Gábor (Szakmai titkár), Pécs2010 Menedzsment Központ, Fejlesztési projektmenedzser

Bírálóbizottsági póttag

Krikovszky Péter

Bírálóbizottság szakértői

Dr. Illés Judit, jogi szakértő - hivatalos közbeszerzési tanácsadó
Bikki Tamás, a PVV ZRt. delegáltja
Mészáros András, az EKF PÉCS2010 főigazgatója
Sík László, önkormányzati képviselő
Szebeni János, önkormányzati képviselő
Erb József, önkormányzati képviselő
Dr. Hoppál Péter, önkormányzati képviselő
Dr. Schmidt József, a Közbiztonsági tanács delegáltja
Albert Pál, a Pécs2010 Kht. delegáltja
Dr. Merza Péter, a Pécs2010 Kht. fejlesztési igazgatója

Megfigyelő

Az Európai Közbeszerzési Koordinációs Egység delegáltja

Nemzeti Fejlesztési Ügynökség delegáltja

Farkas László, Pécs2010 Menedzsment Központ Kht.

A tervpályázat lebonyolításának időtáblázata

Tervpályázat meghirdetése:

2008. május 22.

Kiírás árusításának kezdete:

2008. május 22.

Kiírás árusításának vége:

2008. szeptember 04. 12.00 óra

Helyszín bejárás időpontja:

2008. június 27. 11.00

Kérdések postára adásának határideje:

2008. július 11. 24.00 óra

Kérdésekre adott válaszok határideje:

2008. július 23.

Pályaművek postára adásának határideje:

2008. szeptember 04. 24.00 óra

Pályázat eredményének kihirdetése, a díjak átadása:

2008. október 04-ig

Pályaművek nyilvános bemutatása:

2008. november 03-ig

Díjazásban nem részesült pályaművek visszaadása:

2008. december 03-ig

A pályamunkák díjazása

A pályaművek díjazására és megvételére
bruttó 15 000 000 - Ft áll rendelkezésre.

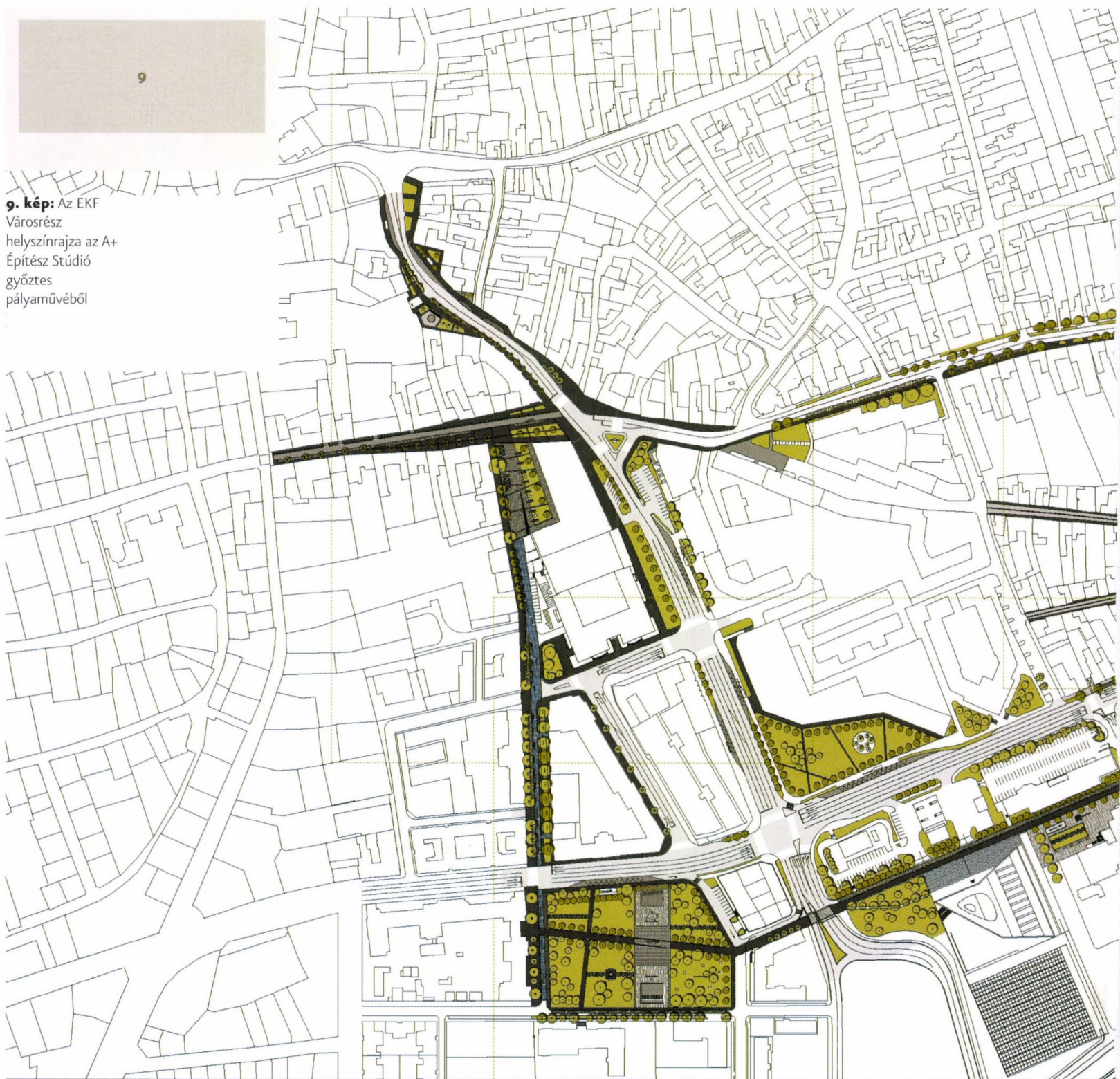
A díj legnagyobb összege:

bruttó 7 millió Ft

A díj legkisebb összege:

bruttó 1 millió Ft

9. kép: Az EKF Városrész helyszínrajza az A+ Építész Stúdió győztes pályaművéből

„MI TÖRTÉNT AZÓTA?”

Az „EKF Városrész Közterületeinek Megújítása” egy viszonylag nehezen körülhatárolható tervezési feladat, a történeti belváros közvetlen közelében lévő terület – új nevén EKF városrész – közterületi fejlesztése volt. Itt egy csokorban található az EKF nagyberuházásai: a Konferencia- és Koncertközpont, a Tudásközpont és a Zsolnay Kulturális Negyed, amelyek új és magas építészeti minőséget hoznak létre a most még igen heterogén és elhanyagolt területen.

Célunk olyan kortárs, letisztult eszközökkel megvalósított közterületek megtervezése volt,

amelyek azonos építészeti nyelven és színvonalon méltó környezetévé tudnak válni az említett – városképet jelentősen meghatározó – épületeknek, és kapcsolatot teremtenek a történeti városmag és az újonnan kialakuló, elsősorban kulturális és oktatási funkciókkal rendelkező városrész között.

Az EKF-es beruházások sokszor kaptak kritikát a szakma részéről, elsősorban azok előkészítetlensége és nem minden szempontból elfogadható városfejlesztési stratégiája miatt. A legtöbb pécsi beruházás esetében a stratégiai szinten nem megoldott kérdések – az, hogy a feladat számos esetben változott és még a mai napig is sokszor koncepció nélkül változik

– a mi munkánkat is megnehezítették. A tervezési terület a pályázatban meghatározott – a teljes területet magában foglaló, így komplexen fejleszhető – területhez képest, lényegesen lecsökkent. A pályázathoz képest leszerződni már csak a terület kétharmadára sikerült, majd ez a terület is – elsősorban az előre nem megfelelő körültekintéssel meghatározott költségkeretek miatt – tovább csökkent, a vázlattervi szakaszban meghatározott 15 területegységből mára csak 9 maradt. A problémák két – sajnos itthon már nagyon is jól ismert – pontban sűrűsödtek össze: az egyik, hogy a terület közlekedési koncepciója nem volt megfelelő, melyen minden erőfeszítésünk ellenére sem

tudunk változtatni, a másik a kaotikus közműhelyzet. Úgy gondoljuk, hogy az EKF városrész településfejlesztési kialakítása során nem született megoldás a Zsolnay, azaz 6-os út forgalmának csökkentésére, mely mind a nagyberuházások (különösen a Koncertterem) szempontjából, mind közterületi szinten továbbra is megoldatlan.

Így a vázlattervi szakaszt követően azt a tervezői döntést hoztuk, hogy az adott körülmények között meghatározzuk azokat a területeket, amelyek hosszú távon, maradandóan és megnyugtatóan fejleszthetők, és erre a kiemelt részre fordítjuk a rendelkezésre álló szűkös keretet, mely főleg az anyagiak és a határidők formájában jelent

meg. Vagyis azokat területeket preferáljuk, ahol alapréteg, a közlekedési és közmű infrastruktúra megfelelő, mely jelen esetben a Vasarely teret, a 48-as teret, és az azokat összekötő Egyetem utcát jelenti.

Ebben a szellemben, ez év januárban elkészültek az engedélyezési tervek, és azt követően 2009 márciusára a tendertervek, melyekre a várostól megbízást kaptunk. Nem kaptunk azonban megbízást a kiviteli tervek elkészítésére, mivel ez a beruházás is a hazánkban nem igazán működő „design & build” irányelv szerint történik, azaz a kivitelező és nem a megrendelő (város) hatáskörébe tartozik a kiviteli tervek

elkészítése. Mivel a közbeszerzés-nyertes kivitelező által támasztott feltételeket szakmai okokból nem tudtuk elfogadni, ezért a kiviteli tervek más készíti. Irodánk jelenleg a város megbízásából tervezői szakfelügyeletet lát el. Bár a jelenlegi helyzet és feltételek nem túl biztatóak, mi továbbra is azon dolgozunk, hogy a tervek a megfelelő színvonalon és az eredeti szellemiségnek és koncepciónak megfelelően valósuljanak meg, és teremtsenek maradandó értéket a városban.

A+ Építész Stúdió

Tamás Anna Mária, Kovács-Andor Krisztián DLA
2009. szeptember 28.

SZERZŐK/TÁMOGATÓK

DR. MERZA PÉTER
fejlesztési igazgató

Pécs2010 Nonprofit Kft.
H-7621 Pécs
Mária u. 9.

BALOGH PÉTER ISTVÁN
táj- és kertépítész vezető tervező

Budapesti Corvinus Egyetem,
Kert- és Szabadtértervezési Tanszék
1118 Budapest, Villányi út 29-43.

s73 Kft. Budapest
1113 Budapest
Bocskai út 44.
web: www.s73.hu

MOHÁCSI SÁNDOR
táj- és kertépítész vezető tervező

s73 Kft. Budapest
1113 Budapest
Bocskai út 44.
web: www.s73.hu

KOVÁCS-ANDOR KRISZTIÁN DLA
TAMÁS ANNA MÁRIA DLA

A+ Építész Stúdió
7621 Pécs
Mária u. 16.

SZAKÁCS BARNABÁS
tájépítész vezető tervező

Lépték-Terv Tájépítész Iroda
1132 Budapest
Visegrádi u. 9.

MAGYAR ÉPÍTÉSZ KAMARA

Nemzeti Kulturális Alap

NEMZETI KULTURÁLIS ALAP

ORMOS IMRE ALAPÍTVÁNY